

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BISZCZA NA LATA 2023-2030

2023 rok

Strategia rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030 została opracowana przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy nr ZP.272.9.2022 z dnia 21.06.2022 r ¹.

KOORDYNACJA PRAC NAD DOKUMENTEM

Zbigniew Pyczko	Wójt Gminy
Zbigniew Kita	Sekretarz Gminy

OPRACOWANIE I REDAKCJA DOKUMENTU

Wioleta Rębacz	Urząd Gminy w Biszczu Pracownik ds. obsługi inwestora, strategii i promocji
Robert Przybysz	Urząd Gminy w Biszczu Inspektor ds. przygotowywania projektów
Agnieszka Jaskorzyńska	Ekspert zewnętrzny EuroCompass Sp. z o.o.
Monika Pietruczuk	Ekspert zewnętrzny EuroCompass Sp. z o.o.
Ryszard Boguszewski	Ekspert zewnętrzny EuroCompass Sp. z o.o.

Gmina Biszczka
Biszczka 79, 23-425 Biszczka
tel.: 84 685 60 22, fax: 84 685 63 01
e-mail: info@biszczka.pl

EuroCompass Sp. z o.o.
ul. Vetterów 1, 20-277 Lublin
tel.: 81 440 80 90, fax: 81 440 80 91
e-mail: biuro@eurocompass.pl

---

¹ Zdjęcie ze strony tytułowej pochodzi ze strony: <https://www.biszczka.pl/galeria-zdjec/gmina-w-objektywie/57>

Spis treści	1
1. WPROWADZENIE	3
1.1. Metodyka prac nad strategią	4
2. PODSUMOWANIE DIAGNOZY GMINY ORAZ PRZEDSTAWIENIE MOŻLIWYCH SCENARIUSZY ROZWOJU	6
3. WIZJA, MISJA I CELE ROZWOJU	33
3.1. Wizja i misja	33
3.2. Cele strategiczne i operacyjne	34
3.3. Kierunki interwencji Gminy Biszczka wraz z harmonogramem planowanych przedsięwzięć	38
CEL STRATEGICZNY 1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KULTUROWYCH ORAZ ROZWÓJ FUNKCJI UZDROWISKOWEJ OBSZARU	39
CEL STRATEGICZNY 2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	49
CEL STRATEGICZNY 3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE	58
4. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU GMINY BISZCZA	68
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	68
4.1.1. Główne uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Biszczka	68
4.1.2. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w modelu funkcjonalno-przestrzennym	69
4.1.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego w modelu funkcjonalno-przestrzennym	71
4.1.4. Struktura osadnicza i połączenia komunikacyjne w modelu funkcjonalno-przestrzennym	73
4.1.5. Użytkowanie terenu	77
4.1.6. Zamierzenia rozwojowe planowania na podstawie modelu funkcjonalno-przestrzennego	79
4.1.7. Zasady kształtowania struktur funkcjonalno-przestrzennych na terenie Gminy Biszczka	85
4.2. Obszary strategicznej interwencji strategii rozwoju województwa lubelskiego	86
5. SYSTEM REALIZACJI I FINANSOWANIE STRATEGII	90

5.1. Proces wdrażania Strategii wraz z wytycznymi do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	90
5.1.1. Instytucjonalna struktura systemu realizacji strategii	91
5.1.2. Mechanizmy i instrumenty realizacji Strategii.....	94
5.2. Ramy finansowe Strategii.....	95
5.3. Proces monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii	99
5.3.1. Zasady przeprowadzenia monitoringu	99
5.3.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji	107
5.3.3. Zasady i tryb aktualizacji Strategii	109
5.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	110
6. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	112
6.1. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu	112
6.2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku i wyznaczonymi obszarami strategicznej interwencji.....	114
6.3. Zgodność z dokumentami Gminy Biszczka	117
7. SPIS RYCIN, TABEL, WYKRESÓW I FOTOGRAFII	120
SPIS RYCIN.....	120
SPIS TABEL.....	120
SPIS WYKRESÓW	121
8. ZAŁĄCZNIKI	123

1. WPROWADZENIE

Podstawą dążenia do rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych jest prowadzenie właściwej polityki lokalnej, uwzględniającej walory i mocne strony wybranego obszaru oraz określone problemy. Istotny w tym procesie jest również szereg działań ustalony zgodnie z ich efektywnością. Ponadto bardzo ważny jest poziom akceptacji społecznej dla zaplanowanych kierunków działań. Zrealizowanie zamierzonych zadań wiąże się z konsekwentnym podejmowaniem licznych decyzji ważnych dla lokalnej społeczności.

Efektywne zarządzanie zapewni wieloletni plan działań (strategia), który wskazuje wizję rozwoju obszaru za pomocą przyjętych założeń strategicznych oraz określa cele i dalekosiężne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego. Przedstawia również działania (projekty inwestycyjne i społeczne), które mają na celu dążenie do optymalnego wykorzystania potencjałów oraz hamowania problemowych zjawisk.

Dokument strategii ma ułatwić władzom samorządowym podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów (przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych), jak również rozsądne planowanie przyszłych działań. Strategia spełnia ponadto funkcję informacyjną przedstawiając zamierzenia władz lokalnych oraz możliwości udziału i współpracy w realizacji wspólnych zadań. Oferta nastawiona jest zarówno na partnerów społecznych, samorządowych i gospodarczych jak i mieszkańców. Zauważyć również trzeba walor edukacyjny strategii, która prezentuje uwarunkowania rozwoju obszaru i zmierza do integracji społeczeństwa wokół rozwiązywania kluczowych problemów obszaru oraz wdrożenia przyjętych celów. Strategia Rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030 jest głównym i najważniejszym dokumentem obszaru gminy, który wyznacza kluczowe długookresowe cele i kierunki rozwoju. Z założenia dokument obejmuje lata 2023 – 2030. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz umożliwia dostosowanie strategii do wymogów wynikających z obowiązującej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

Podstawą realizacji Strategii Rozwoju Gminy Biszczka jest założenie w najwyższym stopniu wykorzystania wewnętrznych zasobów przestrzennych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych, w tym potencjału miejscowych podmiotów gospodarczych. Dokument opiera się na dokładnej inwentaryzacji istniejących zasobów gminy oraz wskazuje jak te zasoby efektywnie wykorzystać w dalszym procesie rozwoju gminy i społeczności lokalnej.

1.1. Metodyka prac nad strategią

Podstawą prac nad dokumentem było wykorzystanie licznych, wzajemnie uzupełniających się metod i modeli partycypacyjno-eksperymentalnych oraz prac analitycznych. Model ten pozwala na szeroki udział władz oraz umożliwia aktywny udział społeczności lokalnej za pomocą konsultacji społecznych dokumentu, w weryfikowaniu celów strategii i określaniu sposobu ich realizacji. Dzięki takiemu przygotowaniu Strategii możliwe jest połączenie potencjału zaangażowanych w życie społeczne mieszkańców z wiedzą oraz doświadczeniem ekspertów.

Prace analityczne to przede wszystkim: analiza danych zastanych, badania ankietowe mieszkańców, analizy strategiczne, spotkania warsztatowe z przedstawicielami instytucji oraz przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

Struktura dokumentu składa się z części analityczno-diagnostycznej zaprezentowanej szerzej w dokumencie pn. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biszczka”, części strategicznej oraz części wdrożeniowej.

Część diagnostyczna, przedstawiona w „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biszczka”, zawiera analizę najważniejszych potencjałów i walorów gminy, które powinny tworzyć podstawę do dalszego jej rozwoju. Diagnoza przedstawia również słabości i problemy gminy, które należy we właściwy sposób zdiagnozować i dążyć do ich ograniczenia lub rozwiązania. W analizie zwrócono uwagę na sześć głównych aspektów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy z uwzględnieniem uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych:

- ♦ uwarunkowania wynikające z administracyjnego położenia gminy,
- ♦ środowisko przyrodnicze i walory kulturowe,
- ♦ potencjał społeczny i jakość życia mieszkańców (obecne trendy demograficzne oraz dostępność infrastruktury społecznej),
- ♦ uwarunkowania gospodarcze (rolnictwo, przedsiębiorczość i potencjał do rozwoju turystyki),
- ♦ infrastruktura komunikacyjna i techniczna (wodno-kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna),
- ♦ jakość rządzenia w gminie.

Do głównych źródeł informacji należały dane Głównego Urzędu Statystycznego, dane z Urzędu Gminy oraz informacje dostępne na stronie internetowej Gminy Biszczka, jak również inne dokumenty planistyczne. Analizę przedstawiono w ujęciu statycznym, który polega na przedstawieniu wartości wybranego wskaźnika w roku 2019 oraz dynamicznym, opierającym się na ukazaniu zmiany w stosunku do roku bazowego

(2009). Aby zapewnić spójność analizy przyjęto, że podstawowym okresem odniesienia będzie rok 2019 (lub 2018 w przypadku braku danych za rok 2019). W przypadku, gdy dostępne były już aktualniejsze dane, które w głównej mierze pochodziły z bazy Urzędu Gminy Biszczka oraz innych instytucji publicznych, przedstawiono również dane za rok 2020.

Prezentując dane, posłużono się perspektywą porównawczą – sytuacja na obszarze Gminy Biszczka przedstawiona została na tle województwa lubelskiego oraz powiatu biłgorajskiego. Dodatkowo w dokumencie dokonano porównania gminy do 4 innych gmin z terenu województwa lubelskiego: Baranów, Hańsk, Jarczów i Kamień.

Część podsumowująca diagnozę została zaprezentowana w 2 rozdziale niniejszego dokumentu i została przygotowana w oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT oraz analizę głównych potencjałów i barier rozwojowych gminy.

Drugim etapem tworzenia Strategii było ustalenie i wskazanie wizji i misji rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030 oraz celów strategicznych i operacyjnych, które przyczyniają się do spełnienia założeń przyjętej wizji rozwoju. Wskazane zostały najważniejsze kierunki działań, które pozwalają rozwiązywać zdiagnozowane problemy oraz efektywnie wykorzystać potencjały gminy.

Przedstawiono ponadto docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka, który prezentuje spodziewane i zaplanowane w Strategii gminy procesy rozwoju i ich wpływy na kształtowanie się struktur przestrzennych.

W części realizacyjnej Strategii przygotowano system wdrażania strategii oraz jej monitoringu i ewaluacji. Wskazano jednostki odpowiedzialne za proces wdrożenia dokumentu oraz wskaźniki monitorujące, które służą ocenie realizacji założonych zadań.

W załączniku do dokumentu Strategii przedstawiono opis procesu konsultacji i partycypacji społecznej, czyli aktywności mieszkańców w procesie tworzenia koncepcji rozwoju gminy. Zostały tu zaprezentowane wnioski z uwag zgłoszonych przez mieszkańców.

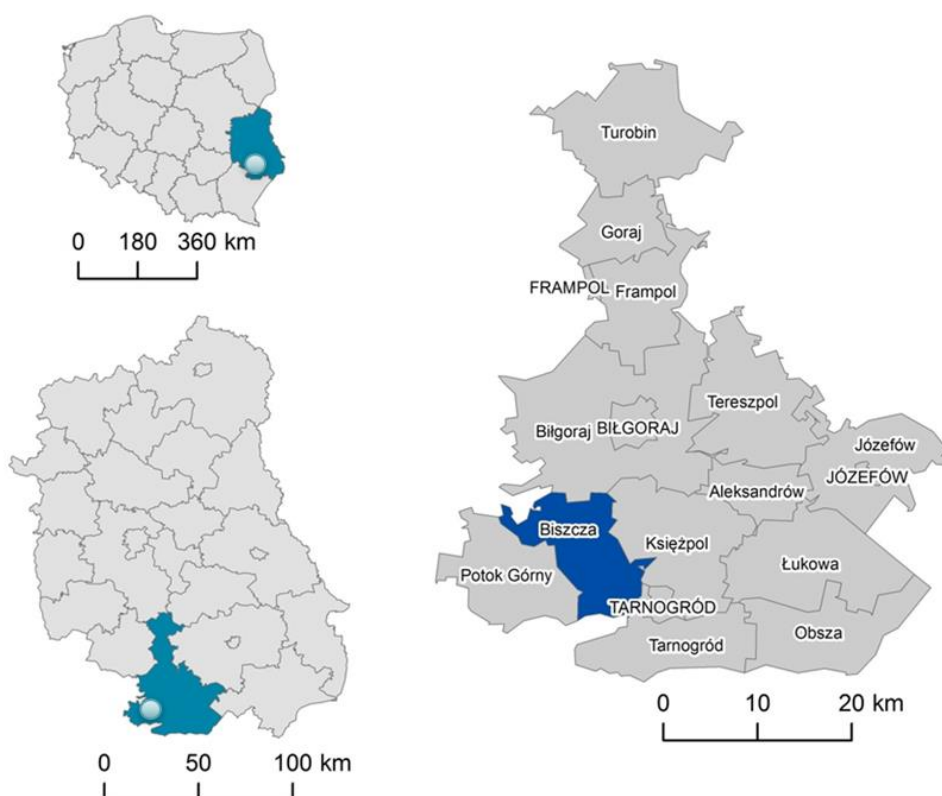
Przy opracowaniu strategii założono, że powinna być ona zgodna ze schematem „SMART”. Z tego powodu wyznaczone cele muszą być specyficzne (Specific), mierzalne (Measurable), uzgodnione (Agreed), wykonalne (Real) i określone w czasie (Timed).

2. PODSUMOWANIE DIAGNOZY GMINY ORAZ PRZEDSTAWIENIE MOŻLIWYCH SCENARIUSZY ROZWOJU

Pełna diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy Biszczka została przedstawiona w dokumencie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biszczka”. W dalszej części dokumentu przedstawiono podsumowanie diagnozy w 4 wymiarach oraz analizę SWOT obejmującą syntezę zjawisk i czynników rozwojowych, w tym problemów, barier oraz potencjałów gminy i szans rozwojowych.

Biszczka to gmina wiejska, położona w południowej części województwa lubelskiego. Gmina tworzy powiat biłgorajski wraz z dziewięcioma gminami wiejskimi, czterema gminami miejsko-wiejskimi oraz jedną gminą miejską. Siedzibą gminy jest miejscowość Biszczka. Od północy graniczy z gminą wiejską Biłgoraj, od wschodu z gminą Księżpol. Natomiast od południowego wschodu graniczy z gminą Tarnogród, od południa z gminą Kuryłówka (woj. podkarpackie), a od zachodu z gminą Potok Górny.

Ryc. 1. Położenie Gminy Biszczka na tle kraju, województwa i powiatu

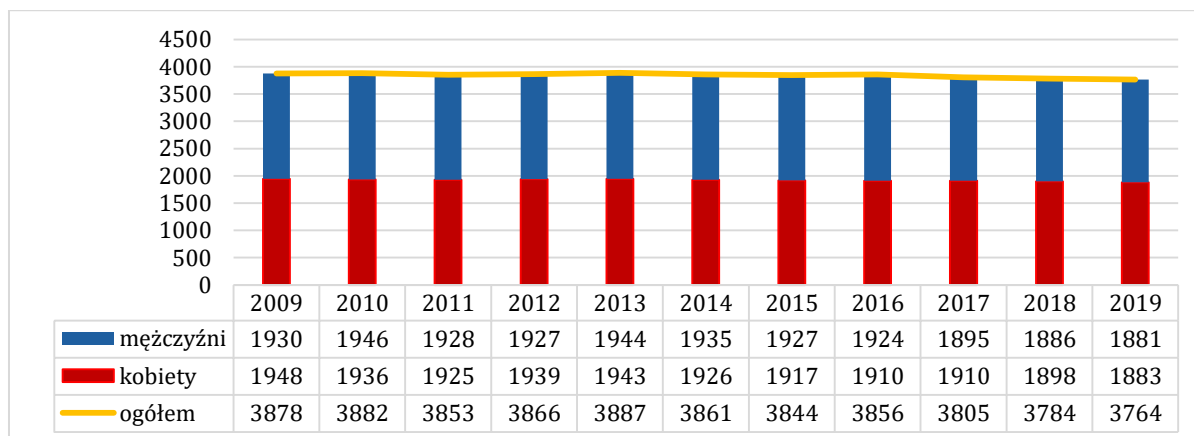
Źródło: Opracowanie własne

WYMIAR SPOŁECZNY

Gminę Biszczka w 2019 roku zamieszkiwało 3764 osoby, z czego 50,3% stanowiły kobiety (według danych z Głównego Urzędu Statystycznego). W latach 2009-2019 liczba mieszkańców uległa spadkowi o 114 osób, co skutkuje ujemnym tempem zmiany w wysokości -2,93%. Potwierdza to stan ludności Gminy w 2022 roku – 3715 osób.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Biszczka w latach 2009-2019

Źródło: BDL GUS

Przyrost naturalny od 2009 roku utrzymywał się głównie na ujemnym poziomie z wyjątkiem lat 2013 i 2016. Najniższą wartość przyrostu naturalnego odnotowano w 2011 r.: -18, a najwyższą w 2013 i 2016 r.: 2. Saldo migracji w 2019 roku wyniosło -11 osób. Utrzymujące się ujemne wartości salda migracji świadczą o wyludnianiu się Gminy czasowo bądź na stałe. To niekorzystne zjawisko wpływa na spadek liczby ludności i kształtuje rozwój demograficzny Gminy Biszczka.

Tabela 1. Wskaźnik salda migracji i przyrost naturalny w Gminie Biszczka

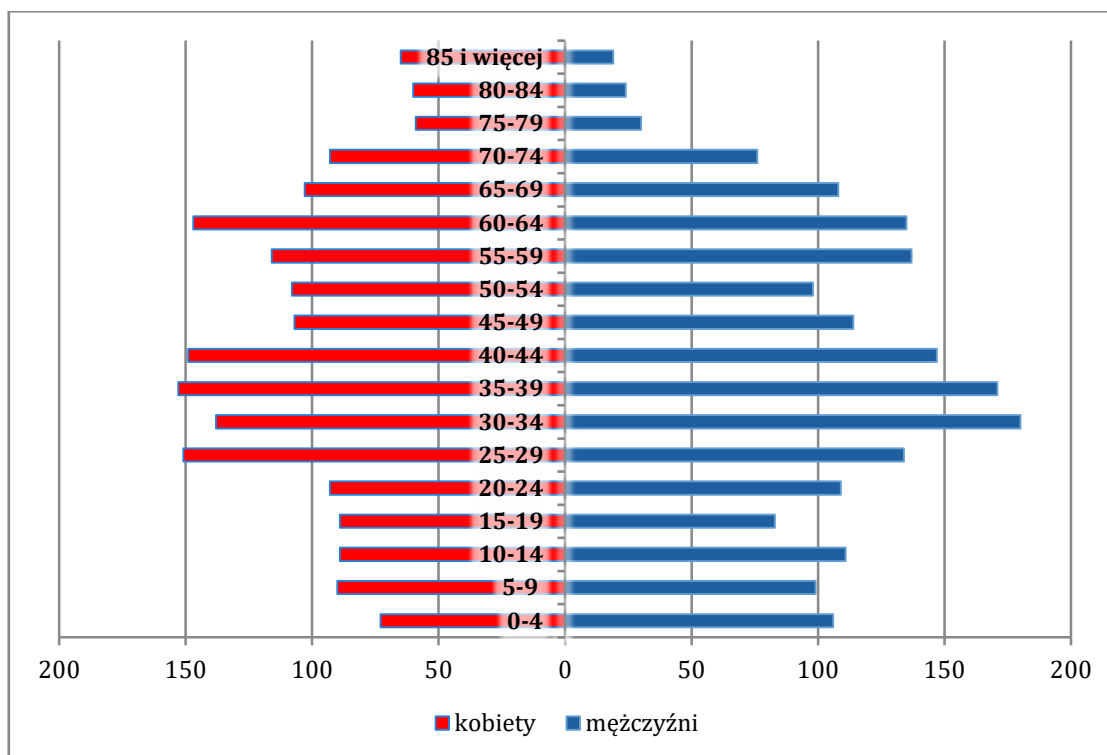
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
saldo migracji (osoba)	-22	-19	-11	5	-7	-20	b.d.	0	-14	-10	-21
saldo migracji na 1000 osób (osoba)	-5,7	-4,9	-2,8	1,3	-1,8	-5,2	b.d.	0	-3,6	-2,6	-5,6
Przyrost naturalny	-2	-16	-18	b.d.	2	-16	-8	2	-10	-13	-11

Źródło: BDL GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Biszczka jest zdominowana przez osoby między 25 a 64 rokiem życia. W tych grupach wiekowych, widoczna jest znaczna przewaga

mężczyzn nad kobietami. Zwążająca się podstawa piramidy spowodowana jest mniejszym udziałem młodzieży i dzieci wśród społeczności. Piramida przedstawia sytuację niepożądaną, tj. zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Wykres 2. Ludność według płci i wieku w Gminie Biszczka w 2019 roku

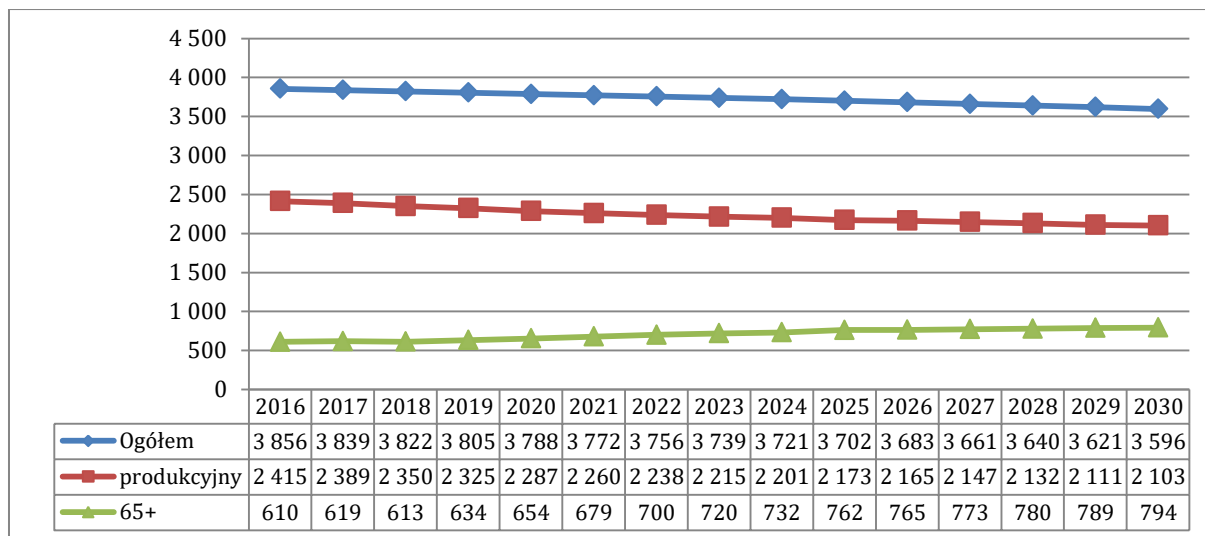

Źródło: BDL GUS

W rezultacie najliczniejszą grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym (2311 osób – 61,4% mieszkańców). Kolejną pod względem liczebności grupę wiekową stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym – 20,83% mieszkańców. W Gminie zauważa się, na przestrzeni analizowanych lat, niekorzystny trend starzenia się społeczeństwa – stopniowe zmniejszanie się odsetka liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym a wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców Gminy Biszczka.

Prognoza do 2030 roku zakłada stopniowy ubytek liczby ludności Gminy, jednak obserwując trendy dla powiatu biłgorajskiego szacowany ubytek liczby ludności w Gminie jest stosunkowo mały, dzięki czemu prognoza prezentuje korzystniejszą sytuację niż w innych obszarach województwa i kraju (spadek o 5,06% mieszkańców w ciągu 10 lat).

Wykres 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku w Gminie Biszczka

Źródło: BDL GUS

Prognoza demograficzna dla mieszkańców Gminy wskazuje, iż zmaleje liczba osób w wieku produkcyjnym (z 2,4 tys. do około 2,1 tys. osób). Oznacza to, że wysokość dochodów gminy (z podatku PIT od osób pracujących) ulegnie spadkowi i należy zakładać ich dalszy spadek. W przedziale osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc istotnego z punktu widzenia m.in. edukacji przedszkolnej i podstawowej prognozuje się również spadek liczby mieszkańców (w 2030 roku o ponad 15% względem 2016 roku). Diagnozowana rosnąca liczba osób w wieku senioralnym przekładać się będzie na wzrost potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej. Co istotne, mieszkańcy gminy uczestniczący w badaniu ankietowym podkreślali, iż głównym problemem w zakresie jakości życia jest brak dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej.

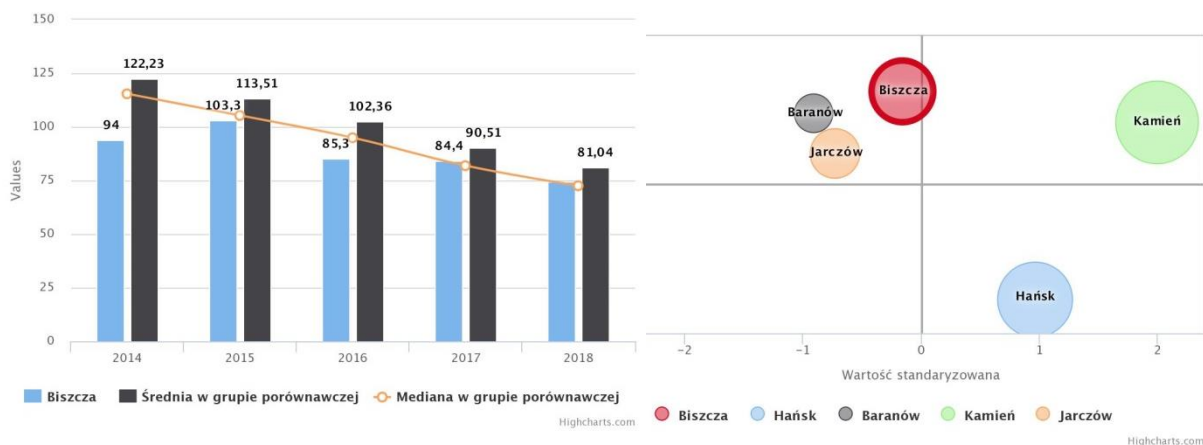
Zmiana struktury lokalnej społeczności ma wpływ na intensyfikację problemów społecznych na terenie Gminy Biszczka. Mimo to coraz mniej mieszkańców korzysta z pomocy opieki społecznej (od 2009 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków spadła o prawie 30%). Spadek liczby rodzin pobierających zasiłki nie wynika z poprawy sytuacji materialnej rodzin, a jedynie z obniżenia kryterium, którym jest dochód na jedną osobę w rodzinie. Jednak w Gminie statystycznie więcej osób korzysta ze społecznego wsparcia państwa niż średnio na obszarze powiatu biłgorajskiego i województwa lubelskiego. Wartość dla Gminy Biszczka w 2019 roku wynosiła 721 osób na 10 tys. ludności i jest to wartość wyższa o 116 osób od średniej dla powiatu i o 185 osób od średniej dla województwa.

Według mieszkańców, działaniem, które powinien podjąć samorząd aby ograniczyć występowanie problemów społecznych jest zwiększenie dostępu do specjalistycznych

usług zdrowotnych i opiekuńczych. Działanie to wskazane zostało w 45% odpowiedzi ankietowanych.

Wskaźnikiem prezentującym poziom wykorzystania pomocy społecznej jest liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. W 2018 roku wartość dla Gminy Biszczka wynosiła 357,75 osoby i jest to wartość najniższa od roku 2014. W porównaniu do średniej i mediany dla gminy w grupie porównawczej jest to wartość wyższa o 3,3% i 4,4%.

Wykres 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

	2014	2015	2016	2017	2018	
Biszczka	Wartość	379	381	619	487	357.75
	Wartość standaryzowana	0.12	0.15	0.31	0.25	0.16
	Dynamika					-0.02
Grupa porównawcza I4	Średnia	366.46	365.95	580.14	462.36	346.31
	Mediana	366	363	582	463	342.48

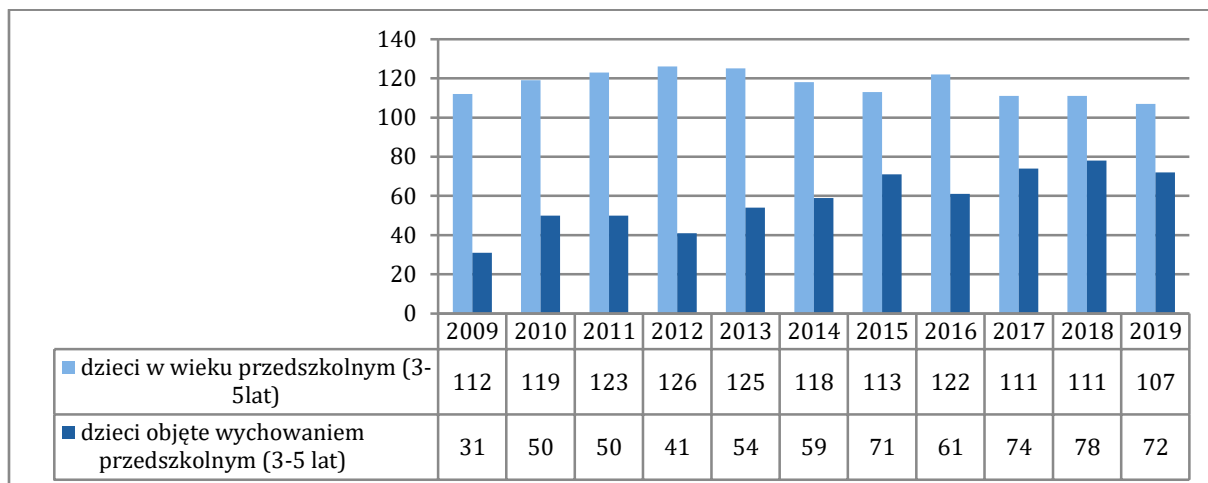
Nazwa JST	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Biszczka	357.75	0.16	-0.02
Hańsk	385.94	0.54	-0.67
Baranów	297.56	-0.67	-0.21
Kamień	341.57	-0.06	-0.44
Jarczów	334.12	-0.17	-0.16

Źródło: <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Na obszarze gminy nie działają żłobki tj. podmioty sprawujące opiekę nad dziećmi od ukończenia 20 tygodnia życia do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia. Mieszkańcy Gminy korzystają z placówek opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych na obszarze miasta Biłgoraj.

Edukacją najmłodszych w Gminie zajmuje się Przedszkole Samorządowe w Biszczu oraz utworzone oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych. Na obszarze Gminy w 2019 roku wychowaniem przedszkolnym było objętych 72 dzieci w wieku od 3 do 5 lat, co stanowi 67,3% dzieci w tym wieku. W porównaniu do 2009 roku ich liczba wzrosła o 41 dzieci. Niewątpliwie przyczyniło się do tego utworzenie kolejnego oddziału przedszkolnego. Natomiast w latach 2009-2019 liczba dzieci w wieku przedszkolnym w gminie zmalała o 5 osób.

Wykres 5. Dzieci w wieku przedszkolnym i objęte wychowaniem przedszkolnym

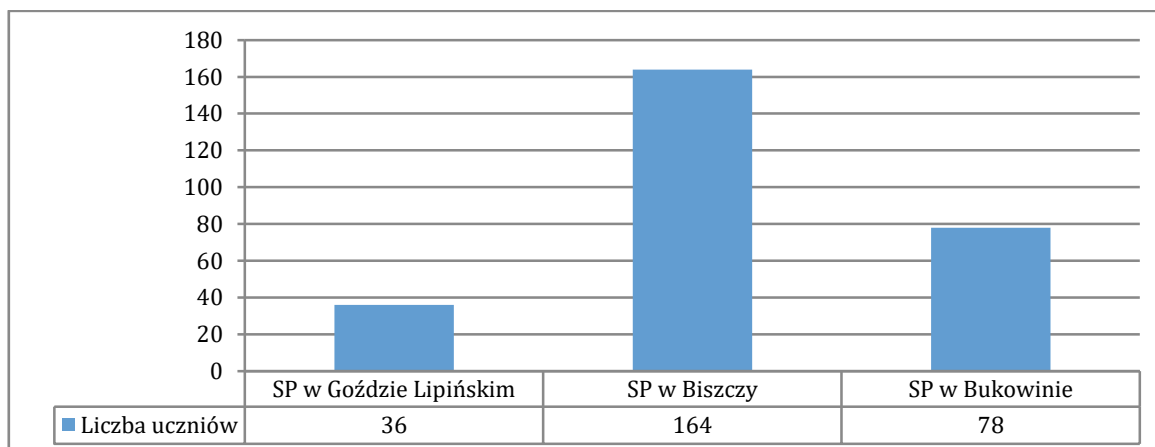

Źródło: BDL GUS

Wskaźnik liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat) przypadających na jedno miejsce w placówce wychowawczej w 2018 roku wynosił w Gminie 2,22 osoby na jedno miejsce. Wartość ta jest znacznie wyższa niż średnia dla województwa (1,01 osoby na miejsce) oraz wyższa niż średnia dla powiatu biłgorajskiego (1,11 osoby/miejsce). Pomimo tego wskaźnik ten ukazuje, iż zapewniona infrastruktura jest obecnie niewystarczająca.

W roku szkolnym 2018/2019 wdrożono kolejne reformy ustroju szkolnictwa, w wyniku których, z dniem 31 sierpnia 2019 roku zlikwidowano poprzez wygaszenie oddział gimnazjalny w Zespole Szkół w Biszczu. Od początku roku szkolnego 2019/2020 w Gminie zajęcia edukacyjne realizowane były w trzech szkołach podstawowych. Według danych Urzędu Gminy liczba uczniów w szkołach w 2020 roku wynosiła 278 osób. Poniżej przedstawiono liczbę uczniów w podziale na placówki oświatowe.

Wykres 6. Liczba uczniów w 2020 roku w placówkach na obszarze Gminy Biszczka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Biszczka za 2020 rok

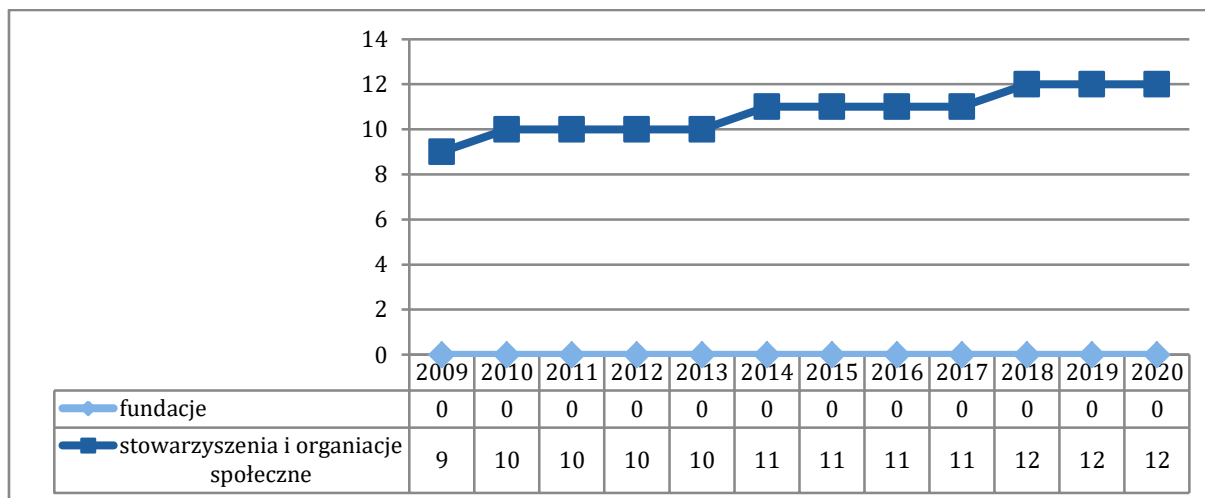
Powszechność kształcenia przedstawia współczynnik skolaryzacji. Współczynnik ten dla poziomu szkoły podstawowej to iloraz liczby wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat. Dla terenu Gminy Biszczka współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2019 roku wynosił 85,12% i jest to niska wartość. W powiecie biłgorajskim ten wskaźnik natomiast jest wyższy i wynosi 92,56%, a w województwie lubelskim 93,48%.

W Gminie Biszczka infrastruktura szkolnictwa podstawowego jest dobrze dostosowana do potrzeb mieszkańców. Brak szkół średnich na terenie Gminy zmusza młodszych mieszkańców do korzystania z placówek w Biłgoraju i Leżajsku.

W ankiecie przeznaczony dla mieszkańców zarówno dostęp do edukacji podstawowej jak i jej jakość oraz infrastruktura edukacyjna zostały ocenione pozytywnie (ponad 50% odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”). Negatywnie natomiast ocenione zostały: dostęp do dodatkowej oferty edukacyjnej, wsparcie dla uczniów uzdolnionych oraz z trudnościami w nauce, które uzyskały ponad 40% odpowiedzi głównie „zły”. Najgorzej oceniony przez mieszkańców został dostęp do infrastruktury opieki nad dziećmi do 3 roku życia (60% odpowiedzi „bardzo zły” i 15% odpowiedzi „zły”).

Na terenie Gminy wsparcie w dziedzinie kultury, sportu i kultywowania tradycji zapewniają organizacje społeczne, z którymi Gmina współpracuje w formie zarówno finansowej jak i pozafinansowej. Według danych GUS w 2020 r. na terenie Gminy Biszczka działało 12 podmiotów, do których należą stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,5% wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu biłgorajskiego). W latach 2009-2020 ich liczba ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 7. Liczba prywatnych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych funkcjonujących w Gminie Biszczu

Źródło: BDL GUS

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba organizacji pozarządowych w Gminie Biszczu wynosiła 32 (GUS 2020 r.) i była mniejsza niż średnia dla powiatu biłgorajskiego (35 podmiotów na 10 tys. mieszkańców) i województwa lubelskiego (39 podmiotów na 10 tys. mieszkańców). Statystyka ta obejmuje jedynie podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Główny Urząd Statystyczny nie gromadzi danych związanych z liczbą tzw. stowarzyszeń zwykłych, które nie mają osobowości prawnej są tzw. "ułomną osobą prawną". Rejestracja ich polega na wpisaniu do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę powiatu na terenie, którego mieści się siedziba stowarzyszenia zwykłego.

Według Urzędu Gminy Biszczu na koniec 2019 roku funkcjonowało 14 podmiotów, do których należą stowarzyszenia i organizacje społeczne. Wszystkie organizacje w istotny sposób wpływają na integrację i wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców. Należą do nich:

- ◆ Stowarzyszenie Na Rzecz Bukowiny,
- ◆ Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Biskiej,
- ◆ Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Biszczu,
- ◆ Stowarzyszenie Orkiestry Dętej „Złota Nuta” w Biszczu,
- ◆ Klub Piłkarski LZS "Albatros" w Biszczu,
- ◆ KGW w Bukowinie,

- ◆ KGW w Biszczu II,
- ◆ KGW "WÓLCZANKI" w Wólce Biskiej,
- ◆ Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Biskiej,
- ◆ Stowarzyszenie "DACHBUD",
- ◆ KGW w Biszczu I,
- ◆ Zespół śpiewaczy Rutyna,
- ◆ Zespół śpiewaczy Baby Goździeńskie,
- ◆ Zespół śpiewaczy Krzewina.

Działalność organizacji pozarządowych na obszarze Gminy Biszcza przyczynia się do poszerzania oferty czasu wolnego przeznaczonej dla mieszkańców m.in. poprzez organizację różnego rodzaju spotkań i wydarzeń.

Działalność ta podobnie jak warunki mieszkaniowe mają wpływ na jakość życia mieszkańców. Efektywna gospodarka mieszkaniowa oraz właściwe zarządzanie zasobami lokalowymi są jednym z podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Według danych GUS, na koniec 2019 roku w Gminie Biszcza znajdowało się 1092 mieszkania z 4 678 izbami o łącznej powierzchni 107 724 m². Analizując lata 2009 i 2019 liczba mieszkań w Gminie uległa niewielkiemu wzrostowi, natomiast łączna powierzchnia mieszkań wzrosła o 10,7%. Natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca od 2009 do 2019 roku wzrosła blisko o 14%.

Tabela 2. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Biszcza

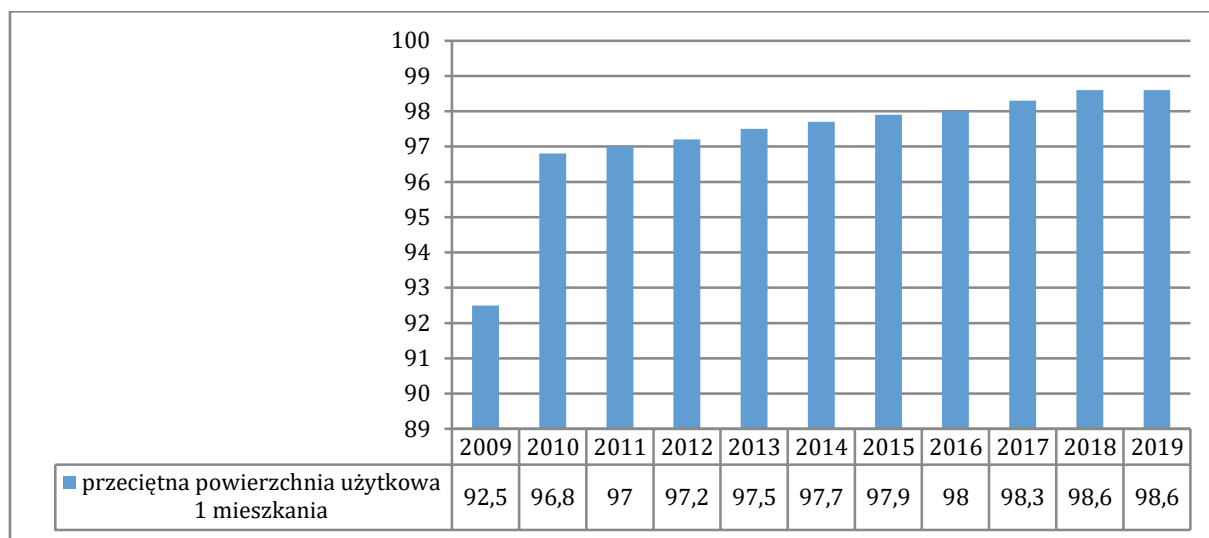
Wskaźnik	2009	2010	2011	2013	2015	2017	2018	2019
liczba mieszkań [sz.]	1 051	1 023	1 031	1 047	1 061	1 079	1 089	1 092
Liczba izb [szt.]	4 185	4 274	4 321	4 420	4 504	4 604	4 661	4 678
pow. mieszkań [m ²]	97 241	99 014	100 003	102 058	103 856	106 118	107 367	107 724
nowe mieszkania [szt.]	3	4	7	8	9	10	10	3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	25,1	25,5	26,0	26,3	27,0	27,9	28,4	28,6
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [osoby]	3,69	3,79	3,74	3,71	3,62	3,53	3,47	3,45

Źródło: BDL GUS

Wskaźnik średniej liczby osób przypadających na 1 mieszkanie w 2019 r. wyniósł 3,45 i zmalał w porównaniu do 2009 roku o 0,24. Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2019 r. wyniosła 98,6 m² i wzrosła w porównaniu do 2009 roku o 6,1 m². Wartość wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania daje Gminie 7 miejsce w powiecie i 23 miejsce w województwie lubelskim.

Wykres 8. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m²

Źródło: BDL GUS

Istotne z punktu widzenia mieszkańców jest również poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. W Gminie Biszczka zapewniają je 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane w miejscowościach: Bukowina, Biszczka I, Biszczka II, Wólka Biska oraz Gózd Lipiński. Zrzeszają one 196 członków. Ochotnicze Straże Pożarne wykonują swoje zadania przy wykorzystaniu mienia stanowiącego własność Gminy Biszczka. Według stanu na 31 grudnia 2020 roku bazę lokalową jednostek stanowiło 5 garaży wraz z pomieszczeniami socjalnymi. Na wyposażeniu jednostek znajduje się 7 samochodów strażackich (2 pojazdy Star 266, Iveco, Lublin, Star 244, Mercedes, Żuk).

Tabela 3. Liczba interwencji podejmowanych przez jednostki OSP w 2020 roku na terenie Gminy Biszczka

Rodzaje interwencji i ich liczba	Liczba akcji likwidacji szkód	Pożary	Liczba wyjazdów gospodarczych	Razem
OSP Bukowina	8	4	37	49
OSP Biszczka I	18	4	33	55
OSP Biszczka II	10	1	6	17
OSP Wólka Biska	0	0	0	0
OSP Gózd Lipiński	11	5	7	23

Źródło: Raport o stanie Gminy Biszczka na 2020 rok

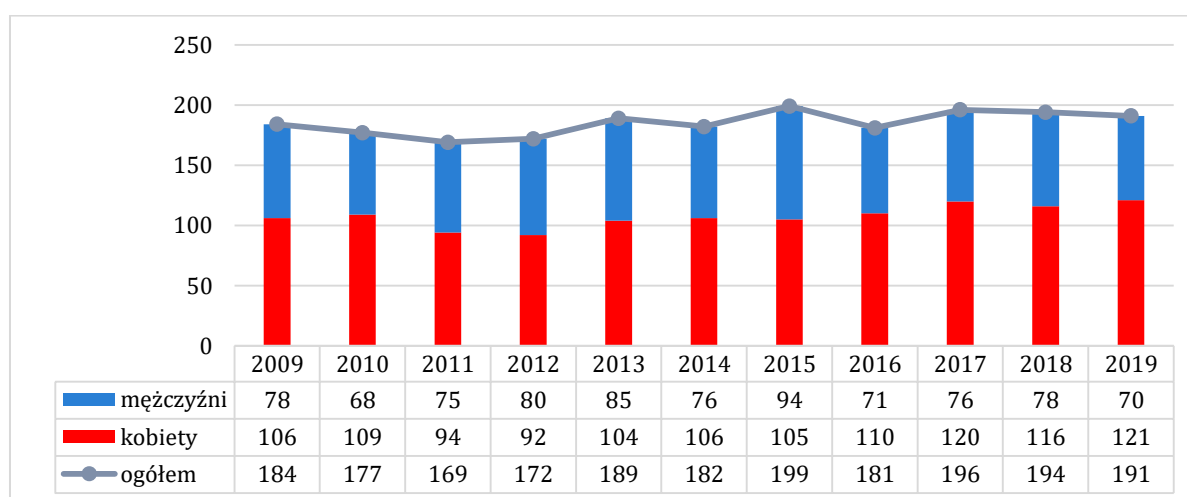
Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Biszczka w 2020 roku na obszarze Gminy doszło do 144 interwencji, w których udział brały jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostki OSP. Najczęstszymi przyczynami interwencji były sytuacje będące tzw. „wyjazdami gospodarczymi”.

WYMIAR GOSPODARCZY

Zjawiska i procesy zachodzące na rynku pracy jak również aktywność zawodowa ludności wywierają znaczący wpływ na poziom oraz kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Osoby aktywne zawodowo tworzą rynek pracy, który najczęściej charakteryzowany jest przez takie czynniki jak wielkość zatrudnienia oraz bezrobocia. Rynek pracy jest traktowany jako miejsce konfrontacji podaży i popytu na pracę, czyli ofert pracy i chęci podjęcia pracy.

W 2019 roku w Gminie Biszczka pracowało 191 osób. 63,35% osób pracujących stanowiły kobiety, natomiast 36,65% - mężczyźni. Tak duża dysproporcja w liczbie osób pracujących wynika z rolniczego charakteru Gminy. Mężczyźni w dużej większości zajmują się prowadzeniem gospodarstwa rolnego, rezygnując z etatowej pracy zarobkowej. Dodatkowo dane Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. W latach 2009-2017 wskaźnik prezentujący liczbę osób pracujących na terenie Gminy ulegał niewielkiemu wahaniu, od 2017 roku zauważalny jest spadek liczby osób pracujących (o 2,6% w porównaniu do wartości z 2019 roku).

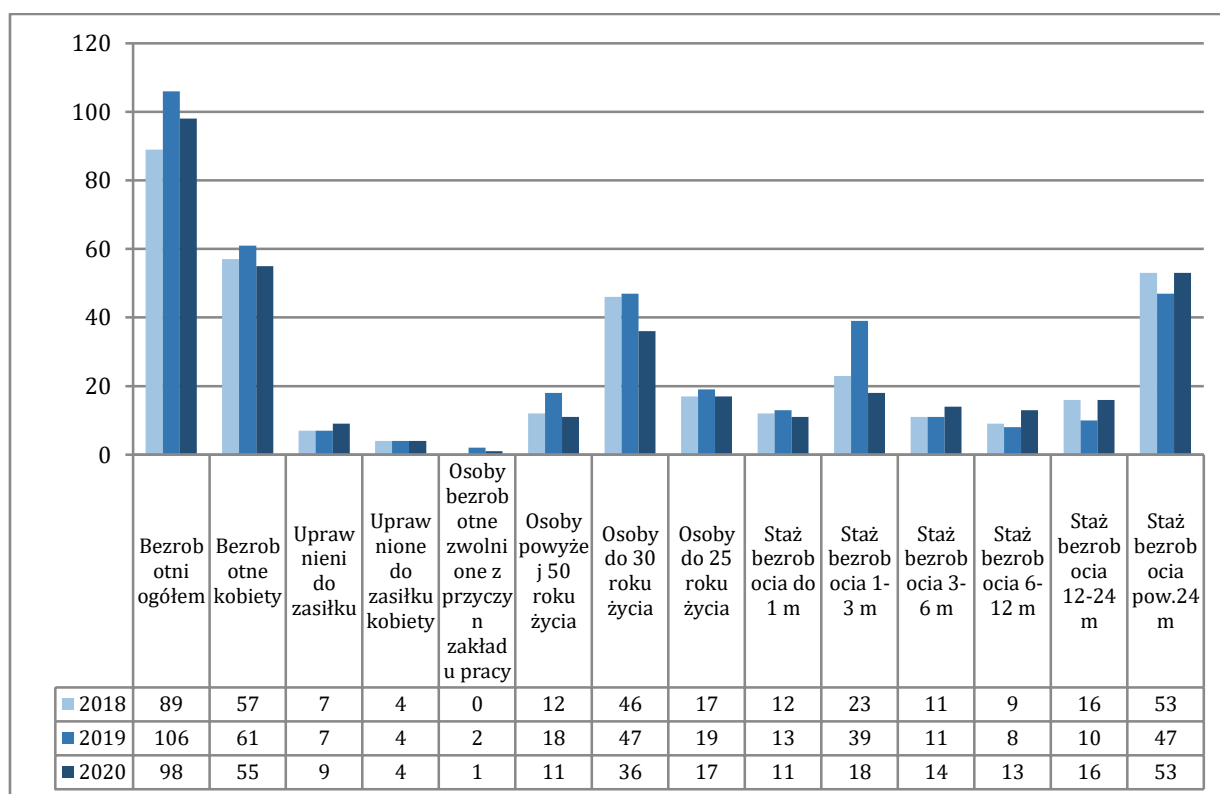
Wykres 9. Pracujący w gminie wg płci

Źródło: BDL GUS

Gmina Biszczka boryka się z problemami na rynku pracy związanymi z bezrobociem oraz niedostateczną liczbą miejsc pracy. W 2020 roku liczba bezrobotnych wynosiła 98 osób (56,12% bezrobotnych to kobiety). W 2020 roku zauważalny jest spadek liczby osób bezrobotnych o 8 osób w porównaniu do 2019 roku. Niepokojący jest jednak wzrost osób długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy) o 6 osób. Uwagę zwraca również wysokie prawdopodobieństwo występowania bezrobocia ukrytego (utajonego lub agrarnego), które nie jest uwzględnione w danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane z GUS dotyczące liczby osób bezrobotnych opierają się głównie na osobach poszukujących pracy, zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy, dlatego też trudno jest wykazać istniejący problem w oparciu o analizę danych zastanych. Trudno jest określić liczbę osób, które nie poszukują zatrudnienia i nie są zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, jednocześnie trudno doszukiwać się powodów braku aktywności na rynku pracy. Ukryte bezrobocie można wiązać z brakiem wiary w możliwość znalezienia pracy lub trudnością w znalezieniu zawodu ze swoim wykształceniem.

Wykres 10. Bezrobocie na terenie Gminy Biszczka w latach 2018-2020

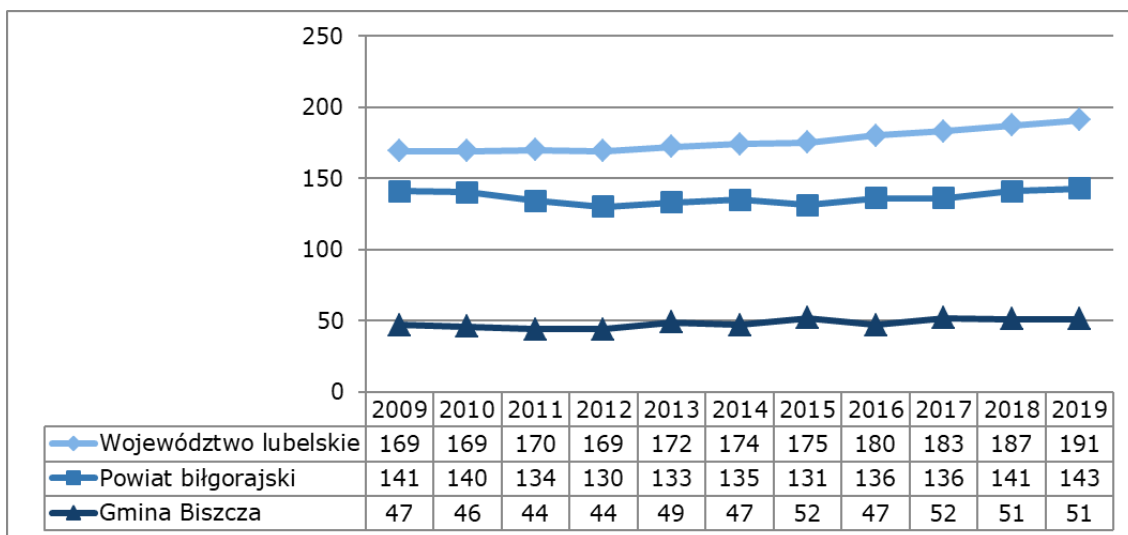

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Biłgoraju i Urzędu Gminy Biszczka

Rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej jest niezwykle ważny, zarówno na obszarach wiejskich jak i miejskich. Prowadzi do tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem i do dywersyfikacji źródeł utrzymania ludności.

Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców w Gminie Biszczka w 2019 roku wyniósł 51. Wartość ta jest prawie trzykrotnie niższa niż dla powiatu biłgorajskiego (143 osoby) i prawie czterokrotnie niższa niż dla województwa lubelskiego (191 osób).

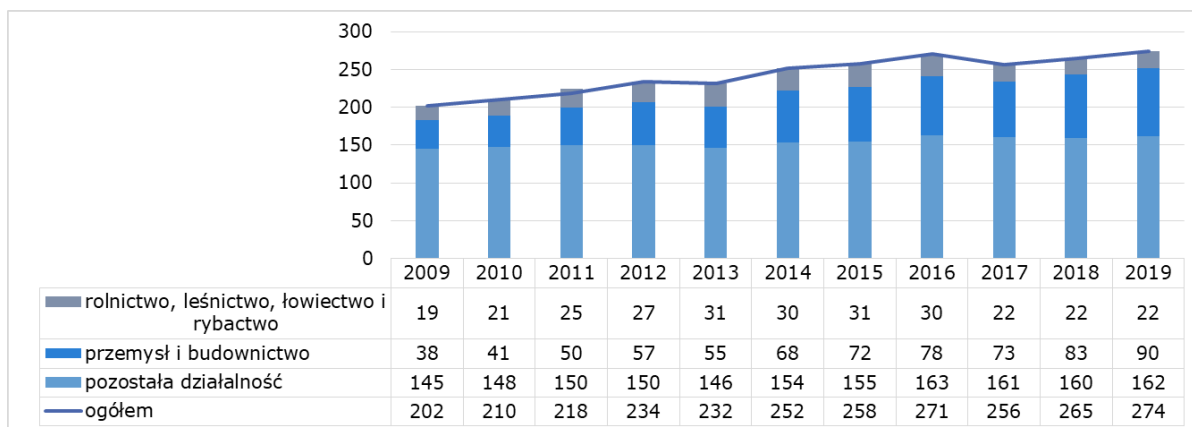
Wykres 11. Wskaźnik pracujący na 1000 ludności w Gminie Biszczka

Źródło: BDL GUS

Według stanu na koniec 2020 roku na obszarze Gminy Biszczka zarejestrowanych w systemie REGON były 292 podmioty gospodarki narodowej, z czego 281 (96,23%) to podmioty prywatne. Na przestrzeni ostatnich 12 lat (2009-2020) widać wyraźny wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych (wzrost o 44,5% w stosunku do roku 2009).

Wykres 12. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON

Źródło: BDL GUS

W okresie od 2009 r. do 2019 r. zauważalny jest stopniowy wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych (poza spadkiem w latach 2013 i 2017). Od 2009 roku

zauważalne jest również wahanie liczby podmiotów wyrejestrowanych. Aktualna statystyka przedstawia problem lokalnej gospodarki związany z pandemią COVID 19. W latach 2021/2022 nastąpił wzrost liczby podmiotów wyrejestrowanych. Łącznie wyrejestrowanych zostało 25 podmiotów z rejestru REGON.

Branże wg klasyfikacji PKD z 2007 roku, stanowiące najliczniejsze grupy na terenie Gminy to handel hurtowy i detaliczny (sekcja G) i budownictwo (sekcja F). Duże znaczenie dla lokalnej gospodarki mają również podmioty z sekcji A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz sekcji C – przetwórstwo przemysłowe oraz branży transportu i gospodarki magazynowej (sekcja H).

W strukturze wielkościowej przedsiębiorstw zlokalizowanych na obszarze Gminy Biszczka jest 269 mikroprzedsiębiorstw (0-9 pracowników) oraz 5 małych przedsiębiorstw (10-49 pracowników; stan na 31 grudnia 2019 r.). W analizowanym okresie czasu (lata 2013-2020) liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ulegała systematycznemu wzrostowi. W strukturze własnościowej największą grupę stanowi sektor prywatny – 96,23%, z czego większość to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 88,6%.

W 2019 roku tzw. wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności) dla Gminy Biszczka wynosił 728 podmiotów i była to wartość niższa niż średnia dla powiatu biłgorajskiego (825 podmiotów) i województwa lubelskiego (879 podmiotów). Taka wartość wskaźnika plasuje Gminę Biszczka na ósmym miejscu w powiecie biłgorajskim i 63 miejscu w województwie lubelskim.

Ożywienie przedsiębiorczości poprzez tworzenie sprzyjających warunków funkcjonowania przedsiębiorstw (głównie dogodne warunki ekonomiczne oraz odpowiednia polityka, aktywna postawa władz lokalnych) realizowane jest za pomocą wyznaczonych terenów przeznaczonych pod inwestycję. Należą do nich m.in.:

- ◆ Działka nr 190/1, pow. 18,32 ha, obręb: Wólka Biska,
- ◆ Działka nr 189, pow. 3,30 ha, obręb: Wólka Biska,
- ◆ Działki nr 1812/31 do działki nr 1812/45, (łącznie pow. 132,99 ha), obręb: Biszczka,
- ◆ Działka nr 1812/8, pow. 3,73 ha, obręb: Biszczka,
- ◆ Działki nr 1812/46 do działki nr 1812/49, (łącznie pow. 3,36 ha), obręb: Biszczka,
- ◆ Działki nr 1812/50 do działki nr 1812/52, (łącznie pow. 0,4545 ha), obręb: Biszczka,

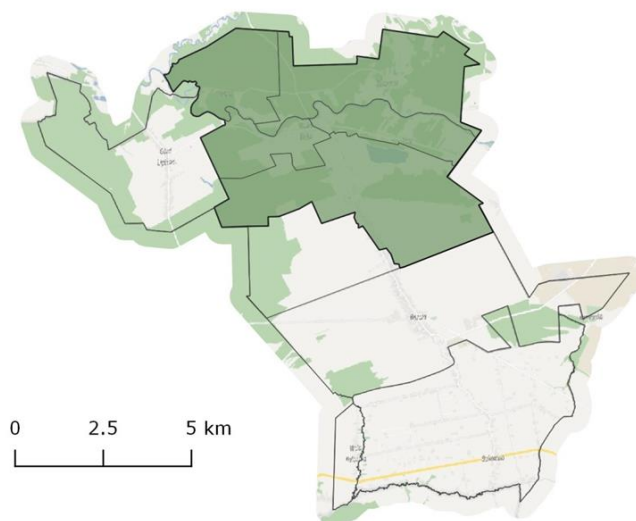
- ♦ Działka nr 1812/28, pow. 3,76 ha, obręb: Biszczka.

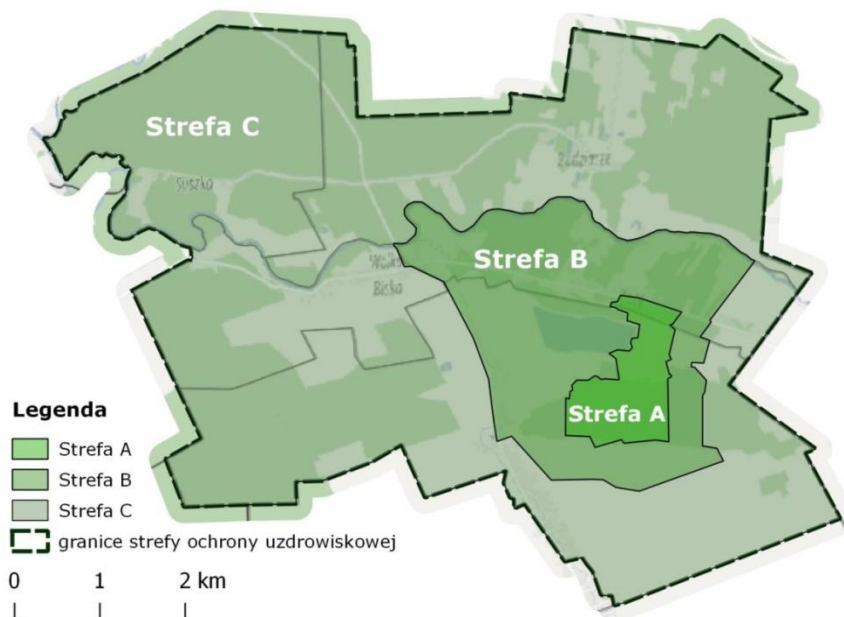
Potencjałem w rozwoju usług na terenie Gminy Biszczka są walory przyrodnicze i kulturowe. Szansę dla gospodarki stanowi **rozwój usług związanych z turystyką i rekreacją** w okolicach Zalewu „Biszczka” oraz **usług uzdrowiskowo-sanatoryjnych** na terenie wyznaczonym w dokumencie studium programowo-przestrzennym uzdrowiska.

Mieszkańcy podczas ankietyzacji negatywnie ocenili jakość lokalnego rynku pracy oraz dostęp do miejsc pracy (ponad 70% odpowiedzi „zły” i „bardzo zły”). Ponadto najbardziej oczekiwanym przez mieszkańców działaniem ze strony samorządu lokalnego zmierzającym do ograniczenia występowania problemów społecznych jest - *Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.*

Turystyka w Gminie Biszczka jest sektorem gospodarki posiadającym duży potencjał. Na atrakcyjność turystyczną terenu składają się takie czynniki jak: walory zarówno przyrodnicze jak i kulturowe, a także zagospodarowanie turystyczne (lokalizacja umożliwiająca łatwy dostęp dzięki drogom dojazdowym, rozbudowanej bazie noclegowej i gastronomicznej). Istotnym elementem wpływającym na rozwój Gminy Biszczka może być również funkcja uzdrowiskowa, dzięki właściwościom leczniczym klimatu. Powszechnie uznaje się turystykę uzdrowiskową oraz usługi spa i wellness, jako jeden z najszybciej rozwijających się dziedzin turystyki. Badania potwierdziły występowanie w Gminie Biszczka wód termalnych korzystnych dla zdrowia pod względem zarówno temperatury jak i ich mineralizacji. Prozdrowotne właściwości odnotowano również w przypadku klimatu.

Rycina 1. Strefy ochrony uzdrowiskowej w Gminie Biszczka i jej lokalizacja na tle Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Koncepcji utworzenia uzdrowiska Biszczka”

Według dokumentu Koncepcji utworzenia uzdrowiska Biszczka zostały wyznaczone 3 strefy ochrony:

- ❖ Strefa A o powierzchni 136,5 ha;
- ❖ Strefa B o powierzchni 755,78 ha;
- ❖ Strefa C o powierzchni 2531,93 ha.

Gmina Biszczka posiada również wszelkie atrybuty decydujące o atrakcyjności turystycznej. Atrakcyjne i zabytkowe miejsca i obiekty w gminie to przede wszystkim:

- ♦ Zalew Biszczka,
- ♦ Kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Biszczy,
- ♦ Kościół filialny pw. Ofiarowania NMP w Bukowinie,
- ♦ Obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków,
- ♦ Szlaki i ścieżki rowerowe,
- ♦ Szlaki rowerowe,
- ♦ Źródło Krynica w kompleksie leśnym Borowiec,
- ♦ Cmentarz prawosławny,
- ♦ Muzeum w Gminnym Ośrodku Kultury w Biszczy.

W Gminie Biszczka filar gospodarki stanowi sektor rolniczy. Potwierdza to struktura użytkowania gruntów oraz liczba gospodarstw. Według Powszechnego Spisu Rolnego

z 2010 roku ogólna powierzchnia użytków rolnych w Gminie Biszczka wynosi 8 199,73 ha (77,13% powierzchni gminy), z czego 58,02% znajduje się pod zasiewami a 18,93% zajmują lasy i grunty leśne.

Struktura agrarna Gminy Biszczka jest korzystna, średnia powierzchnia gruntów rolnych to 9,9 ha (dane ze spisu rolnego z 2010 roku). Jest to wartość wyższa niż dla powiatu biłgorajskiego (6,15 ha) i od średniej dla województwa lubelskiego (6,41 ha).

Według Powszechnego Spisu Rolnego w Gminie Biszczka funkcjonowało 828 gospodarstw rolnych. Najwięcej z nich dysponowało powierzchnią gruntów rolnych powyżej 1 ha jednak nie większych niż 5 ha – są to 304 gospodarstwa (36,71% wszystkich gospodarstw). Również te gospodarstwa zajmują największy areał w Gminie (2 868,98 ha).

Mimo niskiej klasy bonitacyjnej gleb rolnictwo stanowi jedno z głównych źródeł dochodu mieszkańców Gminy Biszczka. Wśród upraw dominują zboża i kukurydza. Zgodnie z danymi z rejestru upraw Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa² w 2020 roku największe powierzchnie zajmują uprawy:

- ♦ 1044 ha - pszenica ozima;
- ♦ 797 ha – kukurydza;
- ♦ 654 ha – rzepak ozimy;
- ♦ 188 ha – gryka;
- ♦ 185 ha – tytoń;
- ♦ 128 ha – porzeczka.

Potencjałem w rozwoju efektywnego rolnictwa jest dobrze rozwinięte otoczenie rolnictwa niezbędne do pełnej obsługi i funkcjonowania wsi, a poziom obecnie świadczonych usług jest wystarczający i w pełni realizuje oczekiwania rolników. Zgodnie z danymi BDL GUS na 2020 r., przetwórstwem przemysłowym w Gminie Biszczka zajmuje się 21 przedsiębiorców, w tym 5 podmiotów gospodarki narodowej prowadzi działalność związaną z przetwórstwem spożywczym (sekcja C dział 10). W porównaniu do powiatu biłgorajskiego i województwa lubelskiego Gmina Biszczka wypada korzystnie.

Mieszkańcy negatywnie ocenili jakość lokalnego rynku pracy oraz dostęp do miejsc

---

² Rejestr upraw ARiMR (dane z wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich)

pracy (ponad 70% odpowiedzi „zły” i „bardzo zły”). Pozytywnie jednak ocenili atrakcyjność gminy dla turystów, w 60% jako „dobry” lub „bardzo dobry”. Stan środowiska również uznany został przez mieszkańców w ponad 75% jako „dobry” i „bardzo dobry”. Dobrze ocenione zostały także warunki rozwoju działalności rolniczej (50% odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze” oraz 30% odpowiedzi „przeciętny”).

WYMIAR PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Powierzchnia Gminy Biszczka wynosi 106,3 km² (10 631 ha), co stanowi 6,3% powierzchni powiatu biłgorajskiego. Pod względem powierzchni zajmuje 11 miejsce wśród 14 gmin powiatu biłgorajskiego. Obszar Gminy podzielony został na 8 sołectw: Biszczka Pierwsza, Biszczka Druga, Bukowina Pierwsza, Bukowina Druga, Budziarze – Suszka, Gozd Lipiński, Wola Kulońska, Wola Biska – Żary. Gęstość zaludnienia na obszarze Gminy wynosi 35 os./km², co daje Gminie Biszczka 12 miejsce w powiecie i 166 w województwie lubelskim pod względem wielkości tego wskaźnika.

Gmina Biszczka zlokalizowana jest w sąsiedztwie MOF Biłgoraj Rdzeniem dla tego obszaru jest miasto Biłgoraj - siedziba powiatu biłgorajskiego, które stanowi ośrodek pełniący funkcje ekonomiczne, kulturalne, edukacyjne, zdrowotne i administracyjne dla okolicznych gmin. Mieszkańcy gminy korzystają z oferty miasta Biłgoraj, stanowiącego siedzibę powiatu biłgorajskiego, stanowiącej uzupełnienie dla usług oferowanych na obszarze Gminy Biłgoraj i Księżpol jak również pozostałych gmin powiatu (w tym Biszczka). Dodatkowo Gmina Biszczka razem z 56 gminami tworzy Obszar Strategicznej Interwencji Roztocze. Priorytetem rozwoju tego obszaru jest: społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.

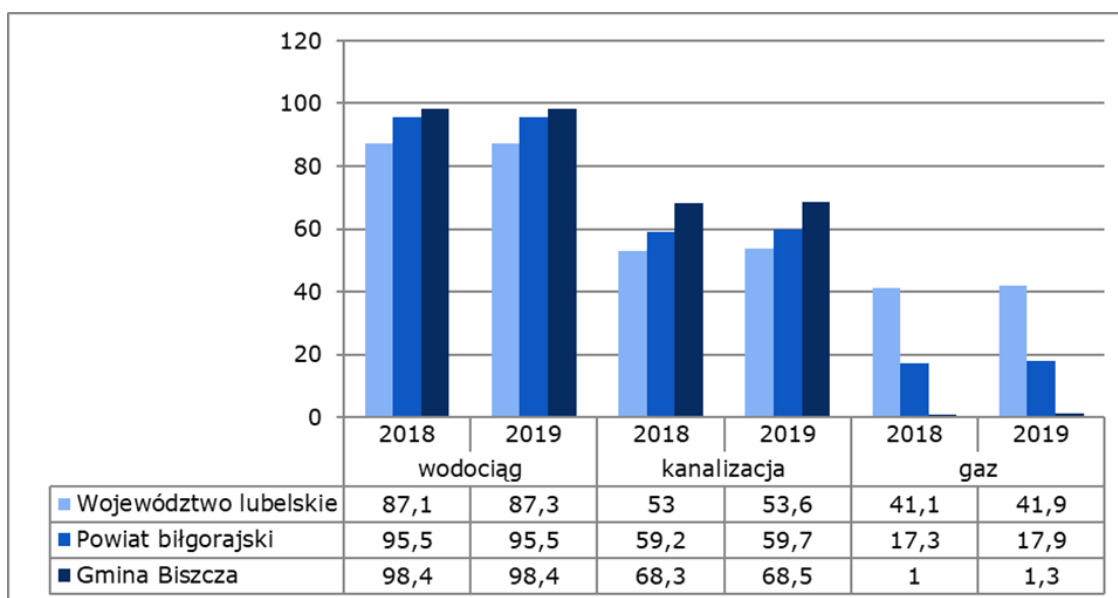
Gmina Biszczka charakteryzuje się przeciętną dostępnością komunikacyjną. Sieć powiązań drogowych tworzy jedna droga wojewódzka, 9 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 52,27 km oraz drogi gminne o łącznej długości 69,5 km. Sieć ta umożliwia dojazd do największych miast w regionie oraz łączy poszczególne miejscowości gminy.

Według mieszkańców obecny stan i jakość dróg oceniany jest jako przeciętny (35% odpowiedzi udzielonych w ankiecie „dobry” oraz 35% odpowiedzi „przeciętny”). Negatywnie natomiast oceniane są połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami (łącznie 60% negatywnych odpowiedzi „bardzo zły” i „zły”). Wiąże się z tym wskazana przez mieszkańców potrzeba rozwoju transportu publicznego (20% wszystkich odpowiedzi) oraz potrzeba budowy i modernizacji istniejących dróg (35% odpowiedzi).

Analizując rozwój sieci teleinformatycznej należy wspomnieć, że w północno-zachodniej części gminy odnotowano liczne białe plamy (miejscowość Gózd Lipiński) oraz w południowej części Gminy – miejscowość Bukowina. Na terenie gminy są zlokalizowane 2 węzły dystrybucyjne (Gózd Lipiński i Biszczka). Ponadto przez obszar Gminy przebiega sieć dystrybucyjna Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej, w Biszczu został usytuowany punkt dystrybucyjny. Gmina Biszczka w ramach projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim” wybudowała radiową sieć dla rozsyłu Internetu, do której włączono ok. 500 odbiorców z terenu gminy. Sieć radiowa obejmuje wszystkie miejscowości gminy.

Wskaźnikiem obrazującym poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie infrastruktury sieciowej jest udział korzystających z instalacji w ludności ogółem. W zakresie sieci wodociągowej udział mieszkańców Gminy posiadających dostęp do infrastruktury to 98,4% mieszkańców i jest to wartość wyższa od średniej dla powiatu biłgorajskiego i województwa lubelskiego.

Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Źródło: BDL GUS

Podobnie jest w przypadku dostępu mieszkańców do sieci kanalizacyjnej. Dostęp do sieci ma 68,5% mieszkańców a średnia dla powiatu i województwa wynosi poniżej 60% ogółu mieszkańców. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku dostępu do sieci gazowej. W gminie zaledwie 1,3% mieszkańców korzysta z tej sieci i jest to wartość zdecydowanie niewystarczająca.

Na terenie Gminy Biszczka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwa S.A. w Warszawie posiada Ośrodek Zbioru Gazu Biszczka - Księżpol połączony z istniejącym Ośrodkiem Zbioru Gazu Dzików i końcówką krajowego systemu przesyłu. Rozprowadzenie gazu na

terenie gminy odbywa się przy pomocy sieci rozdzielczej średnioprężnej wybudowanej w 2014r. Sieć ta przebiega przez część miejscowości Biszczka I i Biszczka II. Została wybudowana głównie dla potrzeb ogrzewania budynków użyteczności publicznej – szkoła i bloki mieszkalne pracowników szkoły, Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji (GOKSiR), Ośrodek Zdrowia³. Według danych GUS na terenie Gminy odnotowano 13 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych (łącznie 23 czynne przyłącza do nieruchomości mieszkalnych i niemieszkalnych).

Gmina Biszczka posiada wszelkie atrybuty decydujące o atrakcyjności turystycznej. Obecnie potencjał jest dobrze wykorzystywany. Dosyć dobrze rozwinięta jest sieć szlaków turystycznych, edukacyjnych i rowerowych. Baza noclegowa i gastronomiczna jest wystarczająca przy obecnym zapotrzebowaniu, jednak w przypadku uzyskania przez Gminę statusu ochrony uzdrowiskowej wymagane będzie poszerzenie tej oferty. Wśród atrakcji Gminy należy wymienić:

- ♦ ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Mieszkańcy zbiorników wodnych”;
- ♦ szlak dziedzictwa kulturowego „Szlak Partyzancki i Walk Partyzanckich” (znaki czarne);
- ♦ szlak Zaborszczyzny (znaki czerwone);
- ♦ szlak Złotkiewicz (znaki zielone);
- ♦ szlak wólka Biska – Budziarze.

W Gminie Biszczka nie ma wskazanych obszarów prawnie chronionych, jest natomiast obszar siedliskowy sieci NATURA 2000 „Dolina Dolnej Tanwi” (kod PLH060097). Ważnym korytarzem ekologicznym dla fauny leśnej w tej części Lubelszczyzny jest leśny ciąg siedliskowy znajdujący się po północnej stronie doliny Tanwi. Dolina ta jest ważna, jako korytarz ekologiczny dla fauny bagienno – łąkowej oraz zaroślowej.

Według przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców Gminy Biszczka stan środowiska naturalnego oceniony został, jako bardzo dobry (45% odpowiedzi) oraz dobry (30% odpowiedzi). Ponadto pozytywnie ocenione zostały również: walory środowiska przyrodniczego gminy (90% odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze) oraz czystość wód powierzchniowych i terenów przyległych (50% odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze).

W gminie Biszczka występują obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Takiej ochronie podlegają grunty rolne klas bonitacyjnych od I do IV oraz V-VI klasy gleby pochodzenia organicznego, grunty leśne oraz torfowiska i oczka wodne, stale lub okresowo podmokłe. Najsłabszymi glebami na terenie gminy są

---

³ Strategia Rozwoju Gminy Biszczka na lata 2016-2023

gleby biellicowe wytworzone na piaskach i glinach. Na dużym obszarze występują gleby brunatne właściwe, wyługowane i kwaśne wytworzone na piaskach i glinach. W dolinach rzek oraz na terenach podmokłych wykształciły się czarne ziemie i mady oraz gleby murszowo-mineralne i murszowate⁴. Na terenie Gminy nie występują gleby klasy I - II. Dominują grunty klasy IVa - IVb (klasa żytnia). Zgodnie z danymi Urzędu Gminy dominujące są gleby średnie i słabe (klasy od IIIb do V), które stanowią w sumie 84,81% gruntów ornych. Gleby III i IIIa klasy bonitacyjnej zajmują niewielkie powierzchnie gruntów ornych – 6,97%. Wśród użytków rolnych najmniejszą część stanowią gleby klasy VIz – 2,20% powierzchni tych użytków oraz bez klasowe (0,12%).

Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jego głównym celem jest osiągnięcie trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego poprzez wykorzystanie położenia Gminy w rejonie bogatym w (1) walory przyrodnicze (europejski system obszarów chronionych obejmujący projektowane obszary Natura 2000 i ostoje CORINE, projektowany krajowy system obszarów chronionych ECONET – PL oraz regionalny system obszarów chronionych) (2) udokumentowane zasoby gazu (3) źródła wód mineralnych (4) złoża torfu, przy jednoczesnym:

- 1) lepszym dostosowaniu zagospodarowania przestrzennego do cech naturalnych (predyspozycji), walorów i odporności środowiska na antropopresję;
- 2) ustalenie proporcji terenów pozwalających na zachowanie lub przywracanie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia;
- 3) ustalenie zasad racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i racjonalnego gospodarowania zasobami gleby ze szczególną dbałością o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo – krajobrazowymi;
- 4) zapewnienie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy ośrodka gminnego i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów kulturowych i krajobrazowych środowiska przyrodniczego oraz dbałość o ład przestrzenny;
- 5) wyznaczenie terenu Wólki Biskiej na potencjalne uzdrowisko z obszarem „B” ochrony uzdrowskiej tworzonym w celu kształtowania odpowiednich warunków środowiskowych uzdrowiska oraz obszarem „C” ochrony uzdrowskiej obejmującej obszary „A” i „B” oraz przylegający do nich teren niezbędny do zapewnienia ochrony miejscowego klimatu i krajobrazu;
- 6) zapewnienie prawidłowej gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- 7) ochrona powietrza, ochrona przed hałasem i wibracjami oraz przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, a także potrzeby ochrony powierzchni ziemi na terenach eksploatacji złóż kopalin;

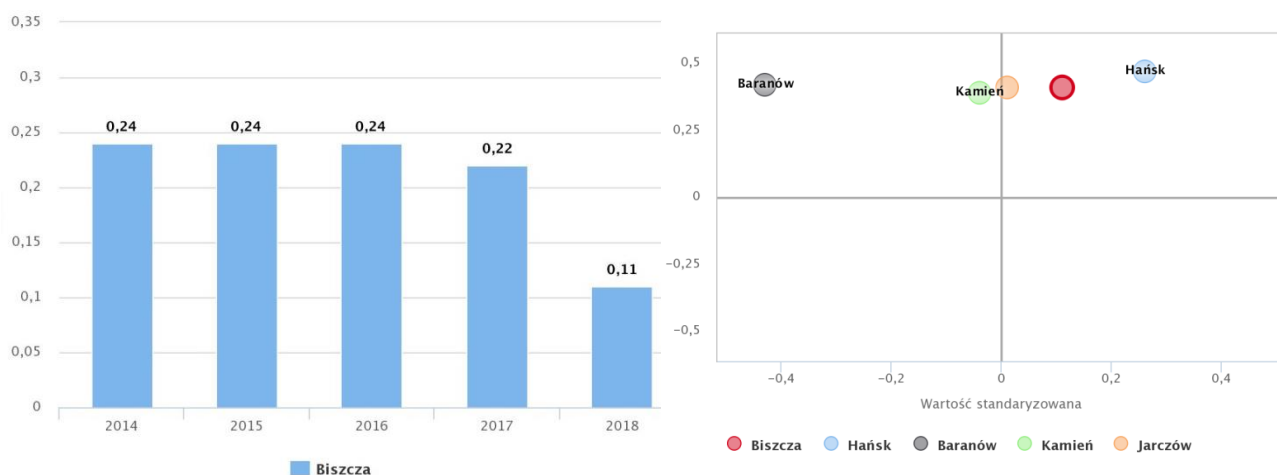
⁴ Raport o stanie gminy Biszczka za 2019 rok

- 8) uwzględnienie potrzeby ochrony wód przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;

Gmina Biszczka dysponuje dużym potencjałem do wytwarzania energii w oparciu o odnawialne źródła energii. Występują tu dogodne warunki do rozwoju energetyki słonecznej - jest to obszar o potencjale energii słonecznej ok. 1120 kWh/m². Według Urzędu Gminy na obszarze Gminy 600 nieruchomości znajduje się na terenie, który ma potencjał do wykorzystania kolektorów słonecznych/instalacji fotowoltaicznych. Gmina znajduje się również w strefie korzystnej pod względem wykorzystania energii wiatru. Zatem część Gminy została zakwalifikowana jako obszar proponowany do rozwoju tego rodzaju energetyki.

Biorąc pod uwagę, iż jakość środowiska ma wpływ na jakość życia mieszkańców, wskaźnikiem który dobrze przedstawi stan środowiska w Gminie Biszczka będzie: Lokalne środowisko przyrodnicze. Monitorowanie stopnia rozwoju gminy pod względem jakości środowiska naturalnego obejmuje analizę trzech czynników: stan głównych komponentów środowiska (woda, powietrze, gleba), dostępność walorów/usług przyrodniczych oraz sposób gospodarowania zasobami środowiska.

Wykres 14. Wskaźnik syntetyczny: Lokalne środowisko przyrodnicze dla Gminy Biszczka i gmin z grupy porównawczej

	2014	2015	2016	2017	2018
Wartość standaryzowana	0,24	0,24	0,24	0,22	0,11
Dynamika					0,41

Nazwa JST	Wartość standaryzowana	Dynamika
Biszczka	0,11	0,41
Hańsk	0,26	0,47
Baranów	-0,43	0,42
Kamień	-0,04	0,39
Jarczów	0,01	0,41

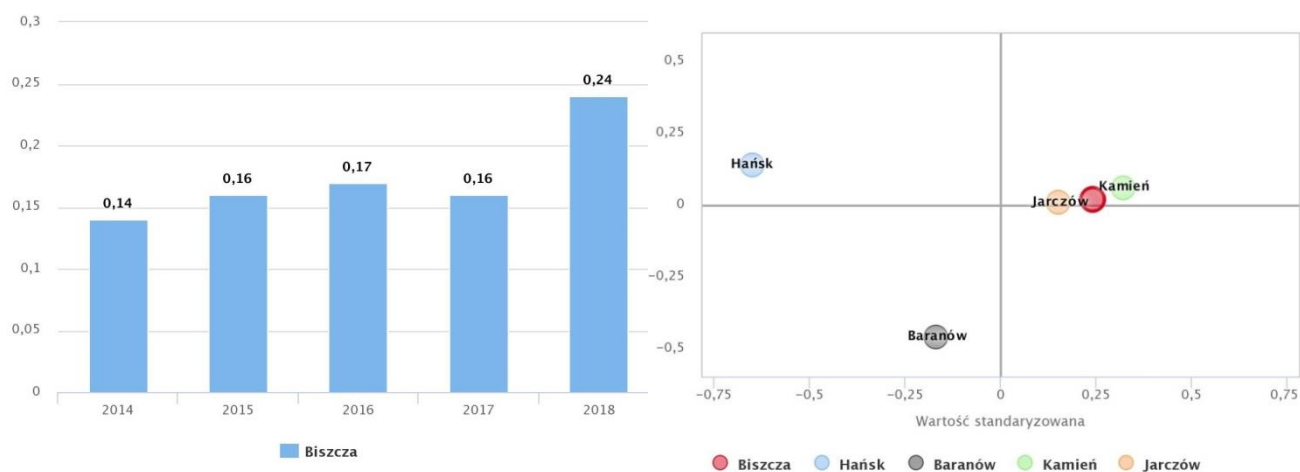
Źródło: www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego

Wskaźnik syntetyczny przyjął dla Gminy Biszczka wartość dodatnią, jednak wartość wskaźnika jest gorsza w porównaniu do gminy Hańsk. Dodatnia wartość odchylenia standardowego i dynamiki ulokowała Gminę Biszczka w I ćwiartce wykresu XY, co

oznacza, że charakteryzuje się lepszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych gminach i rozwinęła się szybciej.

Wskaźnikiem syntetycznym mającym wpływ nie tylko na wymiar przestrzenny, ale również instytucjonalny jest wskaźnik: Ład i struktura przestrzenna obszaru. Mieszkańcy powinni mieć zagwarantowane uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji dotyczących wykorzystania przestrzeni. Umożliwi to podjęcie wspólnego wysiłku i działań w kierunku ograniczenia rozlewania się zabudowy i jednocześnie prowadzić będzie do uzupełniania już istniejącej zabudowy, co przełoży się na obniżenie kosztów udostępniania infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. W ten sposób zapewniona zostanie estetyka oraz efektywność korzystania z przestrzeni publicznej. Działania te zapewnią również mieszkańcom dostęp do terenów zielonych i walorów przyrodniczych. Dokonanie oceny ładu przestrzennego wykonano w oparciu o czynniki: stosowanie instrumentów planowania przestrzeni, udział mieszkańców w procesie planowania, zrównoważenie funkcji społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz analizę ochrony krajobrazu.

Wykres 15. Wskaźnik syntetyczny: Ład i struktura przestrzenna obszaru dla Gminy Biszczka i gmin z grupy porównawczej

	2014	2015	2016	2017	2018	Nazwa JST	Wartość standaryzowana	Dynamika
Wartość standaryzowana	0,14	0,16	0,17	0,16	0,24	Biszczka	0,24	0,02
Dynamika					0,02	Hańsk	-0,65	0,14
						Baranów	-0,17	-0,46
						Kamień	0,32	0,06
						Jarczów	0,15	0,01

Źródło: www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego

Wskaźnik syntetyczny analizujący ład i strukturę przestrzenną dla Gminy Biszczka przyjmował w latach 2014 - 2018 wartość dodatnią. Dodatnia wartość odchylenia standardowego i dynamiki wskazuje, iż w Gminie Biszczka sytuacja jest lepsza niż

przeciętna w porównywalnych gminach i rozwinęła się szybciej. Wyprzedza ją jedynie z analizowanych gmin – Kamień.

WYMIAR INSTYTUCJONALNY

Gmina Biszczka uczestniczy w konkursach i naborach na możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych jak i „miękkich”. Dokumentacje aplikacyjne przedkłada zarówno do instytucji zajmujących się rozdysponowaniem środków krajowych jak i zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej.

Wartość kosztów kwalifikowalnych podpisanych umów o dofinansowanie w lata 2016-2020 przez Gminę Biszczka wynosiła 84,23 mln zł. Przyjmując do analizy uśredniony procent dofinansowania w wysokości 80% należy uznać, że na obszar gminy trafiło 67,38 mln zł dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. Największej wysokości dofinansowania Gmina uzyskała na projekty:

- ♦ „Budowa zbiornika wodnego Biszczka-Żary” (5,36 mln zł z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006);
- ♦ „Wykorzystanie naturalnych źródeł energii słonecznej, jako alternatywy dla energii węglowej w Gminie Biszczka”(4,79 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013);

Gmina Biszczka prowadzi szeroką współpracę samorządową i pozasamorządową. Do podmiotów, z którymi współpracuje najczęściej należy powiat biłgorajski. Mając jednak na uwadze poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze Gminy Biszczka udzielana jest pomoc finansowa powiatowi biłgorajskiemu na realizację zadań związanych z poprawą infrastruktury drogowej na drogach powiatowych.

ANALIZA SWOT

Syntezą diagnozy Gminy Biszczka jest analiza SWOT identyfikująca wewnętrzne i zewnętrzne bariery i potencjały rozwojowe lokalnego samorządu.

Czynniki wewnętrzne	Mocne strony	Słabe strony
	PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
	<ul style="list-style-type: none"> – Atrakcyjne walory przyrodniczo-kulturowe stwarzające możliwość rozwoju turystyki (zbiornik wodny Biszczka-Żary, zasoby stanowiące podstawę do ubiegania się o status uzdrowiska), wyznaczony obszar Natura 2000; – Korzystny klimat i złoża solankowe stwarzające możliwość rozwoju funkcji uzdrowiskowej na terenie Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> – Mała liczba przyłączy do sieci gazociągowej; – Niski stopień bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, związany z brakiem dostosowania infrastruktury do potrzeb użytkowników oraz nieodpowiedni system zarządzania oświetleniem ulicznym (zbyt krótki okres działania); – System grzewczy indywidualny oparty

	<ul style="list-style-type: none"> - Dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa; - Zabudowa zlokalizowana wzdłuż głównych dróg; - Duży areal gruntów rolnych ma wpływ na rozwój rolnictwa i lokalnej bazy surowcowej; - Położenie w bliskim sąsiedztwie miasta Biłgoraj, co łączy się z dostępem mieszkańców do wyspecjalizowanych usług oraz instytucji publicznych; - Funkcjonująca na dobrym poziomie infrastruktura sportowo-rekreacyjna mająca wpływ na jakość życia mieszkańców; - Uporządkowany system planowania przestrzennego w Gminie Biszczka – posiadanie aktualnych dokumentów planistycznych; - Dobre warunki nasłonecznienia (obszar o potencjale energii użytecznej dla energetyki solarnej powyżej 1120 kWh/m², wartość usłonecznienia) sprzyjające podejmowaniu inicjatyw w zakresie instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych; - Brak zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia. 	<p>głównie na paliwach stałych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brak dostosowanej infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością; - Słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna; - Niepełne skanalizowanie Gminy; - Niska gęstość zaludnienia; - Niezadawalający poziom zewnętrznej dostępności komunikacyjnej.
SPOŁECZEŃSTWO		
	<ul style="list-style-type: none"> - Zadawalający poziom bezpieczeństwa publicznego; - Dobrze funkcjonująca sieć szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych; - Dostosowana infrastruktura przedszkolna do potrzeb społeczności lokalnej; - Zadawalający poziom oferty kulturalnej oraz innych sposobów i form spożytkowania czasu wolnego dla dorosłych i dzieci; - Wystarczający zasób mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego, przeznaczonego dla osób w trudnej sytuacji życiowej i niskimi dochodami; 	<ul style="list-style-type: none"> - Niezadawalający poziom aktywności społecznej mieszkańców Gminy, przejawiającej się w liczbie funkcjonujących organizacji pozarządowych; - Niski poziom zaangażowania mieszkańców Gminy w życie Gminy; - Postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz brak infrastruktury opieki senioralnej, a także niewystarczająca liczba form integracji i aktywizacji osób starszych; - Brak zadawalającej opieki medycznej i ograniczona dostępność do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej - Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych, występowanie bezrobocia ukrytego; - Brak kompleksowej oferty kulturalnej oraz innych sposobów i form spożytkowania czasu wolnego seniorów; - Brak na terenie Gminy placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do 3 roku życia (żłobków), jako bariera

		<p>powrotu rodzica/opiekuna na rynek pracy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczające działania w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych, samotnych i rodzin o niskim statusie materialnym oraz rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień; - Stopniowy spadek liczby mieszkańców oraz ujemne saldo migracji.
	GOSPODARKA	
	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwijająca się specjalizacja w produkcji rolniczej pszenicy i kukurydzy w Gminie Biszczka; - Dość wysoka skłonność mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej, przejawiająca się w liczbie nowo rejestrowanych podmiotów w systemie REGON; - Znacząca skuteczność gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w Gminie, co może stanowić dobrą przesłankę do podnoszenia jej atrakcyjności inwestycyjnej; - Bogate dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz wysokie walory krajobrazowe gminy dają możliwość rozwoju usług turystycznych; - Zalew Biszczka - Żary stanowi istotny element w sektorze rekreacji w Gminie Biszczka; - Wysoka atrakcyjność inwestycyjna Gminy, na którą wpływają między innymi walory przyrodnicze i kulturowe; - Pozytywnie oceniany przez mieszkańców poziom rozwoju rolnictwa i branży rolno-spożywczej na terenie Gminy Biszczka. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak atrakcyjnych ofert pracy, niedostateczna liczba małych i średnich podmiotów gospodarki narodowej oferujących miejsca pracy; - W opinii mieszkańców na terenie Gminy występuje brak aktywizacji gospodarczej Gminy; - Brak zachęt dla przedsiębiorców, brak przyjaznej polityki podatkowej wobec przedsiębiorców (poprzez niższe stawki podatkowe i zwolnienia w formie pomocy de minimis); - Ograniczony dostęp do instytucji otoczenia biznesu w Gminie (niewystarczająca liczba podmiotów); - Rozdrobnione gospodarstwa rolne o niskiej rentowności; - Niewystarczająca liczba punktów gastronomicznych i infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej podnoszącej atrakcyjność turystyczną Gminy, zwłaszcza okolicach Zalewu;
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość wsparcia przez państwo i UE inwestycji przyjaznych środowisku w tym: OZE, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne, gospodarka o obiegu zamkniętym zgodnie z założeniami planu działania Europejski Zielony Ład; - Wzrost opłacalności działań z zakresu odnawialnych źródeł energii ze względu na rosnące koszty energii elektrycznej również instalacji prosumenckich; - Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych dzięki interwencjom w kierunku wprowadzenia technologii 	<ul style="list-style-type: none"> - Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych (m.in. wzrastające wydatki na oświatę oraz administrację publiczną); - Następujące zmiany klimatyczne mające wpływ na wiele sektorów gospodarki i społeczeństwo poprzez oddziaływanie na fizyczne i biologiczne składniki ekosystemów, takie jak: woda, gleba, powietrze i różnorodność biologiczne; - Ryzyko wystąpienia klęsk żywiołowych i związane ze zmianą przepisów prawa mających wpływ na środowisko naturalne

	<p>niskoemisyjnych oraz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przyciągnięcie do Gminy inwestycji z zewnątrz w tym firm zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym m.in. poprzez dobrojenie dostępnych terenów inwestycyjnych oraz realizację polityki promocji gospodarczej gminy, prowadzonej w bliskiej współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego oraz agendami rządowymi, w tym PAIH, ARP, PFR itp.); - Wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy nowych koncepcji, trendów i praktyk rozwoju gospodarki lokalnej w tym z wykorzystaniem ekonomii społecznej, srebrnej ekonomii, itp.). 	<p>i realizację inwestycji proekologicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utrzymujące się niekorzystne uwarunkowania globalne związane z pogłębiającą się recesją na świecie i długotrwałym kryzysem gospodarczym wywołanym pandemią koronawirusa, które w odniesieniu do rozwoju gminy mogą prowadzić do zmniejszenia się liczby działających przedsiębiorstw oraz większej presji na system pomocy społecznej.
--	---	---

Przy tworzeniu scenariusza rozwoju Gminy Biszczka uwzględniono nie tylko wyobrażenia mieszkańców na temat tego jak widzą swoją Gminę za 10 lat, ale również przeanalizowano możliwą drogę rozwoju Gminy w zakładanych kierunkach interwencji oraz możliwe szanse i zagrożenia jakie mogą pojawić się w otoczeniu funkcjonalnym Gminy. Wzięto pod uwagę również założenia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, która przewiduje dalszy rozwój Gminy Biszczka poprzez społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Rostocza i Puszczy Solskiej.

W realizacji scenariusza rozwoju Gminy Biszczka założono pozyskanie dofinansowania z funduszy zewnętrznych perspektywy finansowej 2021-2027, jak i środków krajowych (będących w dyspozycji poszczególnych resortów lub funduszy celowych), które pozwolą na realizację zidentyfikowanych inwestycji - kluczowych dla mieszkańców i władz gminy.

W związku z ogłoszonym wynikiem naboru wniosków z Rządowego Funduszu Polski Ład Programu Inwestycji Strategicznych Gmina Biszczka otrzymała dofinansowanie na realizację zadania pn. :

- ✓ Pasaż pieszo-jezdny wraz z uporządkowaniem terenów rekreacyjnych przy GOKSiR” - 4 750 000,00zł brutto.
- ✓ „Modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Biszczka” - kwota wnioskowanych środków wynosi 2 450 000,00 PLN.
- ✓ „Przebudowa dróg na terenie Gminy Biszczka” w wysokości 10 450.000,00.
- ✓ „Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków typu stawowego w Biszczycy wraz z obiektami towarzyszącymi”- 4.412.865,65 zł brutto

3. WIZJA, MISJA I CELE ROZWOJU

3.1. Wizja i misja

Strategia Rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym przedstawiono aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne i słabe strony, jak również na potencjały i bariery rozwojowe tego obszaru. Określona w dokumencie misja i wizja to elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju Gminy Biszczka.

Wizja jest koncepcją przyszłości, do której prowadzą działania kreowane przez Władze Gminy Biszczka i instytucji publicznych wyższego rzędu oraz działania partnerów realizujących Strategię. Wizja Gminy Biszczka w perspektywie do 2030 roku powstała przy udziale społeczności lokalnej podczas procesu konsultacji i partycypacji społecznych. Treść wizji ma charakter opisowy i przedstawia oczekiwany obraz przyszłości.

Natomiast misja określa podstawowy kierunek działań, które przyświecają Władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Ponadto wskazuje na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości, jako nadrzędnych. Misja stanowi odpowiedź na pytania, jakie stawiamy sobie w przyjętej w dokumencie perspektywie czasowej: Co jest naszym priorytetem i kim jesteśmy?

WIZJA GMINY BISZCZA

Oczekuje się, że Gmina Biszczka w przyszłości będzie:

- ♦ dobrym miejscem do życia, pracy i wypoczynku,
- ♦ wyspecjalizowana w funkcji świadczenia usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych w ramach utworzonego obszaru ochrony uzdrowiskowej,
- ♦ obszarem z ukierunkowaną (wyspecjalizowaną) lokalną gospodarką - rozwiniętym sektorem rolniczym (produkcja żywności tradycyjnej i ekologicznej),
- ♦ obszarem wspierającym rozwój przedsiębiorczości, zapewniającym dogodne warunki inwestorom zainteresowanym lokowaniem swoich kapitałów,
- ♦ samorządem, który z poszanowaniem środowiska naturalnego, rozwijać będzie sektor turystyki wypoczynkowej i uzdrowiskowej,
- ♦ obszarem charakteryzującym się łądem przestrzennym zapewniającym mieszkańcom wysokiej jakości infrastrukturę społeczną, techniczną i komunikacyjną,
- ♦ obszarem, na którym szanuje się środowisko przyrodnicze i respektuje się zasady ochrony środowiska.

Osiągnięcie wyżej wymienionej wizji będzie możliwe dzięki wykorzystaniu wewnętrznych potencjałów Gminy Biszczka, w tym walorów uzdrowiskowych za pomocą wykreowania produktu turystycznego, dzięki któremu Gmina ma duże szanse na wykreowanie impulsów rozwojowych w zakresie turystyki uzdrowiskowej oraz usług spa i wellness, zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Ważnym elementem jest wyspecjalizowana gospodarka lokalna opierająca się również na rolnictwie ekologicznym i tradycyjnym. Istotne jest tu także wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy do rozwoju usług i oferty turystycznej oraz spożytkowanie stale rozwijającego się kapitału społecznego. Wykorzystanie tych wewnętrznych potencjałów, przy pomocy środków zewnętrznych, przyczyni się do przyspieszenia procesów restrukturyzacji lokalnej gospodarki i poprawy jakości życia mieszkańców.

MISJA GMINY BISZCZA

Mając na uwadze dobro mieszkańców oraz odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego misją Gminy Biszczka jest poprawa jakości życia w Gminie poprzez aktywizację gospodarczą (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji uzdrowiskowej) i społeczną mieszkańców.

3.2. Cele strategiczne i operacyjne

Rozwój lokalny Gminy Biszczka oparto na konieczności zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz niezbędnym rozwoju potencjału instytucjonalnego Gminy. Przy opracowaniu planu interwencji pod uwagę wzięto wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Odpowiedzią na zachodzące zmiany są 3 cele strategiczne, w ramach których dokonano koncentracji celów operacyjnych i kierunków interwencji (działań).

Wyznaczone w strategii cele strategiczne stanowią główne obszary interwencji, w ramach których będą podejmowane działania, służące rozwojowi Gminy Biszczka w długofalowej perspektywie. Obszary wynikają bezpośrednio z przyjętej wizji rozwoju i są odpowiedzią na główne wyzwania rozwojowe, przed którymi stoi Gmina i jej społeczność w perspektywie do 2030 roku.

Cel strategiczny, to zapis wizji, który jest realny, rzeczywisty i osiągalny. Cel powinien być zgodny z „zasadą SMART”:

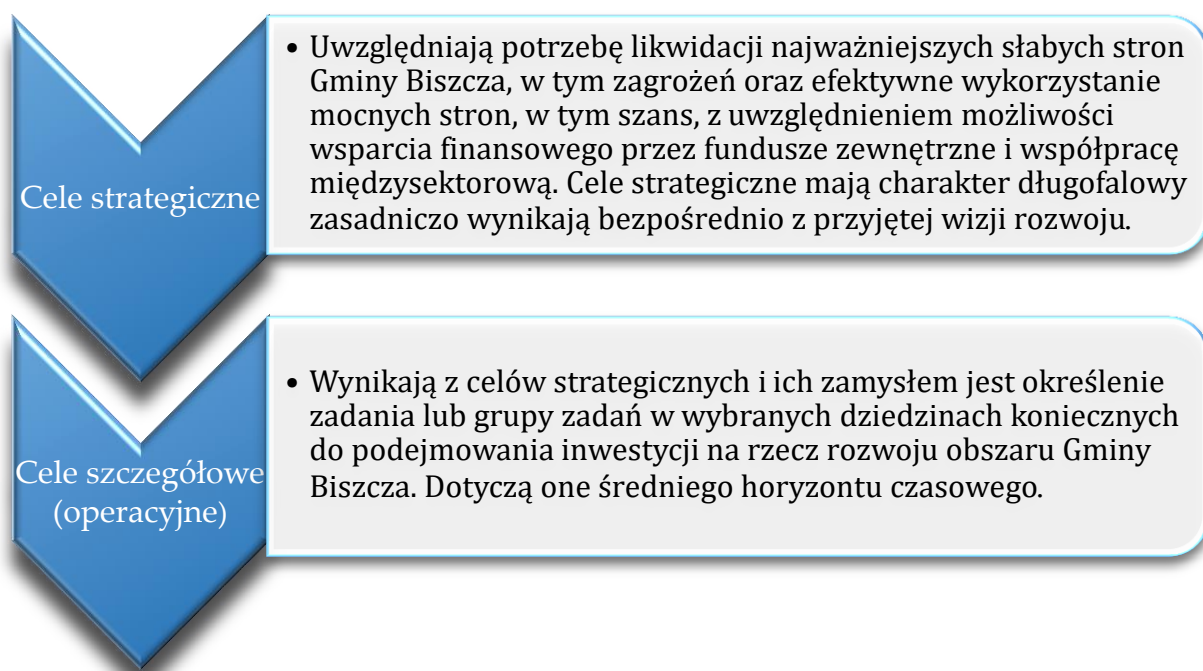
- ◆ S - Specific – specyficzny
- ◆ M - Measurable – konkretny
- ◆ A - Actionable - przekładalny na działania
- ◆ R - Realistic - realny / rzeczywisty

- ♦ T - Timetabled - ujęty w ramy czasowe

Podczas formułowania celów pod uwagę wzięto wiele aspektów:

- ♦ strategię i polityki wyższego szczebla (wojewódzki, krajowy, UE);
- ♦ dotychczas realizowana strategia Gminy – zachowanie ciągłości;
- ♦ wnioski i ustalenia z diagnozy oraz SWOT;
- ♦ wizja rozwoju Gminy;
- ♦ konsultacje społeczne;
- ♦ dostępne instrumenty finansowania;
- ♦ wiedza, logika i dobre praktyki;
- ♦ inne czynniki.

W Strategii przyjęto dwustopniowy układ celów podporządkowanych wspomaganie rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy Biszczka.

Rozwój lokalny Gminy Biszczka oparto na konieczności zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz determinacji rozwoju atrakcyjności i konkurencyjności Gminy. Przy opracowaniu planu interwencji pod uwagę wzięto wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cele strategiczne		
1. Ochrona walorów przyrodniczo-kulturowych oraz rozwój funkcji uzdrowiskowej obszaru	2. Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców	3. Rozwinięta lokalna gospodarka i aktywne społeczeństwo obywatelskie
Cele operacyjne		
1.1 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.	2.1 Lepszy dostęp i jakość usług edukacji oraz opieki nad dzieckiem	3.1 Świadoma i aktywna polityka przestrzenna i uporządkowana przestrzeń Gminy
1.2 Rozwój infrastruktury poprawiającej stan ochrony środowiska	2.2 Efektywna polityka społeczna oraz opieka zdrowotna	3.2 Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna
1.3 Wzrost bezpieczeństwa energetycznego gminy i efektywności energetycznej	2.3 Rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-kulturowa	3.3 Wsparcie rozwoju nowoczesnego rolnictwa
1.4 Kształtowanie postaw ekologicznych i wzrost świadomości mieszkańców	2.4 Poprawa funkcjonalności podmiotów/obiektów użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego	3.4 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka pozarolnicza
1.5 Przyciągnięcie inwestorów związanych z gospodarką uzdrowiskową, prozdrowotną i senioralną	2.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	3.5 Rozwój infrastruktury i spójnej oferty turystycznej
1.6 Rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej	2.6. Wysokiej jakości i sprawna administracja publiczna	3.6 Aktywizacja obywatelska mieszkańców i budowanie kapitału społecznego

Do każdego celu strategicznego dołączony został **indykatorywny wykaz** wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych wpisujących się w cele strategiczne. Zidentyfikowane kierunki interwencji (działań) bezpośrednio służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii.

Cele są spójne wewnętrznie i tworzą wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych zapewniając efekt synergii. Nadrzędną ideą jest wykorzystanie potencjałów rozwojowych, modernizacja gospodarki, poprawa jakości życia mieszkańców oraz dbałość o środowisko. Osiągnięcie przyjętej wizji rozwoju wymagać będzie zaangażowania wielu środowisk i podmiotów, które realizując własne cele i działania będą kierunkować się jednocześnie uzgodnionymi i przyjętymi dla całej Gminy celami.

Zaproponowane cele strategiczne to obszary w ramach, których będą podejmowane działania długofalowe służące rozwojowi Gminy Biszczka. Wyzwania, przed którymi staje Gmina wynikają z konieczności ciągłego wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej oraz

turystycznej Gminy jak również chęci rozwoju nowej funkcji – uzdrowiskowej. W konsekwencji możliwy będzie napływ nowych inwestorów oraz poprawa konkurencyjności obszaru Gminy pod względem gospodarczym oraz jako obszaru do zamieszkania.

Jednym z kluczowych wyzwań przedstawionych w dokumencie Strategii dotyczy działań zapewniających ochronę walorów przyrodniczo-kulturowych i działalności uzdrowiskowej. Gmina Biszczka charakteryzuje się sporymi zasobami przyrodniczymi. Na potencjał przyrodniczy Gminy Biszczka składają się kompleksy leśne w północnej części Gminy. Ze względu na wartość przyrodniczą terenów w tej części Gminy włączone zostały do obszaru siedliskowego sieci Natura 2000 „Dolina Dolnej Tanwi”. Ponadto na terenie Gminy Biszczka wykazane zostały predyspozycje do rozwoju funkcji prozdrowotnych i walory uzdrowiskowe. Właściwości lecznicze klimatu i wód termalnych stanowią tu istotny element przyczyniający do wyboru kierunku rozwoju Gminy. Zatem ważne jest dążenie do racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska, tak aby nie pogorszyć warunków klimatycznych. Warto zwrócić uwagę także na kontynuację zadań przyczyniających się do racjonalnego gospodarowania odpadami i ich selektywnego zbierania. Bardzo ważne jest też prowadzenie ciągłej edukacji przyczyniającej się do kształtowania postaw ekologicznych wśród mieszkańców Gminy Biszczka. Wpłynie to pozytywnie na rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz zwiększenia produkcji energii odnawialnej, co skutkować może podniesieniem jakości życia mieszkańców i środowiska oraz zapewni wzrost bezpieczeństwa energetycznego.

Następnym wyzwaniem jest zadbanie o wysoką jakość życia mieszkańców w Gminie Biszczka. Mieszkańcy stanowią duży potencjał rozwojowy Gminy. Zapewniając im dostęp do wysokiej jakości usług przyczyni się to do ograniczenia odpływu ludności z terenu Gminy. Działania podwyższające jakość życia powinny być skierowane do mieszkańców w każdym wieku, dlatego należy uwzględnić problemy dotyczące zarówno dzieci i młodzież, osoby pracujące i bezrobotne jak i osoby starsze i borykające się z problemami zdrowotnymi. Duży wpływ na to ma niewątpliwie poprawa dostępu do usług edukacji, opieki nad dzieckiem, kultury, ochrony zdrowia i usług społecznych oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Należy zwrócić uwagę również na wzrost jakości świadczonych usług administracji publicznej. Aktualnie ważne jest budowanie społeczeństwa informacyjnego, gdzie technologie informacyjno-komunikacyjne odgrywają kluczową rolę. Rozwój dostępu do usług musi iść w parze z jednoczesnym podnoszeniem atrakcyjności przestrzeni Gminy i poprawą bezpieczeństwa publicznego, które są warunkiem do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Kolejne wyzwanie przed samorządem skupia się na rozwoju lokalnej gospodarki i przedsiębiorczości u mieszkańców. Dążyć należy do wzmocnienia podstaw potencjału

gospodarczego Gminy Biszczka. Ze względu, że funkcja rolnicza jest podstawowym sektorem gospodarki gminy powinno się wspierać przedsięwzięcia przyczyniające się do wielokierunkowego rozwoju nowoczesnego rolnictwa. Wprowadzanie nowoczesnych technologii przy jednoczesnym poszanowaniu tradycyjnych rozwiązań oraz umożliwienie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, który podniesie atrakcyjność produktów pochodzących z terenu gminy pozwoli zapewnić stabilny filar lokalnej gospodarki. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na umożliwienie rozwój konkurencyjnej lokalnej gospodarki pozarolniczej, w tym sektor usług turystycznych. Podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych mieszkańców i pomoc w pozyskiwaniu środków na rozwój firmy pozwoli ograniczyć bezrobocie (w tym bezrobocie ukryte) oraz zapewnić mieszkańcom szerszy dostęp do usług, również wyższego rzędu. Rozwój pozarolniczych sektorów lokalnej gospodarki musi postępować przy jednoczesnym rozwoju infrastrukturalnym. Poprawa dostępności komunikacyjnej podnosi atrakcyjność gminy w oczach przedsiębiorców jak i mieszkańców, co przyczynia się do wzrostu jakości życia. Ponadto stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz promocja walorów gminy przyczyni się do przyciągnięcia inwestorów i rozwoju turystyki na terenie gminy. Podniesienie atrakcyjności Gminy pozytywnie wpłynie na zwiększenie emocjonalnego przywiązania mieszkańców z terenem Gminy. To natomiast może zachęcić mieszkańców do aktywnego uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i napędzać lokalny rozwój Gminy. Zatem należy zwrócić uwagę na istotną kwestię jaka jest budowanie kapitału społecznego.

3.3. Kierunki interwencji Gminy Biszczka wraz z harmonogramem planowanych przedsięwzięć

W ramach celów strategicznych dokonano koncentracji celów operacyjnych i kierunków interwencji (działań), które bezpośrednio służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. Zaprezentowane kierunki należy traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej. Zbiór przedstawionych kierunków interwencji nie stanowi katalogu zamkniętego. Jest to zestaw działań podejmowanych przez Gminę Biszczka oraz jej partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Większość z nich stanowi konkretne przedsięwzięcia, których realizacja będzie miała kluczowe znaczenie dla prowadzonej realizacji polityki lokalnej w perspektywie do 2030 roku. Kierunki interwencji odpowiadają na potrzeby rozwojowe Gminy Biszczka i wskazują sposób rozwiązywania najważniejszych problemów, zmniejszania barier rozwojowych, wzmacniania potencjałów lokalnych, wykorzystywania zasobów własnych oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

- Kierunki działań/ typy projektów - są to konkretne przedsięwzięcia i zadania, które należałoby realizować, aby wdrożyć cele szczegółowe Strategii.

CEL STRATEGICZNY 1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KULTUROWYCH ORAZ ROZWÓJ FUNKCJI UZDROWISKOWEJ OBSZARU

Przy ocenie jakości życia mieszkańców głównym analizowanym czynnikiem jest atrakcyjna przestrzeń do życia, pracy i wypoczynku. Wpływ na atrakcyjność mają m.in. walory przyrodnicze i krajobrazowe, architektura, układ urbanistyczny oraz poziom bezpieczeństwa. Harmonijny rozwój tych elementów przyczynia się do zapewnienia ładu przestrzennego. Proces dążenia do osiągnięcia ładu przestrzennego uwzględnia uwarunkowania społeczne, przyrodnicze, ekonomiczne oraz kompozycyjno-estetyczne zrównoważonego rozwoju.

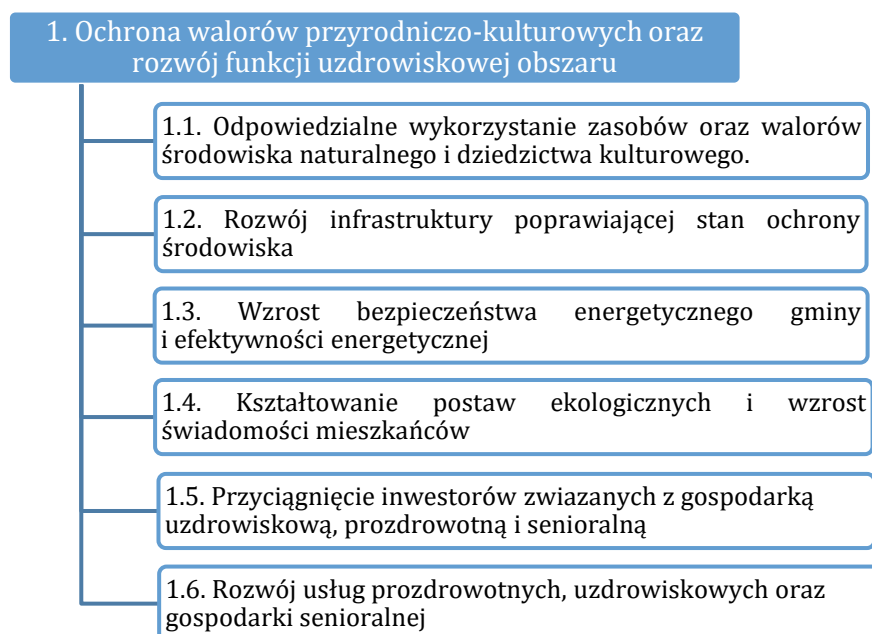
Gmina Biszczka posiada duży potencjał do rozwoju turystyki, który należy oprzeć na zrównoważonym wykorzystaniu walorów przyrodniczych (tereny leśne oraz charakterystyczny krajobraz) i kulturowych (obiekty zabytkowe, tradycje i obrzędy). Potencjał turystyczny Gminy należy wzmacniać poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej (zwłaszcza rekreacyjnej) w okolicy zalewu Biszczka-Żary, rozwój zaplecza gastronomiczno-noclegowego i budowanie partnerstw publiczno-privatnych.

Uwzględniając potrzebę poprawy jakości życia mieszkańców należy również podejmować kroki w celu poprawy jakości środowiska naturalnego i realizować działania adaptacyjne do zmian klimatu m.in.: rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, rozwój infrastruktury selektywnego zbierania odpadów, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody, studni oraz oczyszczalni ścieków. Ponadto powinno się nieustannie prowadzić działania związane z oczyszczeniem terenu gminy z wyrobów zawierających azbest.

Istotne dla podniesienia jakości życia mieszkańców i osób odwiedzających gminę, jest również zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeni. Niezbędne w tym temacie są m.in. działania zmierzające do zwiększenia widoczności pieszych i rowerzystów na drogach. Należy również prowadzić akcje prewencyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa.

W przypadku walorów Gminy Biszczu, nie wolno zapominać o predyspozycjach do utworzenia strefy uzdrowiskowej. Udokumentowane właściwości lecznicze klimatu podnoszą potencjał do rozwoju turystyki sanatoryjnej oraz usług spa i wellness. Wpływie to zarówno na rozwój infrastruktury jak również przyniesie korzyści finansowe dla jednostki samorządowej i dla mieszkańców Gminy. Należy zwrócić szczególną uwagę na usługi skierowane do osób starszych. Planując działania na najbliższe lata Gmina Biszczu powinna uwzględnić stale postępujący proces starzenia się społeczeństwa i potrzeby osób w najstarszej grupie wiekowej. Ważne w tym zakresie jest zapewnienie najstarszym mieszkańcom dostępu do badań diagnostycznych i do odpowiedniej opieki zdrowotnej (poprzez bliską współpracę z publicznymi i niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej).

Przedstawione powyżej założenia Celu Strategicznego 1 skonkretyzowano sześcioma celami operacyjnymi:

Poniżej zaprezentowano zestawienie możliwych kierunków działań realizujących założenia celu strategicznego 1. Zbiór przedstawionych kierunków interwencji nie stanowi katalogu zamkniętego.

Cel operacyjny 1.1. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych poprzez ochronę	Gmina Biszczu Nadleśnictwo Biłgoraj	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy,	2023-2030

lasów i ekosystemów rzecznych i łąkowych (projekty inwestycyjne i naukowo-badawcze)		Wody Polskie	
Właściwa ochrona i zachowanie krajobrazu i bioróżnorodności przyrodniczej (projekty inwestycyjne i naukowo-badawcze)	Gmina Biszczka	Nadleśnictwo Biłgoraj, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Zachowanie bogactwa i walorów dziedzictwa kulturowego	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola, instytucje kultury	2023 - 2030
Renowacja i konserwacja zabytków i obszarów zabytkowych na terenie Gminy Biszczka	Gmina Biszczka, Powiat Biłgorajski, przedsiębiorcy,	Organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola, instytucje kultury, Kościoły i związki wyznaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, Konserwator zabytków i przedsiębiorcy	2023 - 2030
Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony przyrody i środowiska	Gmina Biszczka	Sąsiednie JST	2023 - 2030
Inwestycje w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym (m.in. poprawa stanu, nowe inwestycje)	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023 - 2030
Projekty w zakresie udostępniania na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (prace remontowe, lepsza informacja o obiektach, włączenie ich do wspólnego systemu promowania i zarządzania itp.)	Gmina Biszczka	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023 - 2030
Dostosowanie turystycznego zaplecza do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023 - 2030
Zagospodarowanie zbiorników wodnych i cieków wodnych na organizację rekreacji wodnej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Wody Polskie	2023 - 2030
Współpraca w zakresie realizacji inwestycji turystyczno-rekreacyjnych z sąsiadującymi samorządami i samorządami wyższego szczebla	Gmina Biszczka	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, inne samorządy	2023 - 2030
Ochrona czynna obszarów cennych przyrodniczo	Nadleśnictwo Biłgoraj	Gmina Biszczka	2023 - 2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba działań zabezpieczających zasoby przyrodnicze i kulturowe przed wpływem negatywnych czynników zewnętrznych - Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną (szt.)		

Cel operacyjny 1.2. Rozwój infrastruktury poprawiającej stan ochrony środowiska			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji

Wykonanie tablic informujących o walorach przyrodniczych i kulturowych	Gmina Biszczka, Nadleśnictwo Biłgoraj	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje kultury	2023–2030
Projekty związane z systemem monitorowania i montażem urządzeń do pomiaru zanieczyszczeń powietrza	Gmina Biszczka	-	2023–2030
Projekty związane z monitoringiem środowiska	Gmina Biszczka	-	2023–2030
Ochrona wód powierzchniowych oraz podziemnych	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, spółki wodne	2023 - 2030
Projekty w zakresie rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej (infrastruktura sieciowa, oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody itp.)	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023–2030
Projekty w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach, gdzie kanalizacja sieciowa nie jest uzasadniona ekonomicznie	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne,	2023–2030
Kompleksowe retencjonowanie wody w celu przeciwdziałania skutkom zmiany klimatu: Projekty i przedsięwzięcia w zakresie retencjonowania wody „u źródła”, „na ścieżce”, „w odborniku”, rozwoju tzw. infrastruktury niebiesko-zielonej	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, zarządcy dróg,	2023–2030
Projekty i przedsięwzięcia w zakresie zagospodarowania/modernizacji/ ochrony obszarów naturalnych cieków wodnych oraz ich źródeł	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne,	2023–2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	-Liczba zamontowanych urządzeń pomiarowych zanieczyszczenie powietrza -Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej/ rozbudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (m) -Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności (%)		

Cel operacyjny 1.3. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego gminy i efektywności energetycznej			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Wspieranie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych oraz promocja odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023–2030
Wsparcie działań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe,	2023–2030
Projekty związane z termomodernizacją i wymianą źródeł ciepła oraz minimalizacja zanieczyszczeń powietrza ze wszystkich źródeł	Gmina Biszczka, mieszkańcy, przedsiębiorcy	Podmioty publiczne, mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023–2030

(z uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji)			
Projekty w zakresie inteligentnego oświetlenia ulicznego, w tym oświetlenia LED	Gmina Biszczka	zarządcy dróg	2023 - 2030
Projekty w zakresie rozwoju sieci gazowej	Gmina Biszczka. Polska Spółka Gazownictwa	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba zamontowanych instalacji OZE (szt.) - Liczba zainstalowanych punktów oświetlenia ulicznego LED (szt.)		

Cel operacyjny 1.4. Kształtowanie postaw ekologicznych i wzrost świadomości mieszkańców			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Projekty w zakresie budowy/ rozbudowy infrastruktury PSZOK	Gmina Biszczka	przedsiębiorcy	2023 - 2030
Usuwanie dzikich wysypisk śmieci oraz odpadów z folii rolniczej, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag	Gmina Biszczka	przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023 - 2030
Projekty w zakresie lepszej organizacji selekcji i zbierania odpadów powstających u źródła (np. dzień zbiórki określonego odpadu, pojemniki na tekstylia i ich przerób, system od drzwi do drzwi, mobilne punkty odbioru odpadów)	Gmina Biszczka	przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Inicjatywy obywatelskie w zakresie gospodarki w obiegu zamkniętym (ośrodki ponownego użytku, jadłodzielnie, banki żywności, kawiarenki naprawcze, sklepy bezopakowaniowe, sklepy z przedmiotami używanymi, puszkomaty, współdzielnie)	Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy – osoby fizyczne	Gmina Biszczka	2023-2030
Udział w projektach regionalnych i krajowych w zakresie usuwania pokryć z azbestu	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy	2023 - 2030
Tworzenie programów edukacji ekologicznej dla dzieci i młodzieży (edukacja mieszkańców), edukacja społeczności lokalnej w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych	Gmina Biszczka	Lasy Państwowe, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Zarząd Parków Krajobrazowych, przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe, mieszkańcy - osoby fizyczne, przedsiębiorcy	2023-2030
Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej o tematyce ekologicznej – ochrony środowiska naturalnego, promowanie ekologicznych rozwiązań inwestycyjnych oraz komunikacyjnych	Gmina Biszczka	Szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe, instytucje kultury	2023-2030
Wsparcie dla organizacji szkoleń	Gmina Biszczka	Organizacje rolnicze,	2023-2030

dla rolników w zakresie wdrażania ekologicznych metod produkcji rolnej		przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa, organizacje pozarządowe	
Propagowanie ekologicznego stylu życia	Gmina Biszczka	Szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe, mieszkańcy - osoby fizyczne, przedsiębiorcy, instytucje kultury	2023-2030
Projekty informacyjne i edukacyjne nt. ograniczania ilości produkowanych odpadów u źródła	Gmina Biszczka	Szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe,	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	-Liczba zrealizowanych kampanii, projektów informacyjno-edukacyjnych o tematyce ekologicznej (szt.) -Liczba uczestników kampanii ekologicznych (os.)		

Cel operacyjny 1.5. Przyciągnięcie inwestorów związanych z gospodarką uzdrowiskową, prozdrowotną i senioralną			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Opracowanie dokumentacji potrzebnej do utworzenia strefy ochrony uzdrowiskowej na terenie Gminy Biszczka	Gmina Biszczka	Gmina Biszczka, Właściwy Minister	2023-2030
Wyznaczenie terenów inwestycyjnych na terenie ochrony uzdrowiskowej pod objekty o funkcji sanatoryjnej, usług zdrowia i senioralnych	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości	2023-2030
Projekty w zakresie uzbrojenia terenów inwestycyjnych w niezbędne media	Gmina Biszczka	Zarządcy nieruchomości	2023-2030
Działania promocyjne dotyczące właściwości leczniczych Gminy Biszczka oraz warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na jej terenie	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy, GOKSiR, przedsiębiorcy	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw w sekcjach PKD: I, R i Q		

Cel operacyjny 1.6. Rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Projekty w zakresie rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi sanatoryjne i/lub uzdrowiskowe na terenie obszaru ochrony uzdrowiskowej.	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości	2023-2030

Projekty w zakresie rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi prozdrowotne na terenie obszaru ochrony uzdrowiskowej.	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości	2023-2030
Projekty w zakresie rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi z zakresu gospodarki senioralnej na terenie obszaru ochrony uzdrowiskowej.	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości	2023-2030
Działania promocyjne obszaru ochrony uzdrowiskowej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy, GOKSiR, przedsiębiorcy	2023-2030
Uczestnictwo w regionalnych i krajowych programach profilaktyki, badań i leczenia wybranych chorób cywilizacyjnych	Gmina Biszczka, placówki ochrony zdrowia,	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023 – 2030
Rozwój różnych form opieki i wsparcia dla osób potrzebujących w ramach istniejących i nowych instytucji pomocy społecznej (np.: w ramach idei Centrum Usług Społecznych - CUS)	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023 – 2030
Projekty w zakresie pomocy żywieniowej dla osób i rodzin zagrożonych ubóstwem dochodowym	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023 – 2030
Projekty w zakresie wsparcia osób zagrożonych ubóstwem energetycznym	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, MGOPS,	2023 – 2030
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023 – 2030
Współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia dodatkowych usług na rzecz osób objętych pomocą społeczną	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	MOPS, inne JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023 – 2030
Projekty w zakresie budowy/przebudowy/rozbudowy budynków na mieszkania wspomagane, chronione, komunalne i socjalne	Gmina Biszczka, GOPS	Spółdzielnie, deweloperzy, TBS-y, biura nieruchomości, inne JST	2023 – 2030
Współpraca z partnerami komercyjnymi (spółdzielnie, deweloperzy)	Gmina Biszczka	Spółdzielnie, deweloperzy, TBS-y, biura nieruchomości, inne JST	2023 – 2030
Rozbudowa niezbędnej infrastruktury technicznej zapewniającej lepszy standard i wyposażenie mieszkań na terenie gminy	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Właściciele nieruchomości, mieszkańcy	2023 – 2030
Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej, w tym opracowanie i wdrożenie programu ulg i ułatwień dla młodych ludzi w zakresie	Gmina Biszczka	Przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	2023 – 2030

budowy/kupna/wynajmu własnego mieszkania			
Rozwój i doskonalenie różnych form i narzędzi integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w bliskiej współpracy z działającymi ośrodkami wsparcia (np. środowiskowe domy samopomocy, zakłady opiekuńczo-lecznicze, domy pomocy społecznej itp).	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, PFRON, GOPS	2023 – 2030
Projekty w zakresie zapewnienia transportu publicznego (zbiorowego) dla osób starszych wykluczonych komunikacyjnie	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, przedsiębiorcy	2023 – 2030
Projekty w zakresie utworzenia / rozwoju domów seniora (dziennych domów pobytu) wraz z pakietami działań aktywizujących	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023 – 2030
Wdrażanie najlepszych praktyk w zakresie wykorzystania potencjału seniorów w opiece i edukacji dzieci i młodzieży, pomocy dobrosąsiedzkiej, kształceniu zawodowym, itp.	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023 – 2030
Projekty dla seniorów z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023 – 2030
Wspieranie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej, w tym wsparcie dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023 – 2030
Rozwój inicjatyw (zajęć, warsztatów, spotkań) łączących i integrujących lokalną społeczność	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023 – 2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba działań promocyjnych funkcji uzdrowiskowej (szt.) - Liczba uczestników biorących udział w przedsięwzięciach aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej (os.);		

Główna lista wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych wpisujących się w zakres celu strategicznego 1:

Projekty / przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość (zł)	Lata realizacji
Wyposażenie/doposażenie/utworzenie terenów inwestycyjnego w media, tj.: budowa sieci zaopatrzenia w wodę, sieci kanalizacyjnej, sieci gazowej, sieci energetycznej, sieci ciepłowniczej, teleinformatycznej.	Wyposażenie/doposażenie/utworzenie terenów inwestycyjnego w media, tj.: budowa sieci zaopatrzenia w wodę, sieci kanalizacyjnej, sieci gazowej, sieci energetycznej, sieci ciepłowniczej, teleinformatycznej.	Gmina Biszczka	15 000 000	2024-2026
Budowa instalacji służącej do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Budowa instalacji służącej do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Gmina Biszczka	1 500 000	2023-2025

Montaż pieców na pellet/gaz, kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych u mieszkańców	Montaż pieców na pellet/gaz, kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych u mieszkańców	Gmina Biszczka	7 000 000	2024-2026
Zakup środków transportu zbiorowego publicznego niskoemisyjnego i bez emisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym	Zakup autobusów do transportu zbiorowego publicznego niskoemisyjnego i bez emisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym	Gmina Biszczka	2 000 000	2023-2026
Budowa jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej	Budowa jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej	Gmina Biszczka	2 300 000	2023-2026
Budowa i modernizacja instalacji energooszczędnego oświetlenia, oświetlenia ulicznego	Budowa i modernizacja instalacji energooszczędnego oświetlenia, oświetlenia ulicznego	Gmina Biszczka	1 000 000	2023-2025
Tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń	Tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń	Gmina Biszczka	900 000	2023-2025
Zakup urządzeń do pomiaru zanieczyszczeń oraz monitorowania mieszkańców w zakresie emisyjności	Zakup urządzeń do pomiaru zanieczyszczeń oraz monitorowania mieszkańców w zakresie emisyjności	Gmina Biszczka	500 000	2023-2025
Infrastruktura do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów komunalnych (w tym papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów ulegających biodegradacji).	Infrastruktura do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów komunalnych (w tym papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów ulegających biodegradacji).	Gmina Biszczka	1 000 000	2023-2025
Gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi, w szczególności w zakresie unieszkodliwiania azbestu	Gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi, w szczególności w zakresie unieszkodliwiania azbestu	Gmina Biszczka	300 000	2023-2026
Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 1	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 1	Gmina Biszczka	660 000	2023-2026
Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 2	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 2	Gmina Biszczka	230 000	2023-2026
Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 3	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 3	Gmina Biszczka	124 000	2023-2026
Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 4	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 4	Gmina Biszczka	146 000	2023-2026
Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 5	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczka zad. 5	Gmina Biszczka	153 000	2023-2026
Remont zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Remont zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Gmina Biszczka	100 000	2023-2025
Budowa zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Budowa zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Gmina Biszczka	358 000	2023-2030
Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Biszczu wraz z obiektami towarzyszącymi	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Biszczu wraz z obiektami towarzyszącymi	Gmina Biszczka	3 310 000	2023-2024
Rekonstrukcja studni głębinowej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Rekonstrukcja studni głębinowej na Ujęciu Wody Biszczka/Bukowina	Gmina Biszczka	40 000	2023-2024
Budowa Studni głębinowej na	Budowa Studni głębinowej na	Gmina Biszczka	230 000	2023-2025

Ujęciu Wody Wólka Biska/Żary	Ujęciu Wody Wólka Biska/Żary			
Modernizacja sieci wodociągowej w gminie Biszczka	Modernizacja sieci wodociągowej w gminie Biszczka	Gmina Biszczka	5 000 000	2023-2030
Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody Biszczka/Bukowina	Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody Biszczka/Bukowina	Gmina Biszczka	500 000	2023-2030
Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody Wólka Biska/Żary	Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody Wólka Biska/Żary	Gmina Biszczka	1 000 000	2023-2030
Rekonstrukcja studni głębinowych na gminnych ujęciach wody	Rekonstrukcja studni głębinowych na gminnych ujęciach wody	Gmina Biszczka	1 000 000	2023-2030
Rozbudowa sieci wodociągowo - kanalizacyjnej w gminie Biszczka	Rozbudowa sieci wodociągowo - kanalizacyjnej w gminie Biszczka	Gmina Biszczka	3 000 000	2023-2030
Modernizacja sieci kanalizacyjnej w Gminie Biszczka	Modernizacja sieci kanalizacyjnej w Gminie Biszczka	Gmina Biszczka	3 000 000	2023-2030
Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Goździe Lipińskim	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Goździe Lipińskim	Gmina Biszczka	2 500 000	2023-2030
Montaż wodomierzy z systemem zdalnego przekazywania danych	Montaż wodomierzy z systemem zdalnego przekazywania danych	Gmina Biszczka	1 000 000	2023-2030
Budowa kompleksu infrastruktury uzdrowskiej z wykorzystaniem wód mineralnych i wód termalnych	Budowa kompleksu infrastruktury uzdrowskiej z wykorzystaniem wód mineralnych i wód termalnych (baseny, hotel, szpitale)	Gmina Biszczka	10 000 000	2024-2030
Budowa sieci oświetlenia obiektu Zalew Biszczka - Żary	Budowa sieci oświetlenia obiektu Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	500 000	2024-2030
Stworzenie systemu elektronicznych tablic informacyjnych, system informacji turystycznej, monitorowanie jakości powietrza, cyfrowe ograniczenia prędkości	Stworzenie systemu elektronicznych tablic informacyjnych, system informacji turystycznej, monitorowanie jakości powietrza, cyfrowe ograniczenia prędkości (tablice informujące o aktualnej prędkości, temp. powietrza, asfaltu)	Gmina Biszczka	333 000	2023-2026
Niebiesko-zielona Gmina	Rozwój zielonej i wodnej infrastruktury w obszarze ochrony uzdrowskiej Gminy Biszczka	Gmina Biszczka	6 000 000	2023-2030
Tworzenie portali promujących walory turystyczne , uzdrowskie, rekreacyjno - wypoczynkowe	Tworzenie portali promujących walory turystyczne , uzdrowskie, rekreacyjno - wypoczynkowe	Gmina Biszczka	333 000	2023-2026
Utworzenia systemu monitoringu środowiska, analiza emisji spalin,	Utworzenia systemu monitoringu środowiska, analiza emisji spalin,	Gmina Biszczka	333 000	2023-2026
Utworzenie Klubu Seniora	Utworzenie Klubu Seniora w budynku remizy OSP Wólka Biska	Gmina Biszczka	250 000	2023-2030

CEL STRATEGICZNY 2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Elementami, które decydują o poziomie rozwoju lokalnego i jakości życia mieszkańców jest m.in. jakość infrastruktury społecznej oraz dostęp i poziom usług społecznych (edukacji, opieki zdrowotnej, opieki społecznej) oraz dostępność do mieszkaniowego zasobu komunalnego i socjalnego gminy. Funkcjonowanie społeczności lokalnej wymaga zapewnienia odpowiednich warunków, które umożliwią zaspokojenie podstawowych potrzeb - opieka zdrowotna czy edukacja, ale również potrzeb związanych ze spędzaniem czasu wolnego i budowaniem więzi społecznych. Bez względu na poziom aktualnej oferty usług społecznych na terenie gminy, należy nieustannie dążyć do podnoszenia ich jakości i dostępności. Odnosi się to zarówno do edukacji, gdzie ważne jest stworzenie warunków dla nieograniczonego rozwoju dzieci i młodzieży, rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych jak i rozwoju różnych form pomocy i integracji społecznej m.in.: wśród osób z niepełnosprawnością.

Potrzeby społeczeństwa w zakresie mieszkalnictwa komunalnego powinny być zaspakajane poprzez budowę lub modernizację istniejących budynków i stworzenie w nich mieszkań komunalnych.

Ważne jest zapewnienie kompleksowej opieki medycznej o wysokim standardzie usług, zwiększenie dostępności do diagnostyki, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców, a także wsparcie i promowanie różnorodnych inicjatyw prozdrowotnych i aktywizujących. Oferta ta powinna uwzględniać także komplet specjalistycznych usług adresowanych do seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Ograniczenia wywołane przez pandemię, skutkujące izolacją i utrudnionymi kontaktami międzyludzkimi oraz wzrostem liczby osób bezrobotnych, przyczyniły się do konieczności podjęcia działań integracyjnych i aktywizacyjnych lokalną społeczność. Metody aktywizacyjne istotne są dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Gmina Biszczka uwzględniając zwiększający się poziom aktywności społecznej, zakłada dalszy rozwój działań aktywizacyjnych i integracyjnych skierowanych do mieszkańców gminy. Ważny jest wpływ działalności organizacji pozarządowych na rozwój gminy. Organizacje społeczne działające lokalnie mogą być kluczowym partnerem w realizacji działań, w szczególności polityki kulturalnej, sportowej, działań na rzecz wybranych grup społecznych, w tym na rzecz seniorów z terenu gminy.

Istotny wpływ na rozwój kapitału społecznego będzie miała koncepcja Smart Village (inteligentna wieś). Mieszkańcy Gminy Biszczka mają szansę dzięki wykorzystaniu np. nowych technologii wpłynąć na wzrost jakości i poziomu życia oraz zrównoważonego

rozwoju. Smart Village pozwoli na stworzenie aktywnej społeczności lokalnej, która na terenie swojej gminy współpracuje i wspólnie decyduje o rozwoju. Działaniami wdrażającymi koncepcje Smart Village są przede wszystkim te realizujące inteligentne rozwiązania m.in.:

- Usługi publiczne tj.: e-zdrowie, e-opieka, edukacja zdalna, transport (np. telebusey), energetyka (np. OZE), a także bezpieczeństwo (np. monitoring wizyjny).
- Zarządzanie publiczne tj.: e-administracja, gospodarka odpadami (np. czujniki napełnienia kontenerów), planowanie przestrzenne (np. digitalizacja), a także monitoring środowiska (np. czujniki jakości powietrza).
- Przedsiębiorczość tj.: rolnictwo precyzyjne, handel online (np. wyrobami lokalnymi), turystyka wiejska (oparta na inteligentnych rozwiązaniach), a także współdzielenie (np. specjalistycznych sprzętów).

W nawiązaniu do sformułowanych powyżej założeń Celu Strategicznego 2. Przewiduje się realizację sześciu celów operacyjnych:

2. Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców

2.1 Lepszy dostęp i jakość usług edukacji oraz opieki nad dzieckiem

2.2 Efektywna polityka społeczna oraz opieka zdrowotna

2.3 Rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-kulturowa

2.4 Poprawa funkcjonalności podmiotów/obiektów użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego

2.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

2.6 Wysokiej jakości i sprawna administracja publiczna

Cel operacyjny 2.1. Lepszy dostęp i jakość usług edukacji oraz opieki nad dzieckiem			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Projekty w zakresie rozwoju infrastruktury żłobków oraz innych form opieki nad dziećmi do lat 3	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe,	2023-2030
Projekty w zakresie tworzenia oraz rozwoju infrastruktury i usług wychowania przedszkolnego	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty	2023-2030
Projekty w zakresie racjonalizacji i modernizacji kształcenia na poziomie podstawowym	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	kuratorium oświaty	2023-2030
Wsparcie uczniów w ramach programów stypendialnych (np.: stypendia naukowe i sportowe)	Gmina Biszczka	organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty	2023-2030
Projekty w zakresie wyposażenia szkół w niezbędny sprzęt i rozwój pracowni przedmiotowych	Gmina Biszczka,	organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty	2023-2030
Projekty w zakresie poszerzania oferty kształcenia (np. zajęcia dodatkowe) oraz wprowadzania innowacji	Gmina Biszczka	organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty	2023-2030
Współpraca z powiatem w zakresie wprowadzania nowych form narzędzi i edukacji oraz poprawy kształcenia młodzieży na poziomie średnim (ogólnym i zawodowym), m.in. projekty w zakresie oceny efektywności kształcenia i dostosowywania jego form i zakresu wymogów współczesnego świata czy dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy.	Powiat biłgorajski	Szkoły, organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty, Gmina Biszczka	2023-2030
Projekty w zakresie tworzenia oraz rozwoju infrastruktury szkół ponadpodstawowych	Powiat biłgorajski / Gmina Biszczka	Szkoły, organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty, Gmina Biszczka	2023-2030
Rozwój systemu doradztwa na poziomie szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej w zakresie dalszego kształcenia oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej	Powiat biłgorajski	Szkoły, organizacje pozarządowe, kuratorium oświaty, Gmina Biszczka	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba wspartych żłobków/klubów dziecięcych/przedszkoli/ oddziałów przedszkolnych (szt.) - Liczba udzielonych stypendiów naukowych i sportowych (szt.)		

Cel operacyjny 2.2. Efektywna polityka społeczna oraz opieka zdrowotna			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Projekty w zakresie modernizacji	Placówki ochrony zdrowia	organizacje pozarządowe,	2023-2030

oraz wyposażenia zakładów podstawowej/ambulatoryjnej opieki medycznej w niezbędny sprzęt i urządzenia	Gmina Biszczka	przedsiębiorcy	
Projekty z zakresu remontów i modernizacji obiektów Podstawowej Opieki Zdrowotnej	Placówki ochrony zdrowia	Placówki ochrony zdrowia	2023-2030
Realizacja programów szczepień i akcji poboru krwi	Placówki ochrony zdrowia	Gmina Biszczka, GOPS, inne JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Współpraca z podmiotami leczniczymi w powiecie i województwie w zakresie poprawy dostępności mieszkańców do lekarzy specjalistów oraz usług diagnostyki specjalistycznej	Gmina Biszczka, placówki ochrony zdrowia podmioty lecznicze w powiecie i województwie,	inne JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Uczestnictwo w regionalnych i krajowych programach profilaktyki, badań i leczenia wybranych chorób cywilizacyjnych	Gmina Biszczka, Placówki ochrony zdrowia,	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Rozwój różnych form opieki i wsparcia dla osób potrzebujących w ramach istniejących i nowych instytucji pomocy społecznej (np.: w ramach idei Centrum Usług Społecznych - CUS)	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023-2030
Projekty w zakresie pomocy żywieniowej dla osób i rodzin zagrożonych ubóstwem dochodowym	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023-2030
Projekty w zakresie wsparcia osób zagrożonych ubóstwem energetycznym	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS,	2023-2030
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w Gminie Biszczka	Gmina Biszczka, GOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	2023-2030
Współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia dodatkowych usług na rzecz osób objętych pomocą społeczną	Gmina Biszczka, Organizacje pozarządowe	GOPS, inne JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Projekty w zakresie budowy/przebudowy/rozbudowy budynków na mieszkania wspomagane, chronione, komunalne i socjalne	Gmina Biszczka, GOPS	Spółdzielnie, deweloperzy, TBS-y, biura nieruchomości, inne JST	2023-2030
Współpraca z partnerami komercyjnymi (spółdzielnie, deweloperzy)	Gmina Biszczka	spółdzielnie, deweloperzy, TBS-y, biura nieruchomości, inne JST	2023-2030
Rozbudowa niezbędnej infrastruktury technicznej zapewniającej lepszy standard i wyposażenie mieszkań na terenie gminy	Gmina Biszczka, Polska Spółka Gazownictwa, przedsiębiorcy, PGE	Właściciele nieruchomości, mieszkańcy	2023-2030
Prowadzenie aktywnej polityki	Gmina Biszczka	Przedsiębiorcy, organizacje	2023-2030

mieszkaniowej, w tym opracowanie i wdrożenie programu ulg i ułatwień dla młodych ludzi w zakresie budowy/kupna/wynajmu własnego mieszkania		pozarządowe, mieszkańcy	
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba udzielonych świadczeń z zakresu pomocy społecznej - Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności		

Cel operacyjny 2.3. Rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-kulturowa			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Projekty w zakresie budowy/remontu/modernizacji infrastruktury służącej do rozwoju usług kultury	Gmina Biszczka, instytucje kultury	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne, instytucje kultury	2023-2030
Projekty w zakresie budowy/rozbudowy/modernizacji/urządzenia obiektów związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem	Gmina Biszczka, instytucje kultury	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Doposażenie kół gospodyń wiejskich	Gmina Biszczka, instytucje kultury, przedsiębiorcy	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Projekty aktywizujące społeczność lokalną do współuczestnictwa w propagowaniu lokalnej kultury i tradycji obszaru	Gmina Biszczka, instytucje kultury	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Rozbudowa oferty wydarzeń kulturowych, rozwój działalności biblioteki publicznej	Gmina Biszczka, instytucje kultury	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w ciągu roku (szt.) - Liczba obiektów rekreacyjnej na terenie Gminy (szt.)		

Cel operacyjny 2.4. Poprawa funkcjonalności podmiotów/obiektów użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Zwiększenie zdolności instytucjonalnych gminy do częstszej aktualizacji dokumentów planistycznych i strategicznych	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Likwidacja konfliktów przestrzennych, w tym tych powstałych na granicy jednostek pomocniczych i samorządu terytorialnego	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, inne JST	2023-2030
Opracowanie dokumentów planistycznych związanych z rewitalizacją gminy	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030

Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Projekty w zakresie odnowy/rewitalizacji/modernizacji/uporządkowania przestrzeni publicznych i obiektów użyteczności publicznej	Gmina Biszczka, Powiat Biłgorajski	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe	2023-2030
Projekty w zakresie odbudowy/remontów/modernizacji zasobu zabytków i obiektów o znaczeniu kulturowym	Gmina Biszczka instytucje kultury,	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe, Powiat Biłgorajski	2023-2030
Projekty w zakresie rewitalizacji przestrzeni i obiektów należących do osób prywatnych	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, kościoły i związki wyznaniowe	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe, konserwator zabytków	2023-2030
Aktualizacja i opracowanie zmian dokumentów planistycznych i rewitalizacyjnych Gminy	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe, Wody Polskie oraz sąsiednie JST,	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba zaktualizowanych i opracowanych zmian dokumentów planistycznych (szt.) - Liczba odnowionych obiektów zabytkowych, sakralnych i obiektów przyrodniczych		

Cel operacyjny 2.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Przedsięwzięcia inwestycyjne poprawiające bezpieczeństwo: monitoring itp. oraz projekty zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie zasad bezpieczeństwa	Gmina Biszczka	sąsiednie JST, organizacje pozarządowe, służby mundurowe odpowiadające za bezpieczeństwo, stowarzyszenia, szkoły, przedszkola	2023– 2030
Bliska współpraca służb mundurowych z władzami lokalnymi w zakresie monitorowania poziomu bezpieczeństwa i przeciwdziałania jego zagrożeniom	Gmina Biszczka	Powiatowa Komenda Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, OSP, Lasy Państwowe	2023– 2030
Doposażenie jednostek straży pożarnej	Gmina Biszczka, OSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Gmina Biszczka	2023– 2030
Stworzenie sprawnego systemu alarmowania mieszkańców przed zagrożeniami związanymi z niekorzystnymi warunkami pogodowymi, jak również działaniami zbrojnymi	Gmina Biszczka, OSP	Wojewoda Lubelski, Starosta Biłgorajski	2023– 2030
Wskaźniki monitorujące	- Liczba doposażonych jednostek OSP z terenu gminy (szt.)		

cel operacyjny:

Cel operacyjny 2.6. Wysokiej jakości i sprawna administracja publiczna			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Dostosowanie przestrzeni oraz obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami (w zakresie m.in. likwidacji barier architektonicznych)	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, PFRON	2023-2030
Upowszechnianie zasad otwartego rządu (współrządzenia) na obszarze gminy	Gmina Biszczka	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy	2023-2030
Wdrożenie mechanizmów oceny jakości świadczonych usług publicznych	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy, mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy	2023-2030
Zwiększenie zdolności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój Gminy, w tym środków z innowacyjnych mechanizmów finansowania (instrumenty zwrotne, instrumenty dłużne, PPP)	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy, instytucje otoczenia biznesu i rolnictwa, przedsiębiorcy	2023-2030
Upowszechnienie zasad stałego monitorowania i ocena efektów wdrażanych dokumentów strategicznych i polityk	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
Zarządzanie kadrami oraz rozwój ich wiedzy i kompetencji (m.in. poprzez właściwe planowanie zatrudnienia i system rekrutacji, szkolenia i doskazywanie się, zarządzanie karierą oraz indywidualne ścieżki rozwoju, polityka wynagradzania i motywowania do pracy itp.)	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
Wzmocnienie zdolności analitycznych jednostek planowania przestrzennego poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania i prezentacji danych przestrzennych	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
Usprawnienie procesów koordynacji wewnętrznej w ramach administracji gminy (m.in. poprzez poprawę przejrzystości i dostępności obowiązujących schematów organizacyjnych, procedur, system odpowiedzialności i koordynacji poszczególnych zadań itp.)	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
Współpraca partnerska, sieciowanie i wymiana praktyk w zakresie „dobrego rządu”	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne innych krajów, samorządy zagraniczne, jednostki naukowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Przyspieszenie procesu cyfryzacji usług publicznych na terenie Gminy Biszczka oraz podniesienie ich na wyższy poziom dojrzałości	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030

<p>Rozwój systemu wsparcia dodatkowego dla świadczenia usług elektronicznych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cykliczne szkolenia na temat e-usług dla urzędników publicznych i mieszkańców; - dodatkowe usługi w postaci np. elektronicznych faktur, zdalnej pomocy, aplikacje mobilne, czaty, webinaria, bezpieczne przesyłanie informacji; - wsparcie dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności; <p>Opracowane procedury dotyczące oprogramowania, sprzętu i kwalifikacji personelu, aby prowadzić pracę zdalną i wykorzystywać udostępniane dokumenty, kalendarze elektroniczne itd.</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
<p>Rozbudowa efektywnego systemu elektronicznego obiegu dokumentów umożliwiającego dzielenie się informacjami oraz komunikację między różnymi komórkami organizacyjnymi urzędu i jednostkami organizacyjnymi JST</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Przeprowadzenie inwentaryzacji dostępnych danych publicznych gromadzonych w zasobach Gminy pod kątem ich udostępnienia, jako dane otwarte</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Opracowanie strategii zarządzania własnymi danymi i udostępniania ich na zewnątrz (m.in. określenie metod, za pomocą których administracja zarządza własnymi zasobami danych poprzez ustalone reguły, polityki, procedury, role oraz zasady odpowiedzialności)</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Współpraca z instytucjami krajowymi i podmiotami prywatnymi w zakresie właściwego zarządzania danymi (w tym big data) w samorządach oraz ich udostępniania (architektura i standaryzacja danych, zapewnienie ich jakości i interoperacyjności)</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy, przedsiębiorcy, instytucje krajowe	2023-2030
<p>Podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników administracji w zakresie otwierania i zarządzania danymi oraz zwiększanie świadomości społecznej na temat potencjału otwartych danych</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Regularne monitorowanie dotychczasowych praktyk i procedur zapewnienia cyberbezpieczeństwa w Urzędzie Gminy</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie cyberbezpieczeństwa w administracji samorządowej (szkolenia, poradniki, dobre praktyki itp.)</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030
<p>Projekty inwestycyjne w zakresie zapewnienia cyberbezpieczeństwa (zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami w zakresie zapewnienia odpowiedniego sprzętu)</p>	Gmina Biszczka	Jednostki organizacyjne gminy	2023-2030

i oprogramowania, korzystania z usług chmurowych)			
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba pracowników przeszkolonych w zakresie poprawy jakości usług publicznych (os.) - Liczba inicjatyw/działań związanych z wymianą praktyk między jednostkami samorządu terytorialnego - Liczba pobrań/otworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego (szt.) 		

Główna lista wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych wpisujących się w zakres celu strategicznego 2:

Projekty / przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość (zł)	Lata realizacji
Cyfrowa Gmina - wymiana komputerów oraz oprogramowania dziedzinowo - użytkowego	Wymiana komputerów oraz oprogramowania dziedzinowo - użytkowego	Gmina Biszczka	450 000	2024-2026
Wprowadzenie cyfrowego obiegu dokumentów jako podstawowej formy zarządzania sprawami	Wprowadzenie cyfrowego obiegu dokumentów jako podstawowej formy zarządzania sprawami	Gmina Biszczka	150 000	2023-2025
Uruchomienie systemów elektronicznego zarządzania elektronicznej archiwizacji dokumentów, rejestrów publicznych	Uruchomienie systemów elektronicznego zarządzania elektronicznej archiwizacji dokumentów, rejestrów publicznych	Gmina Biszczka	250 000	2023-2025
Utworzenie stref rekreacyjno - wypoczynkowych	utworzenie stref rekreacyjno - wypoczynkowych	Gmina Biszczka	2 500 000	2023-2026
Zakupy specjalistycznego sprzętu i wyposażenia obiektów dla OSP: zakup samochodów ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochodów ratowniczo-gaśniczych, pomp, łodzi,	Zakupy specjalistycznego sprzętu i wyposażenia obiektów dla OSP: zakup samochodów ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochodów ratowniczo-gaśniczych, pomp, łodzi,	Gmina Biszczka	3 000 000	2023-2026
Budowa wierzy widokowej wraz z parkiem linowym budynkiem obsługi Przy Zalewie Biszczka - Żary	Budowa wierzy widokowej wraz z parkiem linowym budynkiem obsługi Przy Zalewie Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	500 000	2024-2030
Budowa kompleksu boisk przy Zalewie Biszczka - Żary (boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej, kort tenisowy)	Budowa kompleksu boisk przy Zalewie Biszczka - Żary (boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej, kort tenisowy)	Gmina Biszczka	700 000	2024-2030
Budowa utwardzonej i oświetlonej ścieżki rowerowo - pieszej wokół Zalewu Biszczka - Żary	Budowa utwardzonej i oświetlonej ścieżki rowerowo - pieszej wokół Zalewu Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	800 000	2024-2030
Budowa amfiteatru przy Zalewie Biszczka - Żary	Budowa amfiteatru przy Zalewie Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	500 000	2024-2030
Budowa lodowiska	Budowa lodowiska	Gmina Biszczka	300 000	2024-2030
Rozbudowa plaży wraz	Rozbudowa plaży wraz	Gmina Biszczka	250 000	2024-2030

z towarzyszącą infrastrukturą (leżaki, parasole, pomost i budka dla ratowników) nad Zalewem Biszczka - Żary	z towarzyszącą infrastrukturą (leżaki, parasole, pomost i budka dla ratowników) nad Zalewem Biszczka - Żary			
Budowa nowego moła i przebudowa istniejących nad Zalewem Biszczka - Żary	Budowa nowego moła i przebudowa istniejących nad Zalewem Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	300 000	2024-2035
Budowa toru wrotkarskiego nad Zalewem Biszczka - Żary	Budowa toru wrotkarskiego nad Zalewem Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	400 000	2024-2030
Budowa sieci szlaków rowerowych i pieszych na terenie Gminy Biszczka	Budowa sieci szlaków rowerowych i pieszych na terenie Gminy Biszczka	Gmina Biszczka	200 000	2024-2030
Budowa bazy kajakowej z budynkiem wielofunkcyjnym i towarzyszącą infrastrukturą w miejscowości Żary przy rzece Tanew	Budowa bazy kajakowej z budynkiem wielofunkcyjnym i towarzyszącą infrastrukturą w miejscowości Żary przy rzece Tanew	Gmina Biszczka	500 000	2024-2030
Budowa stadniny koni w miejscowości Wólka Biska	Budowa stadniny koni w miejscowości Wólka Biska	Gmina Biszczka	600 000	2024-2030
Aktualizacja obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego	Aktualizacja obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego	Gmina Biszczka	150 000	2024-2026
Opracowanie systemów informacji przestrzennej	Opracowanie systemów informacji przestrzennej	Gmina Biszczka	100 000	2023-2026
Cyfryzacja aktów planowania przestrzennego	Cyfryzacja aktów planowania przestrzennego	Gmina Biszczka	100 000	2023-2026

CEL STRATEGICZNY 3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

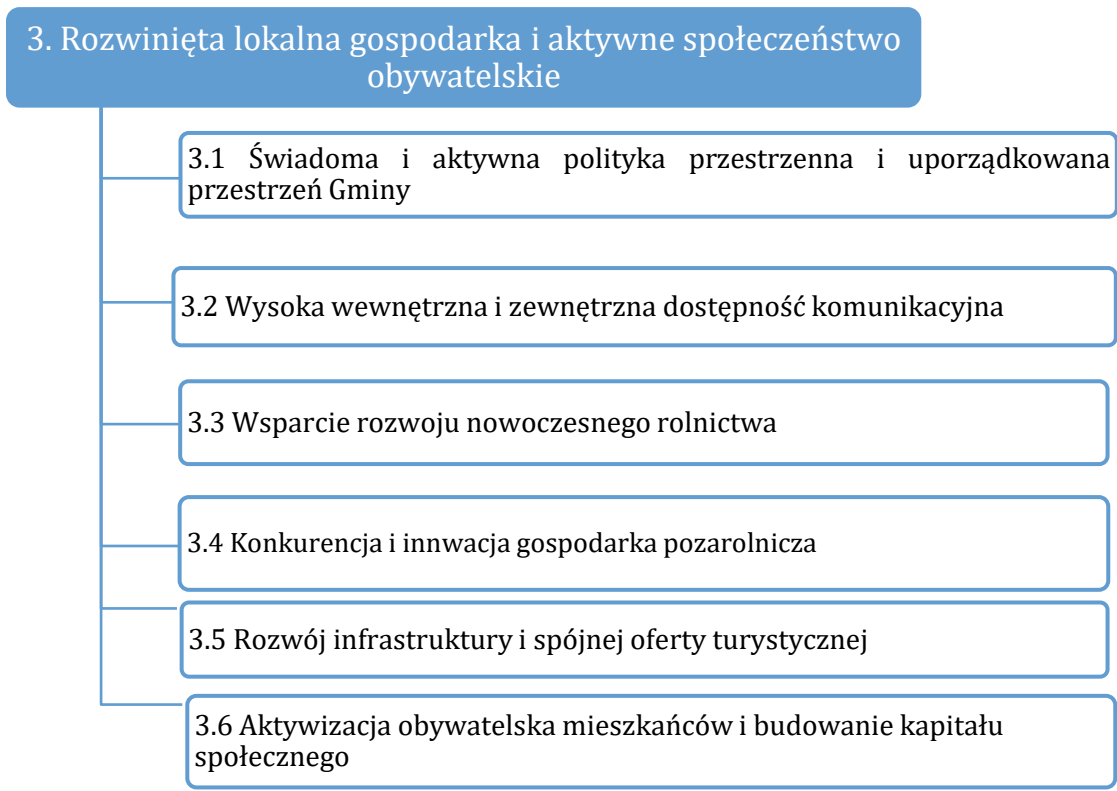
Duże wsparcie i rozwój przedsiębiorczości może przyczynić się do zwiększenia zamożności gminy i ugruntowania jej pozycji i znaczenia w powiecie i województwie, co wpływa na poprawę życia mieszkańców. Ważne jest wspieranie nowych podmiotów gospodarczych, ale przy jednoczesnym niezapominaniu o tych już działających na terenie gminy. Wsparcie należy się w kwestiach organizacyjnych (sprawy urzędowe, doradztwo). Powinno się to przyczynić do zwiększenia odwagi wśród mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej i pozostania w gminie.

Gmina Biszczka może wpływać na minimalizowanie barier i uwarunkowań wewnętrznych ograniczających atrakcyjność inwestycyjną na swoim terenie. Możliwości zauważalne na terenie Gminy to np.: poprawa dostępności komunikacyjnej, prowadzenie właściwej polityki w zakresie planowania przestrzennego i zagospodarowywania terenów i obiektów zdegradowanych oraz kreowanie wobec lokalnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów przyjaznej polityki podatkowej.

Istotne jest również aktywne, stałe wsparcie przedsiębiorców w procesie inwestowania i otwierania działalności gospodarczej. Przedstawione działania mają służyć stworzeniu lepszych warunków infrastrukturalnych i instytucjonalnych do obsługi potrzeb zewnętrznych inwestorów. W kwestii przyciągania inwestorów - priorytetem powinna być szeroka promocja Gminy i jej walorów. Aby wzmocnić konkurencyjność lokalnych przedsiębiorstw władze samorządowe powinny umożliwić lepszy dostęp przedsiębiorstwom do informacji i usług otoczenia biznesu.

Gmina Biszczka posiada niewątpliwie ogromny potencjał do rozwoju usług sanatoryjnych oraz spa i wellness. Planując zamierzenia inwestycyjne Gmina Biszczka musi zwrócić szczególną uwagę na potrzeby firm z tej dziedziny ale również rolników oraz firm z sektora handlu hurtowego i detalicznego, które cieszą się największą popularnością.

W nawiązaniu do sformułowanych powyżej założeń Celu Strategicznego 3. Przewiduje się realizację sześciu celów operacyjnych:

Cel operacyjny 3.1. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna i uporządkowana przestrzeń Gminy			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Zwiększenie zdolności	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy,	2023-2030

instytucjonalnych gminy do częstszej aktualizacji dokumentów strategicznych		organizacje pozarządowe	
Likwidacja konfliktów przestrzennych, w tym tych powstałych na granicy jednostek pomocniczych i samorządu terytorialnego	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, inne JST	2023-2030
Opracowanie dokumentów planistycznych związanych z rewitalizacją gminy	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego	Gmina Biszczka	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Projekty w zakresie odnowy/rewitalizacji/modernizacji/uporządkowania przestrzeni publicznych i obiektów użyteczności publicznej	Gmina Biszczka, Powiat Biłgorajski	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe	2023-2030
Projekty w zakresie odbudowy/remontów/modernizacji zasobu zabytków i obiektów o znaczeniu kulturowym	Gmina Biszczka, instytucje kultury,	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe, Powiat Biłgorajski	2023-2030
Projekty w zakresie rewitalizacji przestrzeni i obiektów należących do osób prywatnych	Mieszkańcy – osoby fizyczne, przedsiębiorcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, kościoły i związki wyznaniowe	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe, konserwator zabytków	2023-2030
Aktualizacja i opracowanie zmian dokumentów planistycznych i rewitalizacyjnych Gminy	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, konserwator zabytków, kościoły i związki wyznaniowe, Wody Polskie oraz sąsiednie JST,	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zaktualizowanych i opracowanych zmian dokumentów planistycznych (szt.) - Liczba odnowionych obiektów zabytkowych, sakralnych i obiektów przyrodniczych 		

Cel operacyjny 3.2. Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Współpraca i lobbing władz lokalnych w zakresie modernizacji/rozbudowy infrastruktury dróg wojewódzkich, w tym również ścieżek rowerowych	Zarząd Dróg Wojewódzkich podlegający Samorządowi Województwa Lubelskiego	Gmina Biszczka oraz sąsiednie JST	2023-2030
Współpraca i wsparcie finansowe w zakresie modernizacji /rozbudowy infrastruktury dróg powiatowych, w tym również ścieżek rowerowych	Zarząd Dróg Powiatowych podlegający pod Powiat Biłgorajski, Nadleśnictwo Biłgoraj	Gmina Biszczka oraz sąsiednie JST	2023-2030
Projekty w zakresie realizacji	Gmina Biszczka	Sąsiednie JST, Zarząd Dróg	2023-2030

konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (budowy/rozbudowy/modernizacji/remontów) w zakresie rozbudowy infrastruktury dróg gminnych i wewnętrznych		Powiatowych podlegający pod Powiat Biłgorajski, Zarząd Dróg Wojewódzkich, organizacje pozarządowe, Nadleśnictwo Biłgoraj	
Projekty w zakresie budowy parkingów i miejsc przesiadkowych, w szczególności przy budynkach użyteczności publicznej oraz atrakcjach turystycznych	Gmina Biszczka	Zarząd Dróg Powiatowych podlegający pod Powiat Biłgorajski, Zarząd Dróg Wojewódzkich, sąsiednie JST, zarządcy nieruchomości, Konserwator Zabytków	2023-2030
Rozbudowa i remonty drogowej infrastruktury towarzyszącej, m.in. chodniki, pełne oznakowanie pionowe, wiaty przystankowe, parkingi	Gmina Biszczka, Zarząd Dróg Wojewódzkich podlegający Samorządowi Województwa Lubelskiego, Zarząd Dróg Powiatowych podlegający pod Powiat Biłgorajski	Sąsiednie JST, organizacje pozarządowe, zarządcy dróg	2023 - 2030
Projekty w zakresie budowy/rozbudowy infrastruktury szybkiego internetu (infrastruktury szkieletowej i węzłowej)	Przedsiębiorcy	Gmina Biszczka, Centrum Projektów Polska Cyfrowa (CPC)	2023-2030
Budowa miasteczek drogowych/rowerowych dla dzieci i młodzieży	Gmina Biszczka	Sąsiednie JST, organizacje pozarządowe, zarządcy dróg	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	<ul style="list-style-type: none"> - Długość dróg gminnych wyremontowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub wybudowanych (m) - Wydatki Gmina na transport i łączność (w rozdziale 60016) - Drogi publiczne gminne - Długość wyremontowanych/wybudowanych chodników (m) 		

Cel operacyjny 3.3. Wsparcie rozwoju nowoczesnego rolnictwa			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Wspieranie powstawania ekologicznych i specjalistycznych gospodarstw rolnych	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Wspieranie dla organizacji szkoleń i kursów z zakresu tematyki rolnictwa i prowadzenie produkcji rolnej na obszarach ochrony przyrody	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych z przeznaczeniem na gospodarstwa agroturystyczne produkujące ekologiczną żywność dla turystów	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Szkolenia i doradztwo dla rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz pozyskiwania funduszy unijnych	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030

Efektywne wykorzystanie systemu płatności bezpośrednich oraz dopłat (do produkcji roślinnej oraz zwierzęcej jak również z racji uczestnictwa w ekoschematach)	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Efektywne wykorzystanie systemu wsparcia na restrukturyzację i modernizację gospodarstw rolnych, w tym projekty w zakresie energooszczędności i OZE w gospodarstwach rolnych	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Projekty w zakresie: scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym	Powiat Biłgorajski	Rolnicy, Gmina Biszczka	2023-2030
Działania informacyjno-promocyjne w zakresie tworzenia grup producenckich na terenie gminy	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Projekty w zakresie budowania wiedzy i świadomości producentów rolnych w zakresie możliwości zwiększania wartości swoich produktów (np. poprzez przetworzenie, sprzedaż bezpośrednią, lepsze wykorzystanie produktów ubocznych i odpadów, produkcję ekologiczną i zrównoważoną itp.)	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Projekty w zakresie marketingu i sprzedaży produktów lokalnych (tradycyjna sprzedaż na targowiskach lokalnych, sprzedaż za pomocą internetu, itp.)	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Wspieranie dostosowania gospodarstw rolnych do zmian technologicznych i rynkowych w celu zwiększenia konkurencyjności produkcji rolnej gospodarstw	Gmina Biszczka	Rolnicy, organizacje rolnicze, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia rolnictwa	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba działań informacyjnych gminy w zakresie rozwoju rolnictwa (szt.) - Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego (szt.)		

Cel operacyjny 3.4. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka pozarolnicza			
Możliwe kierunki działań/ typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Organizacja kursów i szkoleń służących zdobywaniu przez mieszkańców gminy nowych kwalifikacji nierolniczych	Gmina Biszczka, ZDR, Powiatowy Urząd Pracy	organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu	2023-2030
Wspieranie organizacji szkoleń oraz doradztwa dla przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych	Gmina Biszczka, Powiatowy Urząd Pracy	Organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu, instytucje finansowe	2023-2030
Wsparcie przedsiębiorców	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe,	2023-2030

w zakresie pozyskiwania środków bezzwrotnych na projekty w zakresie poprawy efektywności energetycznej, wprowadzania na rynek nowych produktów i usług, zdobywania nowych rynków itp.		instytucje otoczenia biznesu	
Wsparcie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków zwrotnych na swój rozwój (w tym pożyczki i kredyty preferencyjne, kredyty komercyjne, fundusze inwestycyjne itp.)	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu, instytucje finansowe	2023-2030
Wspieranie organizacji szkoleń i poradnictwa zawodowego na temat podnoszenia kwalifikacji, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu, Urząd Pracy	2023-2030
Pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje poprzez wykup, scalanie lub zamianę gruntów	Gmina Biszczka	-	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Wskaźnik bezrobocia (%) - Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON (szt.)		

Cel operacyjny 3.5. Rozwój infrastruktury i spójnej oferty turystycznej			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Dostosowanie turystycznego zaplecza do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Współpraca w zakresie realizacji inwestycji turystyczno-rekreacyjnych z sąsiadującymi samorządami i samorządami wyższego szczebla	Gmina Biszczka	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, inne samorządy	2023-2030
Projekty w zakresie budowy/remontu/modernizacji infrastruktury służącej do rozwoju usług turystyki	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Współpraca z sektorem komercyjnym w zakresie budowy/rozbudowy obiektów noclegowych i gastronomicznych na potrzeby turystów	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Prace konserwatorskie, restauratorskie dotyczące zabytków	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Konserwator zabytków, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Projekty w zakresie wypracowania koncepcji produktu turystycznego	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy – osoby fizyczne	2023-2030
Promocja gminy w lokalnych i ponadlokalnych mediach ukierunkowana na stałą promocję oferty turystycznej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje turystyczne	2023-2030

Współpraca z sąsiednimi gminami w celu wspólnej promocji oferty turystycznej	Gmina Biszczka	Sąsiednie JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna	2023-2030
Uczestnictwo w różnego rodzaju targach, konferencjach w celu zaprezentowania oferty turystycznej	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Gminna Biblioteka Publiczna	2023-2030
Rozbudowa małej architektury turystycznej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	2023-2030
Projekty w zakresie udostępniania na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (prace remontowe, lepsza informacja o obiektach, włączenie ich do wspólnego systemu promowania i zarządzania itp.)	Gmina Biszczka, przedsiębiorcy	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, organizacje pozarządowe,	2023-2030
Wzbogacenie istniejących i budowa nowych ścieżek edukacyjnych	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Lasy Państwowe, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Zarząd Parków Krajobrazowych	2023-2030
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	- Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną (szt.)		

Cel operacyjny 3.6. Aktywizacja obywatelska mieszkańców i budowanie kapitału społecznego			
Możliwe kierunki działań/typy projektów	Potencjalne podmioty odpowiedzialne za realizację	Potencjalne podmioty biorące udział w realizacji (partnerzy merytoryczni, organizacyjni)	Okres realizacji
Likwidacja barier architektonicznych oraz poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami do obiektów użyteczności publicznej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, PFRON	2023-2030
Rozwój i doskonalenie różnych form i narzędzi integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w bliskiej współpracy z działającymi ośrodkami wsparcia (np. środowiskowe domy samopomocy, zakłady opiekuńczo-lecznicze, domy pomocy społecznej itp.).	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, PFRON, Ośrodek rehabilitacji i terapii dla dzieci niepełnosprawnych, GOPS, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym "Krok za krokiem"	2023-2030
Projekty w zakresie zapewnienia transportu publicznego (zbiorowego) dla osób starszych wykluczonych komunikacyjnie	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, przedsiębiorcy	2023-2030
Projekty w zakresie utworzenia / rozwoju domów seniora (dziennych domów pobytu) wraz z pakietami działań aktywizujących	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023-2030
Wdrażanie najlepszych praktyk	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne	2023-2030

w zakresie wykorzystania potencjału seniorów w opiece i edukacji dzieci i młodzieży, pomocy dobrosąsiedzkiej, kształceniu zawodowym, itp.		samorządy, GOPS, instytucje kultury	
Projekty dla seniorów z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023-2030
Wspieranie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej, w tym wsparcie dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym "Krok za krokiem", Ośrodek rehabilitacji i terapii dla dzieci niepełnosprawnych, instytucje kultury	2023-2030
Rozwój inicjatyw (zajęć, warsztatów, spotkań) łączących i integrujących lokalną społeczność	Gmina Biszczka	Organizacje pozarządowe, inne samorządy, GOPS, instytucje kultury	2023-2030
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej jako szczególnej formy aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób wykluczonych	Gmina Biszczka	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	2023-2030
Partycypacja w procesie planowania strategicznego (aktywny udział mieszkańców w opracowywaniu dokumentów strategicznych gminy)	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030
Partycypacja i współuczestnictwo w planowaniu budżetu gminy i jego wykorzystywaniu (budżet obywatelski, Fundusz Sołecki);	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030
Rozwój różnych technik i narzędzi partycypacyjnych w kluczowych obszarach współpracy władz samorządowych z mieszkańcami (np. rewitalizacja przestrzeni publicznych, wspólna organizacja wydarzeń kulturalnych);	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030
Realizacja programów współpracy z organizacjami pozarządowymi bardziej ukierunkowanych na nowe inicjatywy i angażujących nowe podmioty i społeczności	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030
Projekty aktywizacji i integracji społeczności lokalnej z wykorzystaniem lokalnych organizacji pozarządowych oraz rozwijające oddolne inicjatywy realizowane przez NGO	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje kultury, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym "Krok za krokiem", Ośrodek rehabilitacji i terapii dla dzieci niepełnosprawnych	2023-2030
Projekty aktywizacji mieszkańców wsi w ramach procesu rozwoju inteligentnych wsi (smart village)	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030
Projekty w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych wśród	Gmina Biszczka, organizacje pozarządowe	Mieszkańcy, przedsiębiorcy	2023-2030

społeczności lokalnej oraz informowania w zakresie dobrych praktyk w zakresie inteligentnego rozwoju (sm, smart village)			
Wskaźniki monitorujące cel operacyjny:	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba działań zrealizowanych w celu dostosowania obiektów użyteczności publicznej będących w zasobie gminnym do potrzeb osób niepełnosprawnych (szt.) - Liczba uczestników biorących udział w przedsięwzięciach aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej (os.) - Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne (szt.) - Procentowy udział w wyborach i referendach (%) 		

Główna lista wstępnie zidentyfikowanych projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych wpisujących się w zakres celu strategicznego 3:

Projekty / przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacowana wartość (zł)	Lata realizacji
Budowa pola namiotowo-campingowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą (toalety, place zabaw, kuchnia, ławostoły, wiaty, zagospodarowanie zieleni) nad zalewem Biszczka Żary	Budowa pola namiotowo-campingowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą (toalety, place zabaw, kuchnia, ławostoły, wiaty, zagospodarowanie zieleni) nad zalewem Biszczka Żary	Gmina Biszczka	800 000	2024-2030
Budowa obiektów gastronomiczno-hotelowych przy Zalewie Biszczka - Żary	Budowa obiektów gastronomiczno-hotelowych przy Zalewie Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	2 000 000	2024-2030
Budowa i rozbudowa istniejącej infrastruktury parkingowej wraz z automatycznym systemem poboru opłat, i monitoringiem nad Zalewem Biszczka - Żary	Budowa i rozbudowa istniejącej infrastruktury parkingowej wraz z automatycznym systemem poboru opłat, i monitoringiem nad Zalewem Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	1 000 000	2024-2030
Budowa budynku informacji turystycznej przy Zalewie Biszczka - Żary	Budowa budynku informacji turystycznej przy Zalewie Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	500 000	2024-2030
Budowa/modernizacja dróg na terenie Gminy Biszczka	Budowa/modernizacja dróg na terenie Gminy Biszczka	Gmina Biszczka	25 000 000	2023-2026
Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych nad Zalewem Biszczka - Żary wraz z pasażem pieszo jezdny i ścieżką	Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych nad Zalewem Biszczka - Żary wraz z pasażem pieszo jezdny i ścieżką	Gmina Biszczka	4 000 000	2024-2030

rowerową	rowerową (biegnąca przy lesie Baba łącząca drogę powiatową w miejscowości Biszczka i miejscowości Żary)			
Opracowanie sektorowych dokumentów strategicznych	Opracowanie sektorowych dokumentów strategicznych	Gmina Biszczka	100 000	2024-2026
Poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in.: budowa / modernizacja chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie, bariery ochronne, zatoki dla autobusów	Poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in.: budowa / modernizacja chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie, bariery ochronne, zatoki dla autobusów	Gmina Biszczka	15000000	2023-2025
Budowa ciągów pieszo-rowerowych, parkingów dla podróżnych	Budowa ciągów pieszo-rowerowych, parkingów dla podróżnych	Gmina Biszczka	10000000	2023-2025

4. WYMIAR PRZESTRZENNY POLITYKI ROZWOJU GMINY BISZCZA

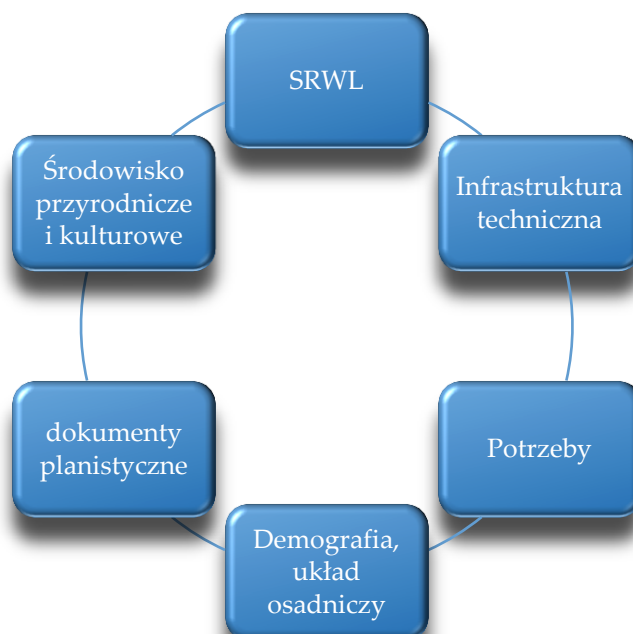
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Proponowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka wynika w dużej mierze z uwarunkowań przestrzennych rozwoju Gminy, a także z wniosków i ustaleń z przeprowadzonej szczegółowej diagnozy rozwoju Gminy Biszczka w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym. Bierze on również pod uwagę aktualne potrzeby i aspiracje rozwojowe władz i mieszkańców. Model wpisuje się w politykę przestrzenną Gminy, prowadzoną głównie w oparciu o obowiązujące zapisy dokumentu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biszczka. Propozycje zawarte w modelu mogą być dobrą podstawą do dalszych prac nad aktualizacją obowiązującego SUiKZP lub opracowania Planu Ogólnego (zgodnie z planowaną reformą zagospodarowania przestrzennego).

4.1.1. Główne uwarunkowania rozwoju przestrzennego Gminy Biszczka

Model o charakterze funkcjonalnym oparty został na sześciu podwalinach budujących jego szkielet. Opracowując model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka wzięto pod uwagę następujące uwarunkowania (czynniki) rozwoju:

Ryc. 2. Uwarunkowania rozwoju wpływające na model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Biszczka

Źródło: opracowanie własne

1. Rola i znaczenie Gminy Biszczka w aktualnie obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Gmina Biszczka należy do grupy jednostek samorządu terytorialnego tworzących **Obszar Strategicznej Interwencji Roztocze**. Priorytetem rozwoju tego obszaru jest: społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.
2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Biszczka wynikające z obowiązujących dokumentów planistycznych Gminy.
3. Środowisko przyrodnicze i kulturowe Gminy Biszczka oraz formy jego ochrony.
4. Demografia oraz istniejący układ osadniczy Gminy Biszczka.
5. Stan wyposażenia Gminy Biszczka w podstawową infrastrukturę techniczną (komunikacja, gospodarka wodno-ściekowa, turystyka, gospodarka odpadami, energetyka, telekomunikacja).
6. Potrzeby mieszkańców oraz przedsiębiorców w zakresie realizowanej polityki przestrzennego zagospodarowania Gminy Biszczka.

Wszystkie te elementy tworzą uzupełniający się wzajemnie „organizm”. Model docelowy struktury funkcjonalno-przestrzennej ma na celu przedstawienie pożądanego obrazu wynikowego zawierającego oczekiwane i zaplanowane procesy rozwojowe oraz ich wpływ na kształtowanie struktur przestrzennych. Struktury te z jednej strony wynikają z istniejących uwarunkowań w zakresie środowiska przyrodniczego i kulturowego, zaś z drugiej są rezultatem prowadzonej przez Gminę Biszczka polityki zagospodarowania przestrzennego w zakresie osadnictwa, rolnictwa, wyznaczenia terenów pod działalność gospodarczą, zachowania obszarów otwartych czy też lokalizacji i budowy głównych elementów infrastruktury technicznej, jak również planowanych kierunków rozwoju. W modelu istotne jest branie pod uwagę relacji zachodzących w przestrzeni, ale również pomiędzy poszczególnymi obszarami społecznymi i gospodarczymi.

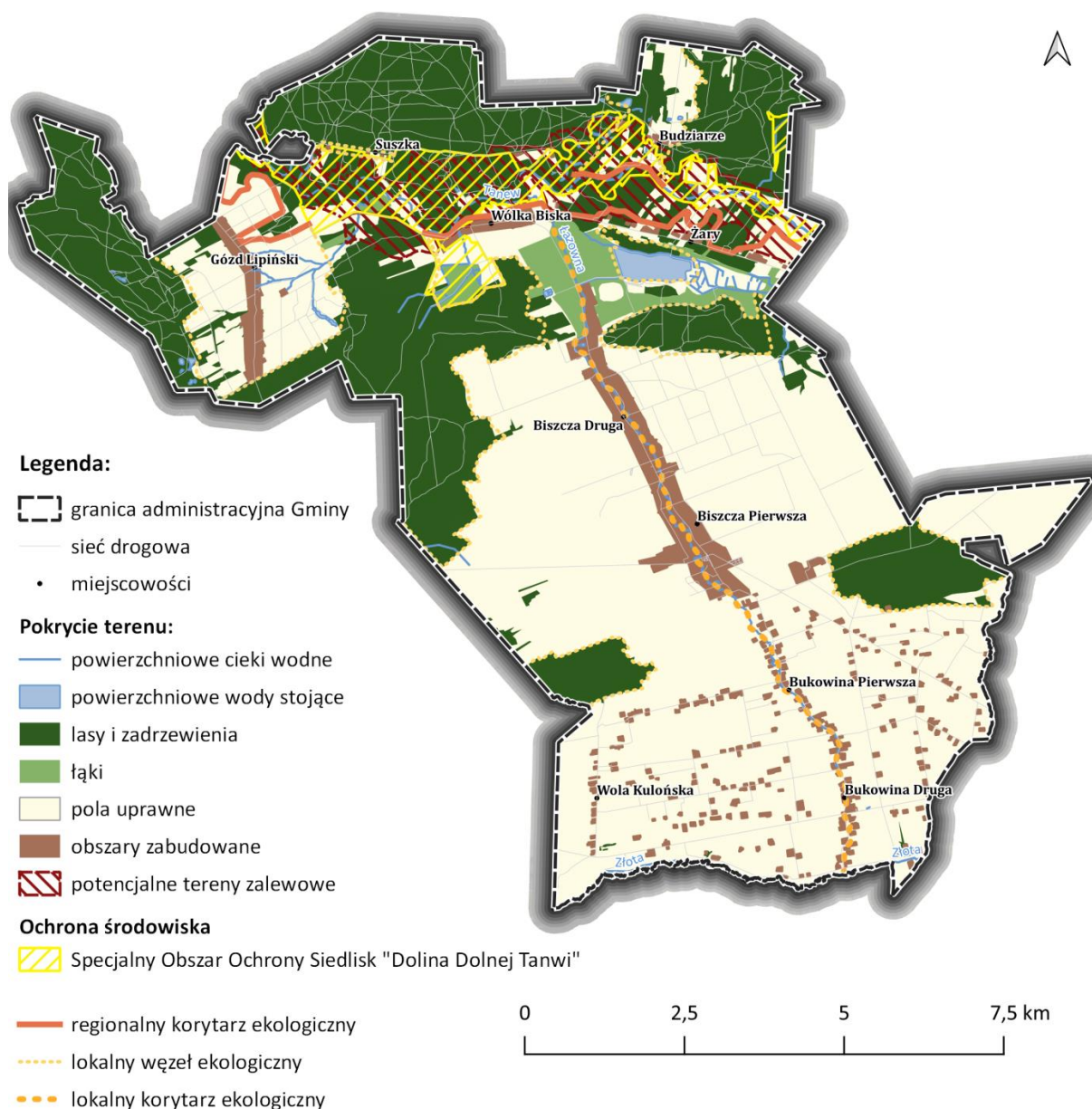
Poniżej przedstawiono krótkie charakterystyki kluczowych elementów funkcjonalno-przestrzennych Gminy Biszczka, do jakich należy dążyć realizując cele i działania strategii. Pod uwagę wzięto uwarunkowania środowiskowe oraz kulturowe, społeczne (osadnictwo i demografia), infrastrukturalne (infrastruktura techniczna), oraz gospodarcze (rolnictwo i tereny otwarte, turystyka, tereny pod działalność gospodarczą).

4.1.2. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w modelu funkcjonalno-przestrzennym

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze w modelu funkcjonalno-przestrzennym Gminy Biszczka aspekty środowiskowe odgrywają istotną rolę. Dokument Strategii, w tym model struktury funkcjonalno-przestrzennej, jako jeden z celów strategicznych zakłada wysokiej jakości środowisko i adaptację do zmian klimatu. W ramach tego założenia realizowane będą działania ukierunkowane m.in. na poprawę stanu

środowiska, odpowiedzialne wykorzystanie jego zasobów, kształtowanie postaw ekologicznych, jak również podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie omawianej tematyki. W rejonie cennym przyrodniczo dopuszczona będzie wyłącznie taka działalność, która nie będzie negatywnie wpływać na jakość środowiska i nie przyczyni się do jego degradacji m.in. turystyka, rolnictwo ekologiczne, funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe, zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności, głównie letniskowa oraz zabudowa usługowa (usług prozdrowotnych, uzdrowskich oraz gospodarki senioralnej).

Ryc. 3. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w modelu funkcjonalno-przestrzennym Gminy Biszcza

Źródło: opracowanie własne

System przyrodniczy Gminy Biszczka budują tereny aktywne biologicznie zarówno o randze regionalnej, jak i lokalnej: korytarze ekologiczne biegnące dolinami rzek i strumieni oraz lasy i zadrzewienia. Istotne jest zachowanie ciągłości struktury przestrzennej korytarzy ekologicznych na terenie Gminy. Obszary węzłowe mają oddziaływanie lokalne. Mniejsze elementy uzupełniające system przyrodniczy to zadrzewienia śródpolne, przydrożne i nadwodne. Na terenie Gminy Biszczka brak jest jednak obszarów objętych ochroną prawną. Dodatkowo nie występują tu pomniki przyrody, rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz użytki ekologiczne.

Ze względu na istotne walory obszaru w północnej części gminy objęty został on obszarem siedliskowym sieci NATURA 2000 „Dolina Dolnej Tanwi” .

Zgodnie z danymi GUS lesistość na tym obszarze wynosi 31% i jest to wartość niższa niż dla powiatu biłgorajskiego (39%), lecz jednocześnie wyższa niż w województwie (23,4%). Zwarte kompleksy leśne najliczniej występują w sołectwach: Suszka, Budziarze, Gózd Lipiński, Wólka Biska, Żary, Biszczka Pierwsza oraz Druga.

Główną rzeką na terenie Gminy Biszczka jest Tanew. Przez teren gminy przepływa również jeden z głównych jej lewych dopływów – Łazowna. Źródło tej strugi znajduje się we wsi Bukowina a do Tanwi uchodzi w miejscowości Wólka Biska.

4.1.3. Uwarunkowania środowiska kulturowego w modelu funkcjonalno-przestrzennym

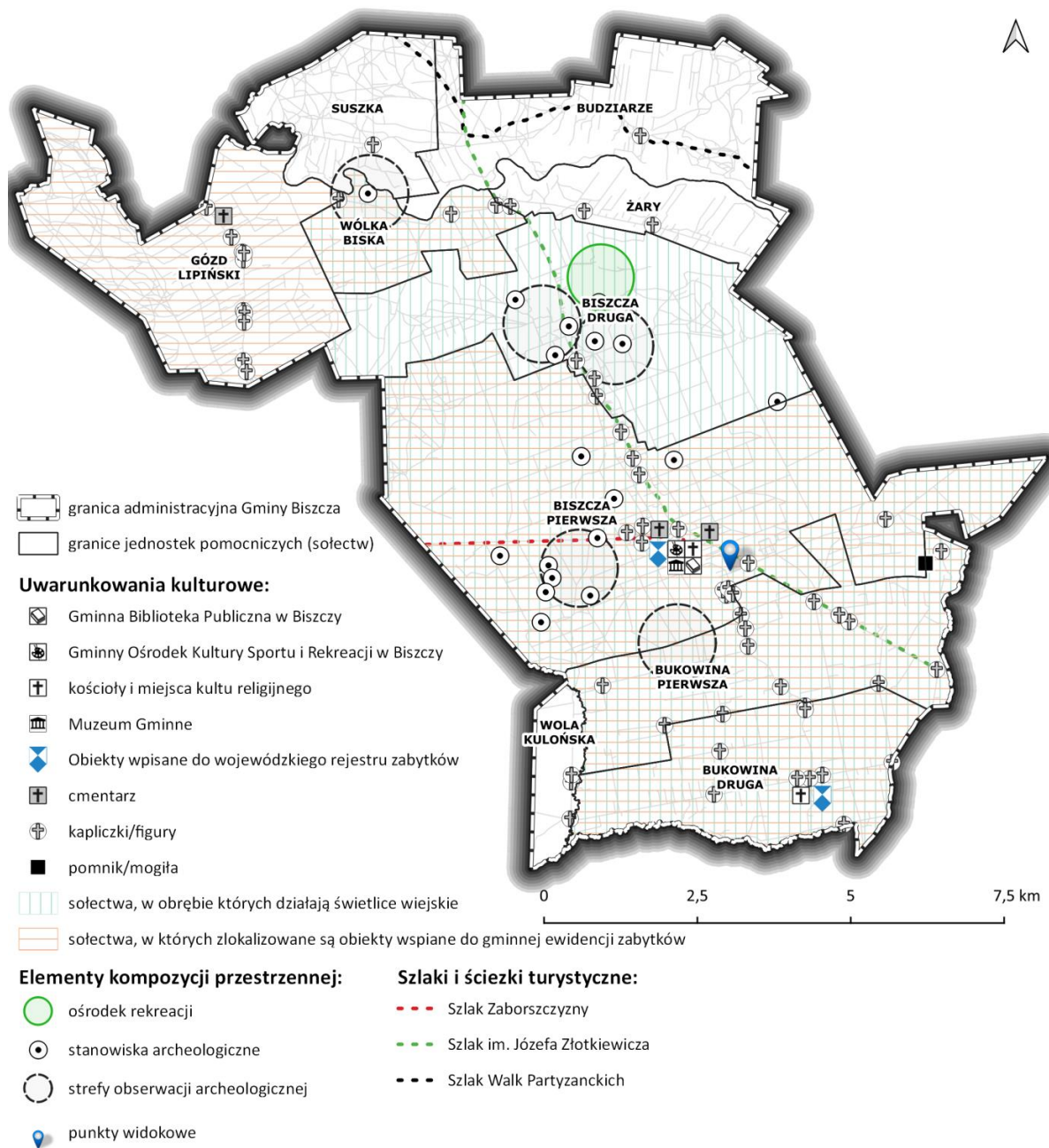
Zgodnie z Obwieszczeniem nr 1/2021 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego⁵, a dokładnie Załącznika Nr 1 do ww. obwieszczenia na terenie Gminy Biszczka znajdują się 2 zabytki nieruchome wpisane do rejestru „A”.

Nr w rejestrze zabytków	Nazwa	Miejscowość
A/1472	Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (dawna cerkiew) wraz z cmentarzem kościelnym i drzewostanem w granicach ogrodzenia	Biszczka
A/70	Kościół filialny pw. Ofiarowania NMP, wraz z wyposażeniem wnętrza, otoczenie z drzewostanem w gran. cmentarza kościelnego, ogrodzenie, kaplica i krzyż na terenie cmentarza kościelnego	Bukowina

⁵ http://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U81/2021/15/324.pdf#zoom=90

Natomiast w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 23 pozycje zabytków nieruchomych. Poza tymi wymienionymi w ewidencji Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na obszarze Gminy wartość zabytkową i historyczną mają: kapliczki, cmentarze, budynek Urzędu Gminy oraz szkoły w Wólce Biskiej.

Ryc. 4. Uwarunkowania środowiska kulturowego oraz turystyki w modelu funkcjonalno-przestrzennym Gminy Biszczka

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy można spotkać stosunkowo dużo zabytków małej architektury sakralnej w postaci kapliczek i krzyży przydrożnych. W każdym sołectwie napotkać można na co najmniej jeden krzyż lub kapliczkę. Do najciekawszych należy zaliczyć kapliczki w: Bukowinie, Goździe Lipińskim i Biszczy.

Zasób obiektów kulturowych uzupełniają również cmentarze, które są zadbane i oznakowane w terenie. Najstarszym cmentarzem jest cmentarz rzymsko-katolicki w Biszczy z początku XIX w. Pozostałe cmentarze to: prawosławny w Biszczy (XIX/XX w.) oraz rzymsko-katolicki w Goździe Lipińskim.

Dużym walorem kulturowym jest zachowana rządcówka w zespole folwarcznym Ordynacji Zamojskiej w Biszczy oraz historycznie ukształtowana zieleń w tym zespole oraz na cmentarzu w Biszczy i w Bukowinie. Na uwagę zasługuje również budynek Urzędu Gminy w stylu eklektyczno-funkcjonalistycznym z 1934 r.

W niedalekiej odległości od ośrodka gminnego funkcjonuje GOKSiR, w ośrodku działa biblioteka gminna. GOKSiR prowadzi aktywną działalność propagującą kulturę i sztukę m.in. poprzez prowadzenie muzeum gminnego. W muzeum eksponowana jest głównie broń z okresu II Wojny Światowej.

Przez obszar Gminy przebiega ponadto kilka szlaków rowerowych. Szlak Zaborszczyzny, to szlak o większym zasięgu łączący dwa województwa – lubelskie i podkarpackie. Na terenie gminy przebiega przez miejscowości: Biszczka, Bukowina i Wólka Kulońska. Szlak im. Józefa Złotkiewicza natomiast biegnie z Biłgoraja do Tarnobrodu przez miejscowości: Budziarze, Żary, Wólka Biska, Biszczka i Bukowina. Uzupełnienie stanowi lokalna ścieżka rowerowa z miejscowości Wólka Biska – Budziarze.

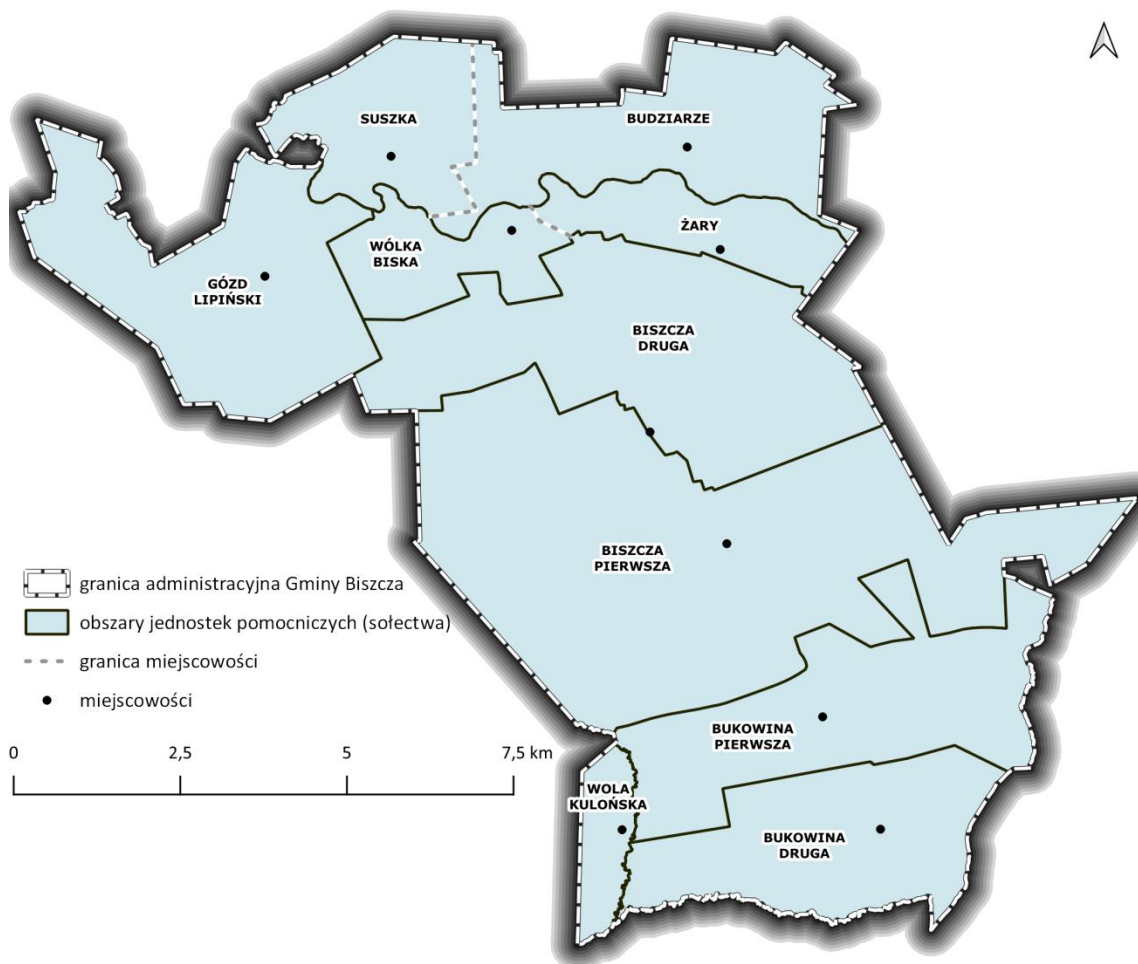
4.1.4. Struktura osadnicza i połączenia komunikacyjne w modelu funkcjonalno-przestrzennym

Obszar Gminy Biszczka, administracyjnie dzieli się na 8 sołectw (w obrębie, których znajduje się łącznie 10 miejscowości). Na terenie Gminy Biszczka istnieje dwustopniowa hierarchia sieci osadniczej: położony w centralnej części lokalny ośrodek gminy charakteryzuje się największą dynamiką rozwoju gospodarczego – Biszczka. Ośrodek ten pełni funkcje administracyjne, usługowe i kulturalne dla pozostałych miejscowości. Na drugim szczeblu znajdują się pozostałe miejscowości.

Układ obecnej sieci osadniczej Gminy Biszczka rozwinął się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych stanowiących połączenie terenu z centralnie położoną miejscowością Biszczka. Wszystkie miejscowości gminne połączone są siecią dróg umożliwiających tworzenie wzajemnych więzi gospodarczych. Istniejący układ przestrzenny Gminy charakteryzuje występowanie głównie zwartej (rozproszone formy osadnictwa

występują w południowej części Gminy). Większość wsi ma charakter ulicówek tzn., że zwarta zabudowa domów oraz zabudowa gospodarcza występuje wzdłuż szlaku komunikacyjnego po obu stronach drogi.

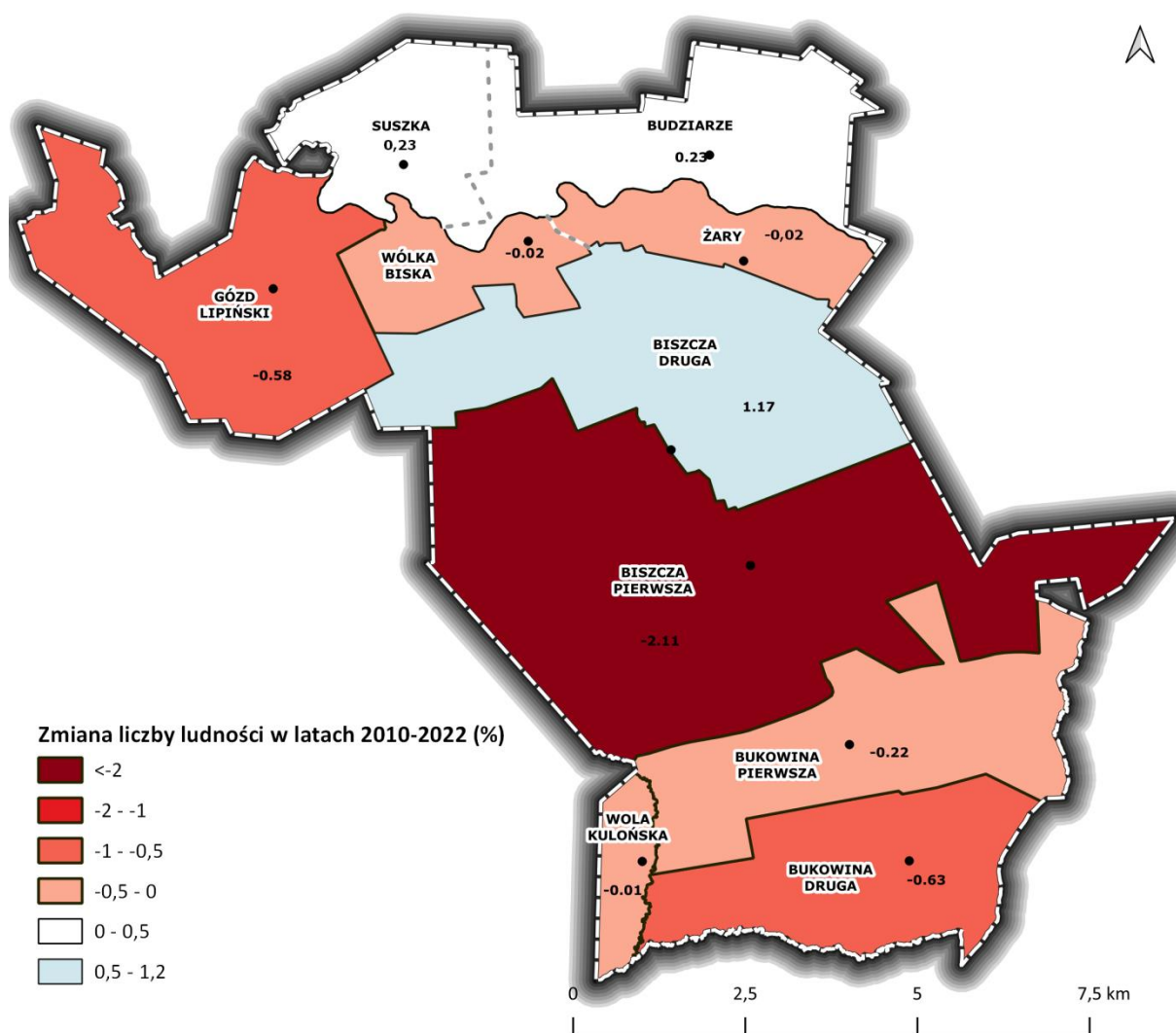
Ryc. 5. Podział administracyjny Gminy Biszczka

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy przeważającym typem zabudowy jest zabudowa zagrodowa, natomiast w obszarach o szczególnych walorach środowiskowych (okolice Zalewu Biszczka) zaczyna wzrastać odsetek zabudowy letniskowej. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna powstaje jako uzupełnienie istniejącej zabudowy na terenie całej Gminy.

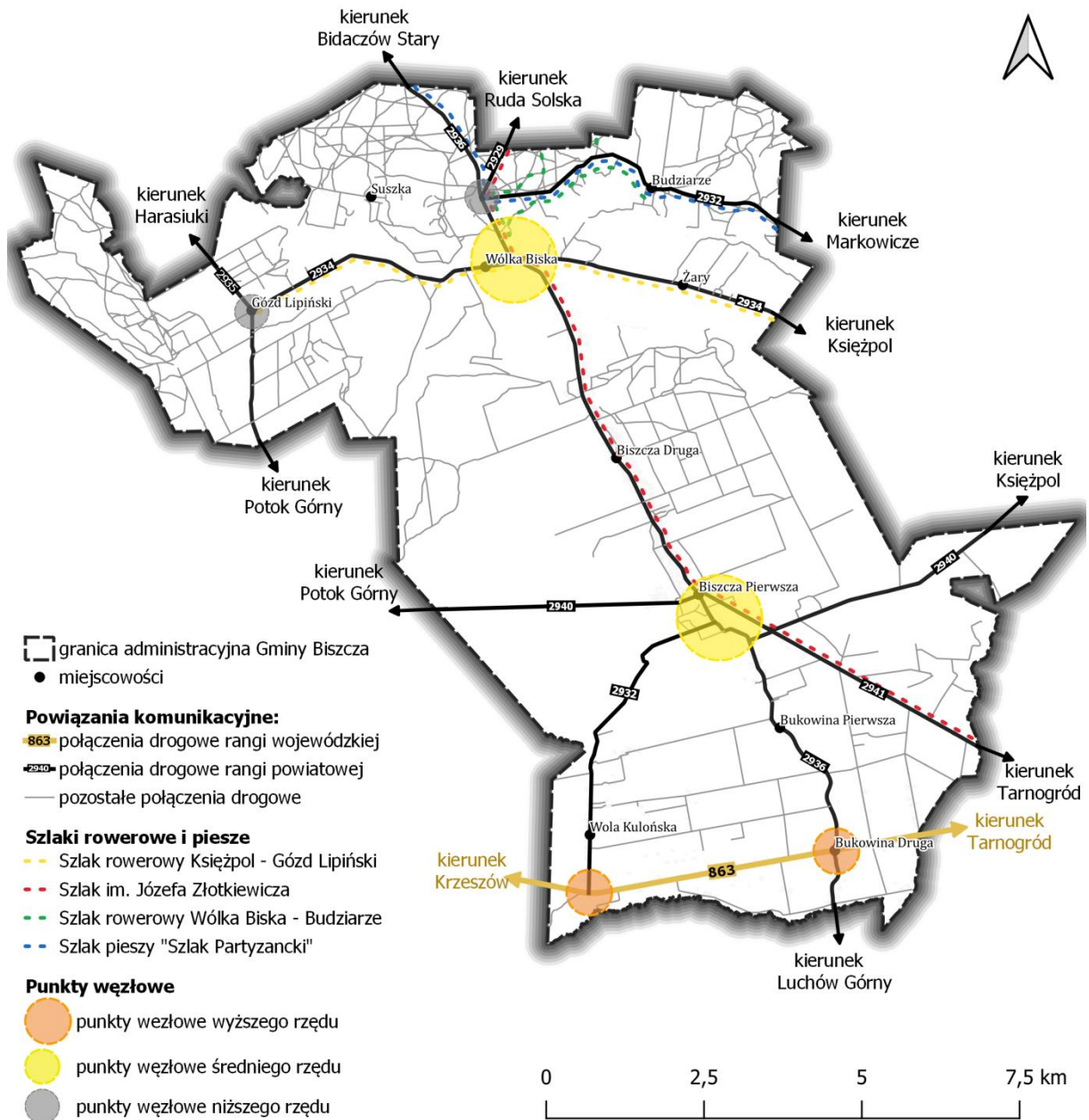
Ryc. 6. Układ osadniczy wraz z trendami demograficznymi na poziomie sołectw

Źródło: opracowanie własne

Gmina Biszczka jest jedną ze słabiej zaludnionych jednostek na terenie powiatu biłgorajskiego. Jednocześnie liczba ludności wykazuje tendencje spadkowe. Ruch ludności wykazuje prawie stałą przewagę wyjazdów z Gminy nad napływem ludności. Dodatni trend zmiany liczby ludności charakteryzuje tylko dwa sołectwa na terenie Gminy Biszczka – sołectwo Budziarze –Suszka oraz Biszczka Druga położone w północnej części gminy, sąsiadujące z gminami Księżpol i Biłgoraj. Pozostałe sołectwa charakteryzują się ujemnym trendem. Największymi wartościami ujemnymi zmiany liczby ludności w latach 2010-2022 odznaczają się sołectwa: Biszczka Pierwsza (-2,11), Bukowina Druga (-0,63) oraz Gózd Lipiński (-0,58).

Ryc. 7. Sieć komunikacyjna na terenie Gminy Biszczka

Źródło: opracowanie własne

Gmina należy do regionalnego systemu powiązań komunikacyjnych, leży w południowo zachodniej części województwa i powiatu biłgorajskiego. Na terenie Gminy Biszczka na infrastrukturę komunikacyjną składa się tylko infrastruktura drogowa, przez obszar Gminy nie przebiega żadna linia kolejowa. Łączna długość układu komunikacyjnego osiąga wartość około 127 km, z czego 54% to drogi gminne, natomiast 41% drogi powiatowe. Istniejąca sieć dróg gminnych jest wystarczająca i zaspokaja potrzeby mieszkańców. 24% dróg gminnych posiada nawierzchnię bitumiczna, 32%

nawierzchnie tłuczniową i 44% to drogi z nawierzchnią gruntową. Sieć drogowa zapewnia dostępność do wszystkich miejscowości na obszarze Gminy oraz miejscowości gmin sąsiadujących.

Droga wojewódzka nr 863, koncentrująca w tej części regionu wyższy ruch komunikacyjny, przebiega w południowej części gminy, poza głównym układem osadniczym Gminy Biszczka. Dzięki takiemu położeniu nie stanowi większych zagrożeń dla bezpieczeństwa ludności. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, powyższa droga wojewódzka nr 863 została wskazana do poprawy parametrów technicznych i użytkowych drogi.

Gmina Biszczka położona jest w odległości 107 km od Lublina i 77 km od Rzeszowa. Najbliższym lotniskiem jest odległy o ok. 70 km Port Lotniczy Rzeszów - Jesionka.

4.1.5. Użytkowanie terenu

Zagospodarowanie terenów na obszarze Gminy Biszczka wynika z uwarunkowań historycznych i przyrodniczych. Zapewnienie ochrony walorów przyrodniczych, jak również działania prowadzone w kierunku ochrony walorów krajobrazowych, klimatycznych i równowagi w stosunkach wodnych. Takie założenia wymagają zachowania dominującej przewagi terenów aktywnych biologicznie nad terenami osadniczymi.

Tereny rolne stanowią przeważającą część Gminy Biszczka. Tereny te tworzą podstawę produkcyjną, pełniąc jednocześnie funkcje przyrodnicze. Największą powierzchnię zajmują w Gminie użytki rolne (ponad 65% powierzchni Gminy). Jednakże na przestrzeni ostatnich 10 lat odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, zwłaszcza w dobrej kulturze. Struktura agrarna Gminy Biszczka jest dobra, średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 11,4 ha i jest to wartość wyższa niż dla średniej województwa lubelskiego (9,6 ha).

W strukturze własności lasów przeważają grunty leśne publiczne. Lasy rozmieszczone są głównie w północnej części Gminy. Zwarte kompleksy leśne najliczniej występują w sołectwach: Suszka, Budziarze, Gózd Lipiński, Wolka Biska i Biszczka Druga. Największy kompleks leśny położony jest w północnej części Gminy, na terenie sołectw Suszka i Budziarze. Najbardziej wylesiona jest natomiast centralna i południowa część Gminy.

Ze względu na średnie wartości bonitacyjne gleb tereny do zalesień są licznie wyznaczane jako uzupełnienie istniejącego systemu leśnego. Do zalesień wytypowane ponadto zostały grunty trudno dostępne do uprawy, grunty marginalne i tereny zagrożone powodzią.

Ryc. 8. Użytkowanie terenu w Gminie Biszczka

Źródło: opracowanie własne

Na terenach planowanego rozwoju zabudowy zakłada się kształtowanie nowych zespołów zabudowy zwłaszcza wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz wodnych, jako uzupełnienie istniejącego budownictwa. Zabudowa usługowa skoncentrowana jest głównie przy drodze powiatowej nr 2936 oraz drodze wojewódzkiej nr 863. W północnej części Gminy, która charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i czynnikami leczniczymi brak jest dostatecznej liczby usług nieuciążliwych z zakresu turystyki, rekreacji i leczenia uzdrowiskowego. Przewiduje się wzrost udziału również gospodarstw agroturystycznych oraz obiektów z funkcją letniskową.

4.1.6. Zamierzenia rozwojowe planowania na podstawie modelu funkcjonalno-przestrzennego

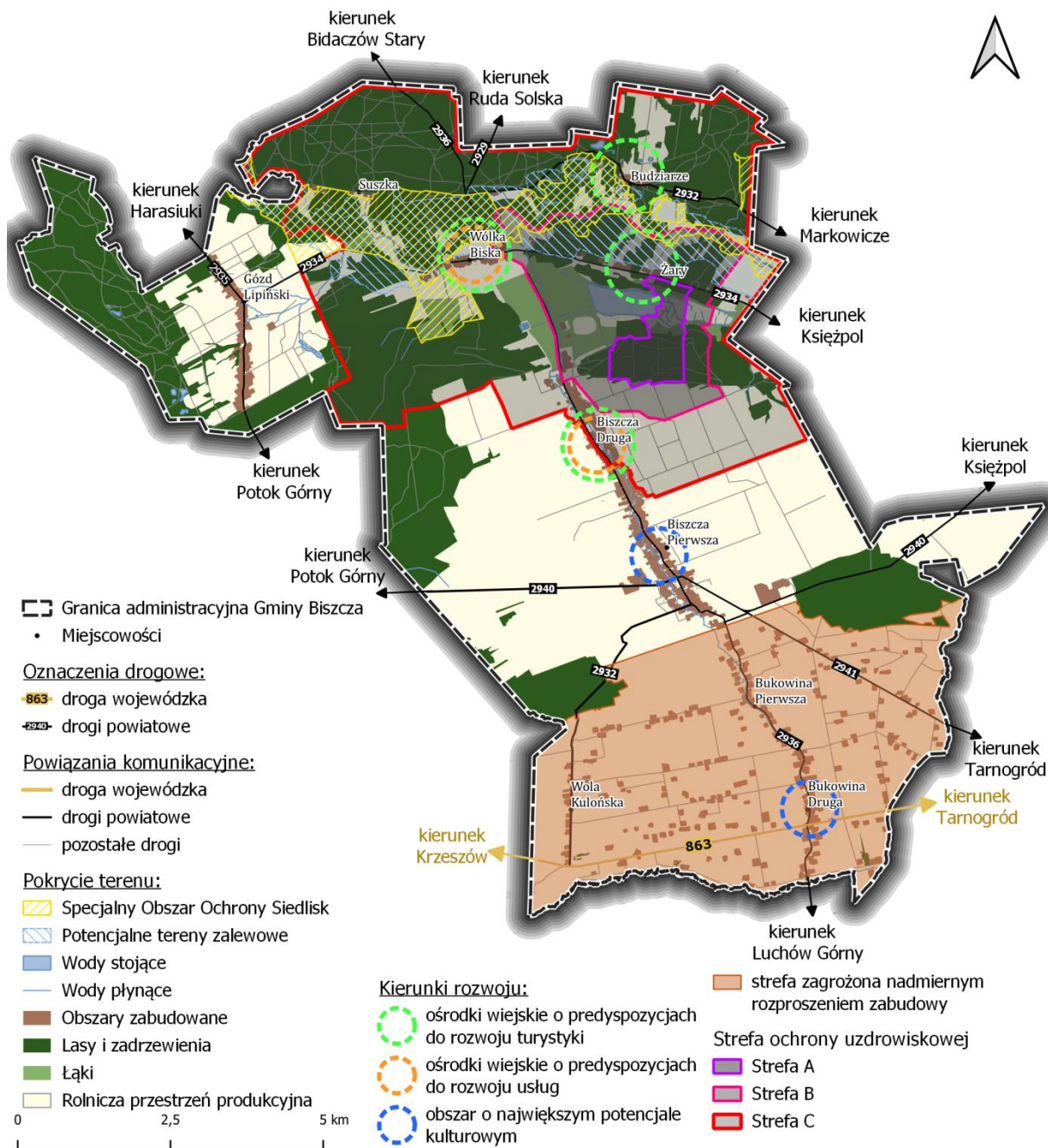
Powyższy dokument Strategia rozwoju wymaga zintegrowanego podejścia do planowania przyszłego rozwoju jednostki. Łączyć powinien wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny. Umożliwia to uzyskanie większej czytelności procesów decyzyjnych, a przeprowadzona analiza w wymiarze przestrzennym daje możliwość ujęcia wszelkich uwarunkowań. Na podstawie powyższych założeń opracowany został ogólny obraz modelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej ma za zadanie zobrazować rozwój Gminy w perspektywie realizacji celów zapisanych w Strategii oraz w kontekście potencjalnych przeobrażeń przestrzeni. W związku z tym, do docelowej wizualizacji zaczerpnięte zostały wyłącznie najważniejsze elementy spośród omówionych powyżej, odpowiadające wizji i misji jednostki, a zatem najważniejsze dla jej przyszłego rozwoju. Ostatecznie powstał obraz prezentujący kierunki rozwoju Gminy Biszczka, powiązania i uwarunkowania endo- i egzogenne, potrzeby rozwojowe oraz potencjały analizowanego obszaru. Zauważyć jednak należy, iż model stanowi wyłącznie uproszczoną wizję rozwoju. Podstawą podejmowanych działań nadal niezmiennie jest dokument Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biszczka.

Planowany w dokumencie model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka jest skoncentrowany na ciągłym, zrównoważonym rozwoju obszaru, jako:

- atrakcyjnego miejsca do życia, pracy, w tym prowadzenia działalności gospodarczej oraz wypoczynku o szerokiej ofercie usług publicznych;
- Gminy, która dba o rozwój sfery społecznej i sektora gospodarczego przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego;
- Gminy wiejskiej, w której prężnie rozwija się zarówno rolnictwo jak również sektor pozarolniczy, w tym turystyka;
- Gminy, w której zdrowotne walory klimatyczne umożliwiają rozwój funkcji uzdrowiskowej;
- Gminy, która aktywizuje mieszkańców, również w procesie decyzyjnym podczas planowania i gospodarowania zasobami gminnymi;
- Gminy, która dba o jakość zagospodarowania przestrzeni;
- Gminy, która promocje swojego terenu opiera na walorach przyrodniczych, turystycznych, inwestycyjnych oraz uzdrowiskowych.

Ryc. 9. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Biszcza

Źródło: opracowanie własne

Gmina wyróżnia się wysokim potencjałem krajobrazowo-turystycznym oraz wysokim potencjałem uzdrowiskowym i rolniczym (korzystne warunki naturalne). Ze względu na korzystne naturalne uwarunkowania glebowo-klimatyczne, szerokie możliwości specjalizacji kierunków produkcji, gospodarka rolna stanowi aktualnie główną funkcję rozwojową Gminy i źródło utrzymania ok. 80% mieszkańców. Na omawianym obszarze

przeważają uprawy roślin przemysłowych i gryki, przy zauważalnej tendencji do tworzenia specjalizacji produkcji rolnej.

W strukturze przestrzennej Gminy Biszczka kierunkiem zmian istotnym dla mieszkańców jest dostosowanie rozwoju osadnictwa do nowych trendów w zakresie potrzeb mieszkaniowych tj. wzrostu udziału zabudowy jednorodzinnej lub zagrodowej wzdłuż dróg – jako uzupełnienie istniejących skupisk zabudowy oraz wzrostu funkcji pozarolniczych w skupiskach zabudowy wsi Wólka Biska i Biszczka Druga (usług publicznych, komercyjnych i małych nieuciążliwych zakładów produkcyjno-usługowych).

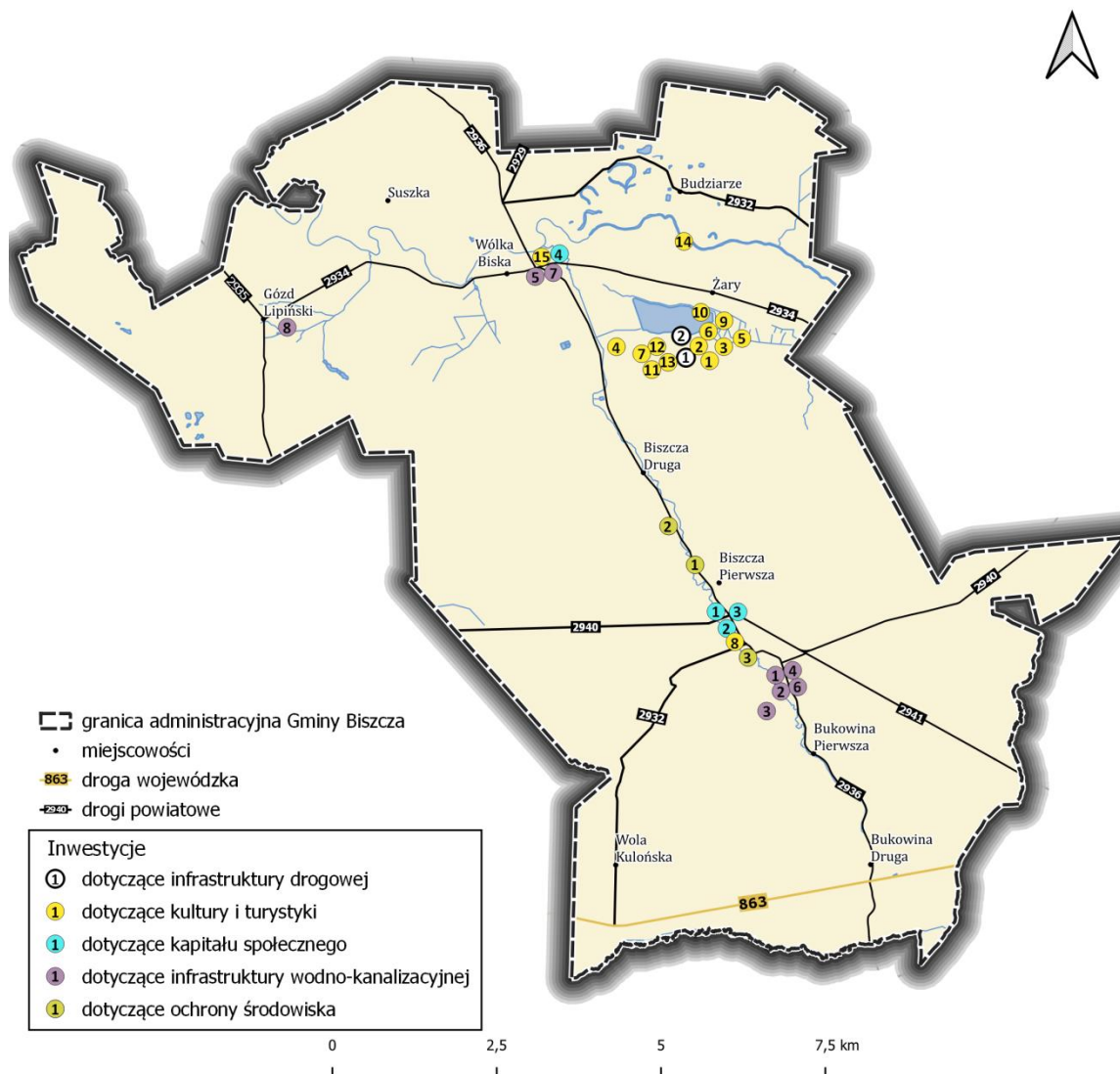
Miejscowości objęte strefą ochrony uzdrowiskowej – Suszka, Budziarze, Wólka Biska, Żary oraz Biszczka Druga ze względu na posiadane zdrowotne walory klimatyczne predysponowane są do rozwoju usług uzdrowiskowych sanatoryjnych, usług skierowanych do seniorów oraz spa i wellness. Taki potencjał determinuje ten obszar również do rozwoju turystyki zwłaszcza rekreacyjnej, ze względu na zalew Biszczka – Żary.

Kolejnym założeniem jest prowadzenie działań zmierzających do zachowania ładu przestrzennego. Dzięki przekształceniom w tym zakresie nastąpi poprawa jakości i estetyki zagospodarowania terenów oraz zachowanie elementów krajobrazu, które są charakterystyczne dla regionu.

Główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka budują:

- ♦ główna oś komunikacyjna i uzupełniająca sieć dróg publicznych;
- ♦ sieć osadnicza;
- ♦ kompleksy leśne;
- ♦ rolnicza przestrzeń produkcyjna;
- ♦ zasoby wód powierzchniowych;
- ♦ system terenów włączonych do programu sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej;
- ♦ system obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej;
- ♦ sieci i urządzenia infrastruktury technicznej;
- ♦ obiekty i tereny przemysłowe, produkcyjno-usługowe oraz usługowe;
- ♦ nowo wyznaczone tereny usług, w tym turystyki, wypoczynku i rekreacji oraz projektowana sfera ochrony uzdrowiskowej.

Ryc. 10. Zamierzenia rozwojowe planowane na podstawie modelu funkcjonalno-przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

Inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej	
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:	
	Budowa i modernizacja instalacji energooszczędnego oświetlenia, oświetlenia ulicznego
	Budowa sieci szlaków rowerowych i pieszych na terenie Gminy Biszczka
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in.: budowa / modernizacja chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie, bariery ochronne, zatoki dla autobusów
	Budowa ciągów pieszo-rowerowych, parkingów dla podróżnych
	Budowa/modernizacja dróg na terenie Gminy Biszczka
Zamierzenia rozwojowe o określonej lokalizacji:	
○	1. Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych nad Zalewem Biszczka - Żary wraz z pasażem pieszo jezdny i ścieżką rowerową przy lesie Baba łącząca drogę powiatową w miejscowości Biszczka i miejscowości Żary
○	2. Budowa utwardzonej i oświetlonej ścieżki rowerowo - pieszej Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żary
Inwestycje dotyczące kultury i turystyki	

Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Utworzenie stref rekreacyjno-wypoczynkowych,	
Zamierzenia rozwojowe o określonej lokalizacji:		
●	1. Budowa pola namiotowo-campingowego wraz z towarzyszącą infrastrukturą (toalety, place zabaw, kuchnia, ławostoly, wiaty, zagospodarowanie zieleni)	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	2. Budowa wieży widokowej wraz z parkiem linowym budynkiem obsługi	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	3. Budowa kompleksu boisk (boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej, kort tenisowy)	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	4. Budowa kompleksu infrastruktury uzdrowskiej z wykorzystaniem wód mineralnych i wód termalnych (baseny, hotel, szpitale)	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	5. Budowa obiektów gastronomiczno-hotelowych	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	6. Budowa amfiteatru	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	7. Budowa i rozbudowa istniejącej infrastruktury parkingowej wraz z automatycznym systemem poboru opłat, i monitoringiem	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	8. Budowa lodowiska	Teren przy GOKSiR
●	9. Rozbudowa plaży wraz z towarzyszącą infrastrukturą (leżaki, parasole, pomost i budka dla ratowników)	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	10. Budowa nowego moła i przebudowa istniejących	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	11. Budowa sieci oświetlenia obiektu	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	12. Budowa toru wrotkarskiego	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	13. Budowa budynku informacji turystycznej	Tereny okoliczne Zalewu Biszczka - Żar
●	14. Budowa bazy kajakowej z budynkiem wielofunkcyjnym i towarzyszącą infrastrukturą	miejsowość Żary przy rzece Tanew
●	15. Budowa stadniny koni	Wólka Biska
Inwestycje dotyczące kapitału gospodarczego		
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Wyposażenie/doposażenie/utworzenie terenów inwestycyjnego w media, tj.: budowa sieci zaopatrzenia w wodę, sieci kanalizacyjnej, sieci gazowej, sieci energetycznej, sieci ciepłowniczej, teleinformatycznej	
Inwestycje dotyczące kapitału społecznego		
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Stworzenie systemu elektronicznych tablic informacyjnych, system informacji turystycznej, monitorowanie jakości powietrza, cyfrowe ograniczenia prędkości (tablice informujące o aktualnej prędkości, temp. powietrza, asfaltu)	
	Tworzenie portali promujących walory turystyczne, uzdrowskie, rekreacyjno - wypoczynkowe	
	Utworzenia systemu monitoringu środowiska, analiza emisji spalin	
Zamierzenia rozwojowe o określonej lokalizacji:		
●	1. Cyfrowa Gmina - wymiana komputerów oraz oprogramowania dziedzinowo - użytkowego	Urząd Gminy Biszczka
●	2. Wprowadzenie cyfrowego obiegu dokumentów jako podstawowej formy zarządzania sprawami	Urząd Gminy Biszczka
●	3. Uruchomienie systemów elektronicznego zarządzania elektronicznej archiwizacji dokumentów, rejestrów publicznych	Urząd Gminy Biszczka
●	4. Utworzenie Klubu Seniora	remiza OSP Wólka Biska
Inwestycje dotyczące planowania przestrzennego i strategicznego		
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Aktualizacja obowiązujących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, Studium	

	Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego	
	Opracowanie sektorowych dokumentów strategicznych	
	Opracowanie systemów informacji przestrzennej	
	Cyfryzacja aktów planowania przestrzennego	
Inwestycje dotyczące infrastruktury wodno-kanalizacyjnej		
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczu zad. 1,	
	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczu zad. 2,	
	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczu zad. 3,	
	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczu zad. 4,	
	Rozbudowa sieci wod - kan w Gminie Biszczu zad. 5,	
	Modernizacja sieci wodociągowej w Gminie Biszczu,	
	Rekonstrukcja studni głębinowych na gminnych ujęciach wody,	
	Rozbudowa sieci wodociągowo - kanalizacyjnej w gminie Biszczu,	
	Modernizacja sieci kanalizacyjnej w Gminie Biszczu,	
	Montaż wodomierzy z systemem zdalnego przekazywania danych,	
Zamierzenia rozwojowe o określonej lokalizacji:		
●	1.Remont zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody	Ujęcie Biszczu/Bukowina
●	2.Budowa zbiornika wody czystej na Ujęciu Wody	Ujęcie Biszczu/Bukowina
●	3.Modernizacja Oczyszczalni Ścieków wraz z obiektami towarzyszącymi	Biszczu
●	4.Rekonstrukcja studni głębinowej na Ujęciu Wody	Ujęcie Biszczu/Bukowina
●	5.Budowa Studni głębinowej na Ujęciu Wody	Ujęcie Wólka Biska/Żary
●	6.Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody	Ujęcie Biszczu/Bukowina
●	7.Budowa studni głębinowych dla Ujęcia Wody	Ujęcie Wólka Biska/Żary
●	8.Modernizacja Oczyszczalni Ścieków	Gózd Lipiński
Inwestycje dotyczące ochrony środowiska		
Ogólnogminne zamierzenia rozwojowe:		
	Montaż pieców na pellet/gaz, kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych u mieszkańców	
	Budowa jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej	
	Tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń	
	Zakup urządzeń do pomiaru zanieczyszczeń oraz monitorowania mieszkańców w zakresie emisyjności	
	Zakupy specjalistycznego sprzętu i wyposażenia obiektów dla OSP: zakup samochodów ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochodów ratowniczo-gaśniczych, pomp, łodzi	
	Gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi, w szczególności w zakresie unieszkodliwiania azbestu	
	Niebiesko-zielona Gmina	
Zamierzenia rozwojowe o określonej lokalizacji:		
●	1.Budowa instalacji służącej do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Biszczu
●	2.Zakup środków transportu zbiorowego publicznego niskoemisyjnego i bez emisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym	Szkoła w Biszczy
●	3.Infrastruktura do selektywnej zbiórki i przetwarzania odpadów komunalnych (w tym papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów ulegających biodegradacji).	Biszczu działki nr 2848/2, 2848/3

4.1.7. Zasady kształtowania struktur funkcjonalno-przestrzennych na terenie Gminy Biszczka

Modelowy rozwój przestrzenny Gminy Biszczka odbywać się będzie przy bezwzględnym przestrzeganiu zasad ochrony środowiska naturalnego oraz zachowaniu właściwych standardów funkcjonalnych, technicznych i estetycznych zabudowy, wskazanych w dokumentach planistycznych. Jego bazą będzie utrzymanie istniejącej tkanki przestrzennej oraz wyznaczenie nowych stref inwestycyjnych (produkcyjnych, usługowych, kulturowych i turystycznych).

Na terenie Gminy Biszczka osadnictwo powinno być lokowane w pierwszej kolejności w oparciu o zasadę dopełniania i intensyfikacji zagospodarowania istniejących układów, a w dalszej kolejności poprzez wyznaczanie drugiej linii zabudowy, w bezpośrednim sąsiedztwie granic istniejących układów osadniczych. Zakłada się kontynuację rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, przede wszystkim wzdłuż dróg m.in.: powiatowej nr 2936 oraz drogi wojewódzkiej nr 863, w sołectwach Biszczka Pierwsza, Biszczka Druga, Bukowina Pierwsza, Bukowina Druga, Gózd Lipiński oraz Wólka Biska.

Zagospodarowanie i użytkowanie terenu powinno być spójne z miejscowymi potencjałami przyrodniczymi terenu oraz zasadą zachowania ciągłości przestrzennej i powiązań przyrodniczych. Pełni to ważne znaczenie przy wykorzystaniu predyspozycji Gminy do stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej i spędzania czasu wolnego. Funkcja turystyczna zostanie wzmocniona poprzez realizację projektów o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym, sportowym, kulturowym i gastronomiczno-hotelarskim, przy jednoczesnym minimalizowaniu negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i klimat, w tym przeciwdziałaniu antropopresji.

Szczególny nacisk położony będzie na zachowanie wartości klimatu, dzięki któremu rozwijać się będzie funkcja uzdrowiskowa na wyznaczonym obszarze, poprzez pojawienie się kompleksu infrastruktury uzdrowiskowej wykorzystującej wody mineralne i termalne.

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które stanowią dominującą część gminy i umożliwiają funkcjonowanie rolnictwa, leśnictwa i produkcji żywności, odgrywają również znaczną rolę ekologiczną i krajobrazową. Zatem należy zachować w aktualnych formach ich użytkowania. Ze względu na cenne obszary objęte ochroną siedlisk wskazane jest rozwijanie nowoczesnego rolnictwa ekologicznego.

Rozwój gospodarczy planowany jest przede wszystkim na terenach położonych w północnej części Gminy (sfera ochrony uzdrowiskowej) – głównie usług uzdrowiskowych, sanatoryjnych, spa i wellness. W celu zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb na tereny inwestycyjne zakłada się, że będą one wydzielone z obszarów

otwartych i w pełni uzbrojone. Rozbudowie i modernizacji podlegać będzie też sieć infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, towarzyszącej istniejącej zabudowie, sieć dróg gminnych, ciągi piesze oraz rowerowe.

4.2. Obszary strategicznej interwencji strategii rozwoju województwa lubelskiego

W dniu 29 marca 2021 r. Uchwałą nr XXIV/406/2021 Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął do realizacji Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Jest to dokument stanowiący odpowiedź na problemy i wezwania stawiane przed województwem lubelskim. Strategia rozwoju wyznacza kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego i jest głównym dokumentem umożliwiającym racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w horyzoncie czasowym do 2030 r.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego jest podstawą do konstruowania programu rozdysponowania funduszy europejskich w województwie w latach 2021-2027, a także przygotowywania dokumentów niezbędnych dla wykorzystania różnych mechanizmów wsparcia rozwoju regionalnego, m.in. planowanych do wprowadzenia: kontraktów programowych, kontraktów sektorowych, porozumień terytorialnych.

Zidentyfikowana wizja rozwoju województwa lubelskiego zakłada racjonalnie wykorzystanie specyfiki społeczno-gospodarczej, zasobów środowiska, a także policentryczności sieci ośrodków miejskich do rozwijania się w sposób zrównowagony. Kreatywność i otwartość mieszkańców, aktywność naukowo-badawcza, tworzenie i stosowanie rozwiązań innowacyjnych oraz partnerstwo w zarządzaniu kształtują nowoczesny charakter regionu. Wzrasta jego znaczenie, jako strategicznego producenta finalnych wyrobów bazujących na surowcach rolniczych, dostarczyciela usług prozdrowotnych i czasu wolnego. W efekcie region oferuje atrakcyjną przestrzeń do życia, pracy i inwestowania w zdrowym i bezpiecznym otoczeniu.”

Osiągnięciu zakładanej wizji regionu służyć mają cztery cele strategiczne tj.:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych,
2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych,
3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu,
4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Rozwinięciem celów strategicznych jest 18 celów operacyjnych oraz pakiety kierunków działań, które stanowią punkt odniesienia dla wszystkich działań rozwojowych na terenie Lubelszczyzny, w tym także dla kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dla opracowania dokumentów o charakterze sektorowym.

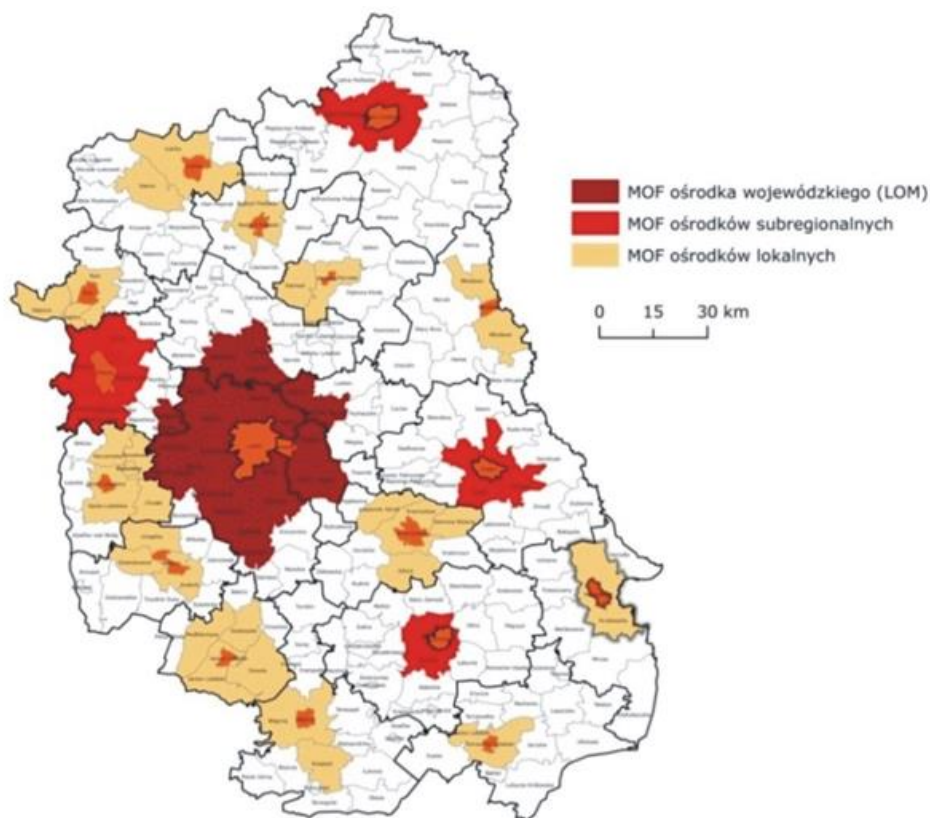

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) wskazuje, że istotą polityki regionalnej jest zapewnienie bardziej zrównoważonego rozwoju poszczególnych części kraju (regionów, obszarów miejskich i wiejskich) w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Odnosząc się do wyznaczonych w KSRR 2030 obszarów strategicznej interwencji (OSI) o znaczeniu krajowym w dokumencie Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 zidentyfikowano OSI o znaczeniu regionalnym.

Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji odzwierciedlają potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań Strategii na określonych obszarach województwa.

OSI to obszary, dla których zdefiniowano indywidualny priorytet rozwojowy, który determinuje zakres planowanego wsparcia w ramach instrumentów terytorialnych. Każdy z OSI ma wyznaczone kierunki działań i typy przedsięwzięć, których realizacja ma szczególne znaczenie dla priorytetów rozwojowych poszczególnych subregionów funkcjonalnych.

Ryc. 11. Osi Miejskie Obszary Funkcjonalne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

W oparciu o zapisy Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r. na terenie Lubelszczyzny wyróżniamy:

1. OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne - właściwych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym (w miastach i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Obszar Gminy Biszczka nie przynależy do żadnego OSI Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.
2. OSI subregionalnych – rekomendowanych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym:
  - ♦ **OSI ROZTOCZE** o zasięgu: 1) MOF: Biłgoraja, Janowa Lubelskiego, Kraśnika, Tomaszowa Lubelskiego i Zamościa; 2) 41 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Adamów, Aleksandrów, Batorz, Bełżec, **Biszczka**, Chrzanów, Frampol, Goraj, Jarczów, Józefów, Komarów-Osada, Krasnobród, Krynice, Lubycza Królewska, Łabunie, Łaszczów, Łukowa, Miączyn, Nielisz, Obsza, Potok Górny, Potok Wielki, Rachanie, Radecznica, Sitno, Sułów, 3) 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Borzechów i Tarnogród.
  - ♦ OSI POWIŚLE - zasięg OSI: 1) MOF: Opola Lubelskiego, Puław i Ryk; 2) 5 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Annopol, Gościeradów, Józefów nad Wisłą, Łaziska, Wilków; 3) 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Wąwolnica i Baranów.
  - ♦ OSI POLESIE - zasięg OSI: 1) MOF: Chełma, Parczewa i Włodawy; 2) 31 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Białopole, Dębowa Kłoda, Dorohusk, Dubienka, Hanna, Hańsk, Jabłoń, Kodeń, Komarówka Podlaska, Łomazy, Milanów, Piszczac, Podedwórze, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Rossosz, Ruda-Huta, Sawin, Siedliszcze, Sławatycze, Sosnowica, Sosnowka, Stary Brus, Tucza, Uścimów, Wierzbica, Wisznice, Wołyń, Wola Uhruska, Wiryki, Żmudź; 3) 8 gmin nienależących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Cyców, Ludwin, Milejów, Ostrów Lubelski, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny (miasto), Urszulin, Trawniki.
  - ♦ PODLASKI OSI – o zasięgu OSI: 1) MOF: Białej Podlaskiej, Łukowa i Radzyna Podlaskiego; 2) 26 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Abramów, Adamów, Czemierniki, Drelów, Janów Podlaski, Jeziorzany, Kąkolewnica, Kłoczew, Kock, Konstantynów, Krzywda, Leśna Podlaska, Michów, Międzyrzec Podlaski, Nowodwór, Ostrówek, Rokitno, Serokomla, Stoczek Łukowski, Terespol, Trzebieszów, Ulan-Majorat, Ułęż, Wojcieszków, Wola Mysłowska, Zalesie; 3) 8 gmin nienależących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Firlej, Międzyrzec Podlaski (miasto), Niedźwiada, Serniki, Stoczek Łukowski (miasto), Terespol (miasto), Kurów i Markuszów.

- ♦ ŻYWICIELSKI OSI - zasięg OSI: 1) MOF: Krasnegostawu i Hrubieszowa; 2) 16 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Dołhobyczów, Fajstławice, Gorzków, Grabowiec, Horodło, Kraśniczyn, Leśniowice, Mircze, Rudnik, Skierbieszów, Trzeszczany, Uchanie, Werbkowice, Wojsławice, Wysokie, Żółkiewka; 3) 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Krzczonów, Rybczewice.

Podstawą wyznaczania w Strategii Rozwoju Województwa OSI subregionalnych są zróżnicowane cechy przestrzeni odzwierciedlone w waloryzacji funkcjonalnej województwa zawartej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski. OSI subregionalne uwzględniają krajową politykę rozwoju regionalnego ukierunkowaną terytorialnie, wyrażoną poprzez krajowe OSI określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Gmina Biszczyna należy do grupy jednostek samorządu terytorialnego tworzących **Obszar Strategicznej Interwencji Roztocze**.

Priorytetem rozwoju tego obszaru jest: społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.

5. SYSTEM REALIZACJI I FINANSOWANIE STRATEGII

5.1. Proces wdrażania Strategii wraz z wytycznymi do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Strategia rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 stanowi opracowanie będące narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju obszaru Gminy. W dokumencie opracowane zostały cele rozwoju Gminy Biszczka zgodnie z modelem zrównoważonego rozwoju Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Wdrożenie Strategii będzie następowało poprzez realizację zidentyfikowanych przedsięwzięć oraz gminne programy i lokalną politykę. Warunkiem efektywnej realizacji Strategii jest sprawnie funkcjonujący system monitorowania i oceny, pozwalający na obserwację efektów realizacji dokumentu przez Władze Gminy Biszczka. Długookresowy charakter Strategii wymaga założenia, iż proces wdrażania jej założeń jest ciągły i wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, jak również elastycznego podejścia w kwestii dostosowywania się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Jednym z elementów systemu monitoringu Strategii będzie analiza zestawu wyselekcjonowanych w tym celu wskaźników realizacji dokumentu przyporządkowanych do poszczególnych celów operacyjnych.

Monitorowanie stanu rozwoju Gminy Biszczka w oparciu o właściwy zestaw wskaźników umożliwi prowadzenie polityki prorozwojowej, poprzez dostosowanie działań do pojawiających się wyzwań, a jednocześnie zminimalizuje ryzyko wyboru działań nieefektywnych, których realizacja w dłuższej perspektywie czasu nie przyniesie zamierzonych dla rozwoju lokalnego rezultatów.

W procesie zarządzania gminą Strategia pełni kluczową rolę jako dokument prezentujący plan postępowania władz samorządowych we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. W procesie wdrażania Strategii duże znaczenie ma poziom zaangażowania w realizację działań partnerów społeczno-gospodarczych. Wobec tego, system realizacji Strategii uwzględnia różnorodność instytucjonalną i organizacyjną.

Międzysektorowość uwzględniona została w procesie wdrażania strategii, w którym biorą udział trzy główne grupy instytucji i podmiotów:

- ♦ sektor publiczny – władze samorządowe gminy, Urząd Gminy i jednostki organizacyjne JST, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli;

- ♦ sektor biznesowy – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.;
- ♦ sektor społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby pełniące funkcje publiczne, reprezentanci młodzieży i seniorów.

Sygnalizuje to, że prowadzona będzie w tym zakresie efektywna współpraca z wieloma podmiotami publicznymi, lokalnymi i regionalnymi, reprezentantami sektora prywatnego i społecznego.

5.1.1. Instytucjonalna struktura systemu realizacji strategii

Aby realizować założenia Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 niezbędne jest stworzenie struktury zarządczej pozwalającej na efektywne zarządzanie obszarem i realizację różnego rodzaju przedsięwzięć, wśród których istotnym aspektem będzie pozyskiwanie funduszy europejskich, oraz organizacja działań związanych z podniesieniem kompetencji pracowników instytucji publicznych.

Na strukturę organizacyjną składają się dwa typy podmiotów:

- ♦ Podmioty wykonawcze, czyli jednostki sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego realizujące wyznaczone kierunki działań służące urzeczywistnieniu założonych celów,
- ♦ Podmioty zarządzające, czyli koordynujące wdrożenie Strategii, jako całości, a przy tym prowadzące jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Za realizację Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 w zakresie instytucjonalnym odpowiadać będą:

- ♦ Wójt Gminy Biszczka,
- ♦ Rada Gminy Biszczka,
- ♦ Wydziały oraz stanowiska/komórki Urzędu Gminy Biszczka,
- ♦ Wykonawcy i partnerzy realizacyjni określani w Strategii.

Do kompetencji Wójta Gminy należą:

- ♦ Realizacja zapisów Strategii w części dotyczącej sektora publicznego,

- ♦ Zagwarantowanie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania kierunków działań ujętych w Strategii, zgodnie z założonym udziałem Gminy Biszczka,
- ♦ Podejmowanie decyzji o konieczności weryfikacji zapisów Strategii,
- ♦ Stymulowanie i koordynacja działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska oraz mobilizacja i integrowanie zasobów pozostających w ich dyspozycji na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji.

Do kompetencji Rady Gminy należą:

- ♦ Podjęcie uchwały o przystąpieniu do opracowania projektu Strategii,
- ♦ Uchwalenie Strategii Rozwoju Gminy,
- ♦ Opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procesu monitorowania realizacji Strategii jest Wójt Gminy Biszczka.

Wójt Gminy będzie realizował swoje zadania poprzez jednostki podległe tj.:

- ♦ Zespół do spraw wdrażania Strategii,
- ♦ Referaty oraz jednostki i instytucje podległe odpowiedzialne za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć w ramach Strategii,
- ♦ parterów i liderów lokalnych zaangażowanych w realizację Strategii.

Za wdrażanie przedmiotowej Strategii jak i innych dokumentów o charakterze strategicznym, odpowiada Wójt Gminy Biszczka. Jego odpowiedzialność należy rozumieć poprzez strategiczną rolę organu wykonawczego samorządu gminnego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w przedmiotowym dokumencie.

Zespół do spraw wdrażania Strategii, pełniący nadzór merytoryczny, obejmujący konsultacje w szczególności metodologii działań monitoringowych i ewaluacyjnych, będzie odgrywał istotną rolę w monitorowaniu i ocenie realizowanych działań oraz zmianach (aktualizacjach) w zakresie realizacji Strategii.

Do zadań Zespołu do spraw wdrażania Strategii będzie należało:

- ♦ przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie przedsięwzięć ujętych w ramach wykazu kierunków działań służących realizacji celów Strategii,
- ♦ uaktualnianie i kontynuacja procesu planowania,

- ♦ dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego dokumentu strategicznego,
- ♦ koordynowanie, animowanie i inspirowanie działań społeczności lokalnej służących wdrożeniu zamierzeń Strategii,
- ♦ monitorowanie realizacji i ewaluacja procesu wdrażania Strategii,
- ♦ przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów wdrażania Strategii,
- ♦ harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa,
- ♦ poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań.

Poszczególne referaty, stanowiska i jednostki organizacyjne Gminy koordynują proces zarządzania strategicznego na poziomie poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii stanowiąc jednocześnie podmioty opiniodawczo-doradcze i zarazem zaplecze eksperckie dla Wójta Gminy Biszczka.

Szczególną rolę w procesie monitoringu i ewaluacji będzie pełnić pracownik na **samodzielnym Stanowisku ds. strategii gminy, zarządzania projektami i zamówień publicznych** do zadań, którego będzie należało:

- ♦ koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii,
- ♦ kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań Strategii,
- ♦ monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w Strategii, przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji,
- ♦ poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- ♦ realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- ♦ zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji Strategii.

Tworzony system monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Biszczka, oprócz wymienionych powyżej podmiotów, będzie opierał się na współdziałaniu w ramach sieci podmiotów współpracujących, bazując na dwukierunkowych interakcjach, obejmujących współpracę merytoryczną, raportowanie i sprawozdawczość, wymianę danych i informacji, konsultacje, analizy, zalecenia i rekomendacje. Wśród tych podmiotów, obok instytucji zaangażowanych w system statystyki publicznej, będą znajdować się organizacje pozarządowe uczestniczące w realizacji Strategii. Na szczególną uwagę zasługuje idea partnerstwa, której głównym zamierzeniem jest uzyskanie efektu synergii prowadzonych działań. Dlatego też partnerstwa zawierane w celu realizacji różnego rodzaju zamierzeń będą stanowiły niezwykle istotny mechanizm włączania partnerów społeczno-gospodarczych w proces rozwoju lokalnego.

Partycypacja społeczna została wdrożona na różnych etapach procesu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy: diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Tego rodzaju podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości wyznaczonych kierunków działań oraz zwiększenie gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze Gminy. Dzięki tym działaniom społeczność miejscowa posiada realną możliwość decydowania o losach wspólnoty samorządowej. Ponadto włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces planowania rozwoju realizuje zasadę partnerstwa, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i wdrażania Strategii oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty wdrożenia dokumentów mają dotyczyć.

5.1.2. Mechanizmy i instrumenty realizacji Strategii

Przedsięwzięcia i działania w ramach Strategii będą realizowane w różnych okresach czasowych, jako że są wśród nich inwestycje jednorazowe jak również inwestycje długoterminowe i cykliczne.

W ramach systemu realizacji wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty wewnętrzne wdrażania Strategii, m.in. o charakterze:

- ♦ prawnym – uchwały Rady Gminy, zarządzenia Wójta Gminy, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne itp.,
- ♦ finansowym – uchwała budżetowa Rady Gminy, wieloletnie prognozy finansowe oraz inne dokumenty finansowe, harmonogramy i analizy finansowo-ekonomiczne projektów realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, różne formy współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi,
- ♦ planowania przestrzennego i planów/ programów wdrożeniowych - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział

mieszkańców w planowaniu przestrzennym, gminne strategie sektorowe/branżowe itp.

- ♦ organizacyjnym – praca i zaangażowanie władz samorządowych, kadry kierowniczej i pracowników referatów/wydziałów/komórek oraz jednostek gminnych, itp.,
- ♦ kontrolnym - kontrola zarządcza, aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego, itp.
- ♦ partycypacyjnym – działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe gmin i jednostek gminnych, profile w mediach społecznościowych, media lokalne i ponadlokalne, systemy informacji przestrzennej gmin itp.

5.2. Ramy finansowe Strategii

Chcąc zrealizować zamierzenia wynikające z niniejszej Strategii, oprócz adekwatnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i rzeczowych, niezbędne jest posiadanie odpowiednich środków finansowych. W tym celu analizie należy poddać zarówno możliwość pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, jak i finansową zdolność Gminy Biszczka do podźwignięcia realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty.

Realizacja zakrojonego na tak szeroką skalę planu rozwojowego wymaga zapewnienia jego wykonalności finansowej. Ramy finansowe wskazują wielkość środków finansowych szacowanych na realizację Strategii. Jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez Gminę Biszczka zaplanowanych działań. Biorąc pod uwagę stale rosnące liczby zadań Gminy i to, iż budżet lokalny Gminy jest ograniczony, do prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju Gminy Biszczka konieczne staje się dokonanie dywersyfikacji źródeł finansowania. Nieodzowne staje się pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania. Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 to zarówno środki własne, środki krajowe i europejskie w postaci dedykowanych funduszy i programów:

- ♦ środki budżetu gminy,
- ♦ środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne m.in. w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Planu Odbudowy, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej, Funduszu na Rzecz

Sprawiedliwej Transformacji, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,

- ♦ inne fundusze zewnętrzne – np. Fundusze Norweskie i Fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ♦ środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ♦ środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ♦ środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ♦ inne środki publiczne, np. fundusze celowe,
- ♦ środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich” (rozwój zasobów ludzkich), są fundusze europejskie. Mając na uwadze okres obowiązywania Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 finansowanie działań w niej określonych obejmuje okres wieloletnich ram finansowych na lata 2021 – 2027 oraz wsparcie w ramach nowego Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU).

Zasady finansowania przedsięwzięć Strategii:

- ♦ Wykorzystywanie różnych form finansowania – dotacje oraz różnego rodzaju instrumenty finansowe, w tym zwrotne (pożyczki, poręczenia, gwarancje),
- ♦ Dywersyfikacja i łączenie różnych źródeł finansowania przedsięwzięć,
- ♦ Wykorzystywanie ze środków europejskich na różnych poziomach - program regionalny, programy krajowe, programy współpracy międzynarodowej,
- ♦ Udział w międzynarodowych projektach sieciowych np. programy Interreg, Central Europe,
- ♦ Wykorzystywanie funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską np. LIFE, Horyzont, COSME, itp.

Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach Strategii wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków na poziomie Gminy.

Tworząc ramy finansowe związane z realizacją przedsięwzięć uwzględnionych w Strategii należy wziąć pod uwagę prognozy dotyczące źródeł i wysokości finansowania projektów w ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027,

prognozy dotyczącej stanu finansów publicznych oraz sytuacji, w jakiej znajdować się będzie budżet Gminy Biszczka w perspektywie najbliższych lat. Założenia przyjęte w analizie dotyczą m.in.:

- ♦ Wieloletniego planu finansowego, w szczególności powiązania Strategii z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Biszczka na lata 2022 – 2032,
- ♦ Rosnącej roli środków prywatnych, za pomocą, których można realizować cele rozwojowe zapisane w Strategii (m.in. fundusze pożyczkowe, gwarancje i poręczenia kredytowe, bankowe usługi finansowe czy formy partnerstwa publiczno-prywatnego).
- ♦ Dużej wysokości środków wydatkowanych przez budżet UE, budżet państwa i inne podmioty publiczne na realizację przedsięwzięć wspierających rozwój społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny oraz kreujących konkurencyjność w wymiarze lokalnym i regionalnym.

W zakresie oceny zdolności finansowej Gminy do realizacji Strategii uwzględnić należy zarówno skalę wydatków przewidzianych w Strategii, jak i historyczne dane finansowe Gminy Biszczka, obrazujące ich możliwości inwestycyjne.

Horyzont czasowy założonych działań obejmuje rok 2030. Skala wydatków związana z realizacją Strategii rozwoju Gminy Biszczka to 121,9 mln zł, w podziale na lata realizacji jest to kwota 15,23 zł rocznie. W poszczególnych celach strategicznych ramy finansowe szacunkowo określono na kwoty równe:

<p>Cel 1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KULTUROWYCH ORAZ ROZWÓJ FUNKCJI UZDROWISKOWEJ OBSZARU 61,2 mln zł</p>	<p>Cel 2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW 19,2 mln zł</p>	<p>Cel 3. ROZWIĘTA LOKALNA GOSPODARKA I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE 51,4 mln zł</p>
---	---	---

Zdolność finansową Gminy Biszczka należy oszacować na podstawie dotychczas ponoszonych wydatków majątkowych oraz trendu zmian dochodów własnych gminy.

Tabela 4. Dochody własne, wydatki majątkowe na 1 mieszkańca, udział subwencji z budżetu państwa w dochodzie

	Dochody własne gminy na 1 mieszkańca (zł)	Trend zmian w stosunku do roku poprzedniego	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca (zł)	Trend zmian w stosunku do roku poprzedniego	Udział subwencji z budżetu państwa w dochodzie gminy (%)
2009	564,12	-	brak danych	-	49,98
2010	662,49	98,37	653	-	47,81
2011	846,34	183,85	605	-48	40,35

2012	605,21	-241,13	455	-150	43,51
2013	959,71	354,5	2 026	1571	35,77
2014	975,65	15,94	1 480	-546	31,10
2015	1 053,92	78,27	1 008	-472	40,41
2016	927,19	-126,73	1 016	8	29,05
2017	1 036,12	108,93	640	-376	31,42
2018	1 435,90	399,78	3 428	2788	23,89
2019	1 142,37	-293,53	692	-2736	32,88
2020	1 734,63	592,26	922	230	31,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W okresie poprzedzającym realizację Strategii dochody budżetu Gminy Biszczka zwiększyły się z około 9 mln zł w 2009 roku do około 21,9 mln zł w 2020 roku. Wyraźnie wzrosły również dochody budżetu Gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W analizowanym okresie czasu Gmina Biszczka osiągnęła średnio dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wysokości 995,30 (średnia z 12 lat). Trend zmian dochodów na jednego mieszkańca jest dodatni, wyjątek stanowią lata 2012, 2016 i 2019. Z punktu widzenia struktury budżetu gminy ważnym źródłem dochodów były subwencje przekazywane z budżetu państwa. W analizowanym okresie wartość subwencji wzrosła z poziomu ok. 4,5 mln zł do około 7 mln zł i średnio stanowi 36,5% dochodu Gminy.

Wydatki budżetowe stanowią odzwierciedlenie aktywności samorządu terytorialnego w kreowaniu podstaw rozwoju lokalnego. W analizowanym okresie czasu przed realizacją Strategii nastąpił duży wzrost wartości wydatków budżetowych z około 9,3 mln zł w 2009 roku do około 21,2 mln zł w 2020 roku. Szczególnym rodzajem wydatków gminy są wydatki majątkowe służące kreowaniu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego. Należy zauważyć duże wahania wydatków majątkowych na 1 mieszkańca w ostatnich latach ponoszonych przez Gminę Biszczka. Średnia wydatków majątkowych z 11 lat to 1 175 zł na jednego mieszkańca.

Dochody jednostek są znacznie niższe niż średnie dla powiatu biłgorajskiego i województwa lubelskiego z analizowanych lat. Natomiast średnie wydatki majątkowe Gminy Biszczka na przestrzeni analizowanych lat są wyższe od wartości średnich dla woj. lubelskiego oraz powiatu biłgorajskiego. Zakłada się, że w perspektywie do 2030 roku rosnąć będą dochody własne gminy, co potwierdza zauważalny trend stopniowego wzrostu na przestrzeni analizowanych lat. Wpływać na to będzie prognozowany powolny odpływ mieszkańców, wzrostem wynagrodzeń, lokalizacją na terenie gminy podmiotów gospodarczych. Wpływ będzie to miało na wzrost dochodów z tytułu podatku PIT oraz nieruchomości. Szacuje się wzrost dochodów własnych Gminy Biszczka do 2030 w wyniku realizacji zidentyfikowanych zamierzeń inwestycyjnych o co najmniej 50% w stosunku do wartości z 2020 roku.

Wzrost dochodów przyczyni się do zwiększenia możliwości inwestycyjnych Gminy. Wskazuje to, że realne jest wykonanie przedsięwzięć i działań zaplanowanych w ramach realizowanych celów Strategii. Pozyskanie środków zewnętrznych na współfinansowanie przedsięwzięć i działań szacuje się na poziomie ok. 60-70%. W związku z powyższym kwota wydatków na wdrażanie Strategii tj. **121,9 mln** zostanie w kwocie **73,14 mln zł** pokryta z innych źródeł niż ze środków własnych Gminy.

5.3. Proces monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii

5.3.1. Zasady przeprowadzenia monitoringu

Zapewnienie właściwego poziomu monitorowania procesu wdrażania Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 wymaga określenia założeń, zasad i uruchomienia systemu monitoringu. Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie – ich produktów i rezultatów. Monitoring stanowi narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie i wydatkowanie środków finansowych, okresową ocenę i dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych i zdiagnozowanych potrzeb.

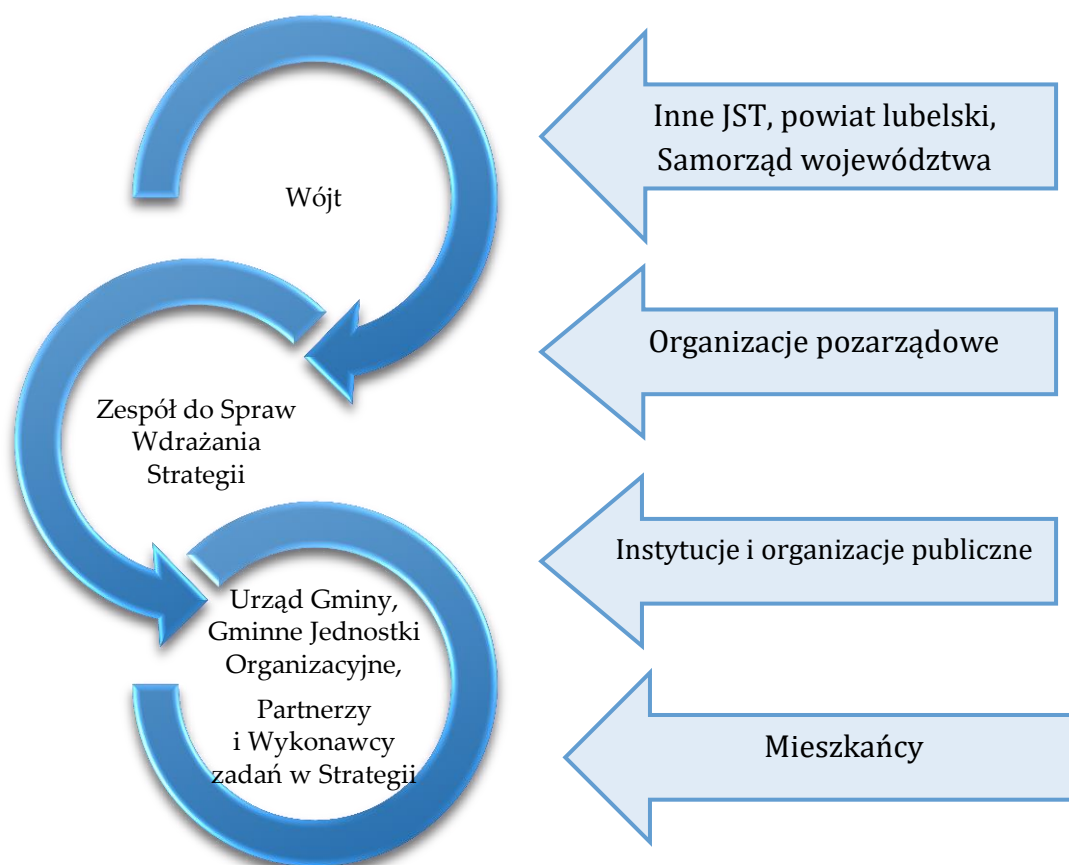
Zgodnie z przyjętą definicją: monitoring to stała obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu pozyskanie informacji na temat stopnia realizacji zamierzonych zadań i celów oraz ich ewentualną modyfikację. Służy on badaniu i ocenie sposobu dochodzenia do wyznaczonych celów, a także poziomu ich osiągnięcia. Dlatego też monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych zadań. Niniejsze wskaźniki zaprezentowano w tabeli zamieszczonej w dalszej części rozdziału. Uzupełnieniem oceny opartej na wskaźnikach może być badanie opinii mieszkańców. Badania mogą być dodatkowo uzupełnione konsultacjami społecznymi.

Proces monitorowania opierać się będzie na systematycznym gromadzeniu i analizie informacji dotyczących właściwego przebiegu realizacji Strategii rozwoju Gminy Biszczka w sposób ciągły, zarówno w aspekcie finansowym, jak i rzeczowym. Jest to istotne narzędzie w procesie realizowania polityki rozwoju Gminy, umożliwia stałe obserwowanie zmian i szybkie reagowanie na zjawiska niezgodne z założonymi celami. Ponadto, pozwala na ocenę realizacji postępów w stosunku do pierwotnych planów. Sprawnie funkcjonujący system monitoringu będzie podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny Strategii, w której cele

strategiczne będą osiągnięte poprzez cele operacyjne z przypisanymi do nich zadaniami realizacyjnymi.

Gromadzenie danych dla potrzeb monitoringu będzie dokonywane przez stanowiska i jednostki organizacyjne Urzędu Gminy odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu dla poszczególnych celów operacyjnych. Odpowiedzialność tych jednostek organizacyjnych będzie obejmowała: gromadzenie, weryfikację oraz przetwarzanie i przechowywanie danych odpowiednio do przypisanej grupy wskaźników. W przypadku wskaźników, dla których Urząd nie będzie dysponował danymi, jednostka odpowiedzialna pozyska te informacje ze źródeł zewnętrznych. Badania opinii będą wymagane w przypadku wskaźników, dla których Urząd nie będzie posiadał własnych oraz zewnętrznych źródeł informacji dla ich wyliczenia.

Ryc. 12. Podmioty biorące udział w procesie monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Do głównych obszarów objętych monitoringiem i ewaluacją należą:

- ♦ analiza zmian społecznych, gospodarczych i środowiskowych zachodzących w granicach Gminy Biszczka;

- ♦ obserwacja zmian zachodzących w ramach poszczególnych obszarów strategicznych i przypisanych im celów operacyjnych, które zostały wyznaczone w Strategii;
- ♦ identyfikacja nowych uwarunkowań związanych z wyznaczonymi celami i formułowanie rekomendacji dotyczących zamierzeń w nich określonych;
- ♦ formułowanie nowych prognoz i scenariuszy rozwoju Gminy Biszczka.

Efektywnej sprawozdawczości służyć będą podstawowe instrumenty w postaci raportów, a wdrożenie raportowania odpowiadać będzie na potrzeby głównych jego odbiorców:

- ♦ Wójta Gminy – w postaci rekomendacji,
- ♦ jednostek specjalistycznych odpowiedzialnych za poszczególne obszary realizacji Strategii – w formie informacji i danych statystycznych
- ♦ mieszkańców – w formie raportów informacyjno-promocyjnych.

Podstawowe narzędzie procesu monitoringu stanowi **Raport z realizacji Strategii rozwoju Gminy Biszczka**, który będzie przygotowywany w cyklu corocznym. Jednostką odpowiedzialną za przygotowanie raportu będzie pełnić pracownik na **samodzielnym Stanowisku ds. strategii gminy, zarządzania projektami i zamówień publicznych**. Zakres raportów rocznych będzie obejmował wszystkie cele operacyjne oraz wskaźniki monitorowania. Raporty roczne wykorzystywane będą do bieżącego zarządzania Strategią przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację przypisanych im zadań. Raport będzie zawierać pełne sprawozdanie z realizacji Strategii w oparciu o wskaźniki monitoringowe, których wartość będzie wskazywać na stan realizacji dokumentu i stanowić podstawę do podejmowania ewentualnych działań korygujących. Raport stanowić będzie również podstawę do wszelkich prac związanych z aktualizacją Strategii, w tym także przedłużających okres jej obowiązywania na kolejne lata.

W sytuacji wystąpienia ważnych, niedających się przewidzieć okoliczności zewnętrznych o charakterze społeczno-gospodarczym lub okoliczności wewnętrznych, może być opracowany raport doraźny na podstawie jednorazowej decyzji Wójta. Przeglądy doraźne swoim zakresem mogą objąć wszystkie obszary ujęte w Strategii (przeгляд pełny) albo mogą mieć charakter przeglądu selektywnego, który będzie obejmował wybrany jeden lub kilka obszarów realizowanej Strategii. Rezultatem przeglądu doraźnego będzie raport zawierający oprócz części analitycznej wnioski i rekomendacje dotyczące potrzeby i zakresu ewentualnej aktualizacji Strategii.

Wskaźniki definiowane są, jako mierzalne mierniki osiągniętego efektu w realizacji wyznaczonego celu. Wskaźnik powinien składać się z nazwy identyfikującej jego zakres, wartości oraz jednostki miary. Wyróżniamy:

- ♦ **wskaźniki oddziaływania** - oceniają efekty w dłuższej perspektywie, czyli nie bezpośrednio po zakończeniu przedsięwzięcia, ich celem jest pokazanie trwałych zmian jakie spowodowały inwestycje w otoczeniu społeczno-ekonomicznym.
- ♦ **wskaźniki produktu** - bezpośrednie wytwory materialne i usługi, które są otrzymywane lub wytwarzane w trakcie realizacji przedsięwzięcia/działania przy wykorzystaniu zaangażowanych zasobów (głównie finansowych) mierzonych wskaźnikami wkładu.
- ♦ **wskaźniki rezultatu** - bezpośrednie i natychmiastowe efekty przedsięwzięć/działań, zmiany, jakie nastąpiły w wyniku ich wdrożenia.

Tabela 5. Wskaźniki monitoringowe Strategii rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030

Nazwa wskaźnika oddziaływania	Wartość bazowa (2020)	Kierunek zmian do 2030 roku	Źródło danych
CEL STRATEGICZNY 1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KULTUROWYCH ORAZ ROZWÓJ FUNKCJI UZDROWISKOWEJ OBSZARU			
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	48,75%		BDL GUS
CEL STRATEGICZNY 2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW			
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	82		BDL GUS
CEL STRATEGICZNY 3. ROZWIINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE			
Wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności)	776		BDL GUS

Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu*	Wartość bazowa ⁶	Kierunek zmian do 2030 roku	Źródło danych	Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie działań i przekazywania informacji monitoringowych
Cel strategiczny 1. Ochrona walorów przyrodniczo-kulturowych oraz rozwój funkcji uzdrowiskowej obszaru				
1.1. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów oraz walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego				
Liczba działań zabezpieczających zasoby przyrodnicze i kulturowe przed wpływem negatywnych czynników zewnętrznych	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka

⁶ Wszystkie wskaźniki produktu/rezultatu dotyczą wytworów (produktów, efektów) powstałych w okresie realizacji strategii. Dlatego też, jako rok bazowy przyjęto rok 2023 z wartością wskaźnika równą 0. W oparciu o rok bazowy będzie badany wzrost/spadek wartości wskaźników podczas realizacji Strategii.

Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną (podmiot)	0		Dane własne Gminy CEiDG	Gmina Biszczka
1.2. Rozwój infrastruktury poprawiającej stan ochrony środowiska				
Liczba zamontowanych urządzeń pomiarowych zanieczyszczenie powietrza (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej/ rozbudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (m)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności (%)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
1.3. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego gminy i efektywności energetycznej				
Liczba zamontowanych instalacji OZE (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba zainstalowanych punktów oświetlenia ulicznego LED (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
1.4. Kształtowanie postaw ekologicznych i wzrost świadomości mieszkańców				
Liczba zrealizowanych kampanii, projektów informacyjno-edukacyjnych o tematyce ekologicznej (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba uczestników kampanii ekologicznych (os.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
1.5. Przyciągnięcie inwestorów związanych z gospodarką uzdrowiskową, prozdrowotną i senioralną				
Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw w sekcjach PKD: I, R i Q (szt.)	0		Dane własne Gminy CEiDG	Gmina Biszczka
1.6. Rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej				
Liczba działań promocyjnych funkcji uzdrowiskowej (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba uczestników biorących udział w przedsięwzięciach aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej (os.);	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Cel strategiczny 2. Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców				
2.1. Lepszy dostęp i jakość usług edukacji oraz opieki nad dzieckiem				
Liczba wspartych żłobków/klubów dziecięcych/przedszkoli/ oddziałów przedszkolnych (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka

Liczba udzielonych stypendiów naukowych i sportowych (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
2.2. Efektywna polityka społeczna oraz opieka zdrowotna				
Liczba udzielonych świadczeń z zakresu pomocy społecznej	0		Dane własne Gminy GOPS	Gmina Biszczka
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	0		Dane własne Gminy BDL GUS, GOPS	Gmina Biszczka
2.3. Rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-kulturowa				
Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w ciągu roku (szt.)	0		Dane własne Gminy GOKSiR	Gmina Biszczka
Liczba obiektów rekreacyjnych na terenie Gminy (szt.)	0		Dane własne Gminy GOKSiR	Gmina Biszczka
2.4. Poprawa funkcjonalności podmiotów/obiektów użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego				
Liczba zaktualizowanych i opracowanych zmian dokumentów planistycznych (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba odnowionych obiektów zabytkowych, sakralnych i obiektów przyrodniczych (obiekt)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
2.5. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego				
Liczba wyposażonych jednostek OSP z terenu gminy (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
2.6. Wysokiej jakości i sprawna administracja publiczna				
Liczba pracowników przeszkolonych w zakresie poprawy jakości usług publicznych (os.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba inicjatyw/działań związanych z wymianą praktyk między jednostkami samorządu terytorialnego (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Cel strategiczny 3. Rozwinięta lokalna gospodarka i aktywne społeczeństwo obywatelskie				
3.1. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna i uporządkowana przestrzeń Gminy				
Liczba zaktualizowanych i opracowanych zmian dokumentów planistycznych (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka

Liczba odnowionych obiektów zabytkowych, sakralnych i obiektów przyrodniczych (obiekt)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
3.2. Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna				
Długość dróg gminnych wyremontowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub wybudowanych (m)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Wydatki Gminy na transport i łączność (w rozdziale 60016) - Drogi publiczne gminne	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Długość wyremontowanych/wybudowanych chodników (m)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
3.3. Wsparcie rozwoju nowoczesnego rolnictwa				
Liczba działań informacyjnych gminy w zakresie rozwoju rolnictwa (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego (szt.)	0		Dane GUS CEiDG	Gmina Biszczka
3.4. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka pozarolnicza				
Wskaźnik bezrobocia (%)	0		Dane GUS PUP	Gmina Biszczka
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
3.5. Rozwój infrastruktury i spójnej oferty turystycznej				
Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność turystyczną (szt.)	0		Dane własne Gminy CEiDG	Gmina Biszczka
3.6. Aktywizacja obywatelska mieszkańców i budowanie kapitału społecznego				
Liczba działań zrealizowanych w celu dostosowania obiektów użyteczności publicznej będących w zasobie gminnym do potrzeb osób niepełnosprawnych (szt.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Liczba uczestników biorących udział w przedsięwzięciach aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej (os.)	0		Dane własne Gminy	Gmina Biszczka
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne (szt.)	0		Dane własne Gminy KRS	Gmina Biszczka
Procentowy udział w wyborach i referendach (%)	0		Dane własne Gminy PKW	Gmina Biszczka

Źródło: Opracowanie własne

5.3.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji

Zgodnie z definicją ewaluacja to oszacowanie lub osąd dotyczący wartości danego procesu, zjawiska lub obiektu. Ewaluacja jest odrębnym i usystematyzowanym rodzajem badań społeczno-ekonomicznych z ogólnie przyjętymi standardami i metodologią prowadzonych w celu oceny jakości i efektów realizowanych działań przewidzianych w Strategii. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o odpowiednie kryteria.

Ewaluacja nie może jednak ograniczać się jedynie do pomiaru efektów realizacji interwencji, ale powinna również podejmować próbę ustalenia związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy podjętymi przez nas działaniami a osiągniętymi efektami. Możemy wówczas sprawdzić, czy logika projektu lub programu jest poprawna. W proces ewaluacji włączane są podmioty zaangażowane we wdrażanie interwencji lub zainteresowane jej efektami. Dzięki temu w pełniejszym zakresie możliwa jest realizacja zasady partnerstwa. Wyniki badań ewaluacyjnych zostaną wykorzystane do jak najlepszego dopasowania realizowanych projektów/inwestycji do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków publicznych.

Do prowadzenia okresowych badań ewaluacyjnych Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 będą wykorzystywane różne rodzaje ewaluacji. Rodzaj ewaluacji zależy od momentu, w którym ewaluacja jest wykonywana w cyklu przygotowywania i realizacji Strategii:

- ♦ **ewaluacja ex-ante** (przed rozpoczęciem realizacji Strategii) – ocena dostarcza danych do przygotowania (aktualizacji) Strategii, dzięki wykorzystaniu doświadczeń z wcześniejszych wdrożeń dokumentów strategicznych. Jest prowadzona równoległe do prac nad Strategią, formułując rekomendacje do poszczególnych, kluczowych elementów dokumentu. Tak przeprowadzona ocena zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji związanych z rozwojem Gminy Biszczka oraz analizę problemów występujących na jej obszarze, analizę zgłaszanych przez interesariuszy rekomendacji i zaleceń co do założeń dokumentu.
- ♦ **ewaluacja mid-term** (ocena dokonywana w połowie okresu realizacji Strategii) - badanie ewaluacyjne mid-term zostanie przeprowadzone nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji Strategii.
- ♦ **ewaluacja on-going** (bieżąca ocena Strategii) Władze Gminy w tym Rada Gminy mogą inicjować bieżącą ocenę Strategii, a jej celem będzie określenie efektywności stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.
- ♦ **ewaluacja ex-post** (po zakończeniu realizacji interwencji) - ocena ex-post będzie służyła do określenia długotrwałych efektów wdrożenia Strategii, w tym relacji wielkości zaangażowanych środków do skuteczności i efektywności

podejmowanych działań. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Biszczka oraz wpływu oddziaływań egzogennych i endogennych na jej rozwój. Raport końcowy z wdrażania założeń dokumentu, będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań (stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

Tabela 6. Plan ewaluacji

Rodzaj ewaluacji	Rok przeprowadzenia badania ewaluacyjnego i opracowania raportu									
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ewaluacja ex-ante		✓								
Ewaluacja mid-term						✓				
Ewaluacja on-going			✓						✓	
Ewaluacja ex-post										✓

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej stosowanymi kryteriami w procesie ewaluacji są: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność. Zastosowanie różnych kryteriów może prowadzić do skrajnie różnych ocen. Przykładowo: projekt może być uznany za skuteczny, ponieważ osiągnął zakładane cele, ale jest nieefektywny, ponieważ zaangażowane zostały nadmierne zasoby, lub nieużyteczny, bo nie zaspokaja potrzeb beneficjentów. Poniżej przedstawiono opis kryteriów ewaluacyjnych:

- ♦ skuteczność – ocenia stopień realizacji zakładanych celów w Strategii (czy osiągnięto to, co zaplanowano), skuteczność użytych metod, instytucji oraz wpływ czynników zewnętrznych na ostateczne efekty.
- ♦ efektywność - ocenia relację między nakładami, kosztami, zasobami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi) a osiągniętymi efektami interwencji.
- ♦ użyteczność - ocenia całość rzeczywistych efektów wywołanych przez interwencję (zarówno tych planowanych, jak i nieplanowanych, tzw. ubocznych), odnosząc je do wyzwań społeczno-ekonomicznych (często już zmienionych w czasie). W odróżnieniu od kryterium trafności, ocena użyteczności jest prowadzona po zamknięciu interwencji lub w jej końcowej fazie wdrażania.
- ♦ trwałość - ocenia ciągłość efektów (przede wszystkim pozytywnych) danej interwencji w perspektywie średnio i długookresowej (a więc po zakończeniu interwencji).

- ♦ trafność - ocenia adekwatność planowanych celów interwencji i metod jej wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie. Analiza tego kryterium jest prowadzona przed rozpoczęciem i w pierwszych fazach wdrażania interwencji.

Liczba kryteriów ewaluacyjnych uzależniona jest od rodzaju ewaluacji:

Tabela 7. Rodzaje kryteriów ewaluacyjnych w odniesieniu do rodzaju ewaluacji

TRAFNOŚĆ	EWALUACJA EX-ANTE	EWALUACJA ON-GOING	EWALUACJA MID- TERM	EWALUACJA EX-POST
EFEKTYWNOŚĆ				
SKUTECZNOŚĆ				
UŻYTECZNOŚĆ				
TRWAŁOŚĆ				

Źródło: Opracowanie własne

5.3.3. Zasady i tryb aktualizacji Strategii

Jeżeli zaistnieje potrzeba Strategia podlega procedurze aktualizacji, która może wynikać ze zmiany uwarunkowań lokalnych, regionalnych, krajowych lub międzynarodowych, pojawienia się nowych problemów i potrzeb lub nowych szans rozwojowych. Potrzeba aktualizacji dokumentu może wynikać z/ze:

- ♦ zmiany przepisów prawnych,
- ♦ zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy mającej wpływ na cele Strategii,
- ♦ zaplanowanych działań korygujących zidentyfikowanych w ramach procesu monitoringu,
- ♦ wniosków i rekomendacji przedstawionych w raporcie końcowym z badań ewaluacyjnych,
- ♦ zmian zgłoszonych przez mieszkańców i innych interesariuszy Strategii.

Podstawową przesłanką dla podjęcia aktualizacji staną się wnioski z prowadzonego monitoringu. Proces aktualizacji jest nierozzerwalnie związany z systemem monitoringu i ewaluacji oraz partycypacją społeczną.

Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy we współpracy z Zespołem do spraw Wdrażania Strategii. W oparciu o decyzję Wójta określony zostaje sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowany zostaje harmonogram

procesu aktualizacji Strategii. W ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:

- ♦ zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz,
- ♦ misja rozwoju Gminy Biszczka i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów Gminy Biszczka i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
- ♦ cele strategiczne i operacyjne, i ich adekwatność do zweryfikowanej misji,
- ♦ kierunki działań.

Projekt zmienionej Strategii Rozwoju jest poddawany konsultacjom społecznym (minimum 35 dni, są to konsultacje za pośrednictwem strony internetowej oraz spotkanie konsultacyjne). Po uwzględnieniu uwag zgłoszonych podczas konsultacji projekt zmian Strategii zostaje przedstawiony Radzie Gminy. Po akceptacji następuje przyjęcie do realizacji zmienionego dokumentu. Zmiany w Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy.

5.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniższe wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych obejmują zarówno obowiązkowe i fakultatywne plany, programy i inne opracowania Gminy Biszczka. Wytyczne określają stopień zgodności istniejących dokumentów z przedmiotową Strategią, jak również dokonują oceny aktualności obowiązujących dokumentów w kontekście zapisów strategii.

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Biszczka
Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/157/2013 Rady Gminy Biszczka z dnia 27 września 2013 r. w sprawie uchwalenia zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Biszczka.</i>
Rekomendacje / wnioski: <i>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biszczka jest zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Biszczka określonym w Strategii. Dokument Studium wymaga częściowej aktualizacji zapisów.</i>
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy
Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XV/56/2004 Rady Gminy Biszczka z dnia 16 marca 2004 roku. Dwukrotnie aktualizowany Uchwałą Nr XXXVI/206/2014 z dnia 18 lipca 2014 r. oraz Uchwałą Nr XXV/156/2017 z dnia 23 czerwca 2017 r.</i>
Rekomendacje / wnioski: <i>Aktualizacja obowiązujących planów dotyczy ewentualnych konsekwencji aktualizacji studium i/lub na nowo zidentyfikowanych terenach służących działaniom prowadzącym do zwiększenia i wykorzystania potencjału gospodarczego i rekreacyjnego Gminy oraz rozbudowy jej infrastruktury w wyniku prowadzenia działań zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Biszczka.</i>
Roczny program współpracy Gminy Biszczka z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2022 rok
Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXV/190/2021 Rady Gminy Biszczka z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia „Rocznego programu współpracy Gminy Biszczka z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2022 rok”.</i>

<p>Rekomendacje / wnioski: <i>Program przyjmowany corocznie. Brak rekomendacji.</i></p>
<p align="center">Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biszczka na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr IX/63/2019 Rady Gminy Biszczka z dnia 19 lipca 2019 roku w sprawie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biszczka na lata 2019 – 2022 z perspektywą do roku 2026.</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.</i></p>
<p align="center">Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Biszczka na lata 2018 - 2032</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXX/188/2017 Rady Gminy Biszczka z dnia 29 grudnia 2017 roku w sprawie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Biszczka na lata 2018-2032.</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający. Ewentualnej aktualizacji Programu wymaga rozdział dotyczący inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.</i></p>
<p align="center">Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Biszczka na lata 2016 - 2023</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XVII/128/2020 Rady Gminy Biszczka z dnia 30 października 2020 roku w sprawie przyjęcia aktualizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Biszczka na lata 2016 – 2023”</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Plan aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.</i></p>
<p align="center">Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Biszczka na lata 2021 - 2031</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXIV/175/2021 Rady Gminy Biszczka z dnia 29 października na lata 2021 – 2031.</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.</i></p>
<p align="center">Gminny program wspierania rodziny na lata 2019 - 2021</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr X/69/2019 Rady Gminy Biszczka z dnia 13 września 2019 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Dokument wymaga aktualizacji, rekomenduje się, aby założenia programu były zgodne z założeniami Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030.</i></p>
<p align="center">Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Biszczka na lata 2021 - 2026</p>
<p>Podstawa prawna: <i>Dokument przyjęty Uchwałą Nr XXV/194/2021 Rady Gminy Biszczka z dnia 22 grudnia 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Biszczka na lata 2021 – 2026.</i></p> <p>Rekomendacje / wnioski: <i>Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.</i></p>

Źródło: Opracowanie własne

6. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Strategia rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030 została przygotowana z uwzględnieniem założeń strategicznych polityki państwa i regionu, a także uwarunkowań członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Poniżej omówiono komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Punktem odniesienia dla niniejszej Strategii są również, wskazane wcześniej, obszary strategicznej interwencji, które znajdują się w Strategii Rozwoju Województwa.

Strategia Rozwoju pełni zasadnicze funkcje:

- ♦ prezentuje kierunki rozwoju Gminy Biszczka, jego społeczeństwa i gospodarki, a także jest istotnym materiałem informacyjnym w komunikacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- ♦ jako perspektywiczny plan działania stanowi podstawę lepszego zarządzania przez administrację samorządową - sformułowanie misji, wizji i celów strategicznych daje możliwość ustalenia kierunków działań;
- ♦ stanowi podstawę do zarządzania określonymi zasobami materialnymi i finansowymi, co daje szansę na trafne wydatkowanie środków własnych, a także ubieganie się o środki krajowe oraz pomocowe Unii Europejskiej i międzynarodowych instytucji finansowych.

6.1. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu

Wyznaczona wizja rozwoju Gminy Biszczka, która zostanie osiągnięta w wyniku realizacji celów i kierunków interwencji, jest spójna z głównymi celami dokumentów, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)			
Cel 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.			
Cel 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.			

Cel 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu			
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030			
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym			
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie			
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030			
Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności			
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów			
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej			
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski			
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa			
Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego			
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju			
Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji) <i>Nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost KI (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność</i>			
Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji) <i>Zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski</i>			
Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności) <i>Usprawniający funkcje przyjaznego i pomocnego państwa (nie nadodpowiedzialnego) działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji</i>			

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku i wyznaczonymi obszarami strategicznej interwencji

Gmina Biszczka zgodnie z założeniami dokumentu Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku zlokalizowana jest w granicach Obszaru Strategicznej Interwencji Roztocze. Swoim zasięgiem obejmuje południową część województwa lubelskiego. Charakteryzuje się wysoką lesistością, dużym udziałem obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody, wysokimi walorami krajoznawczymi, zidentyfikowane zasoby uzdrowiskowe, czy wysoki potencjał turystyczny. Priorytetem rozwoju jest społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.

W Strategii przedstawiono najważniejsze kierunki interwencji OSI Roztocze, do których należą:

1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych:

- ♦ Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych;

2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej:

- ♦ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast;
- ♦ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny;

2.4 Ochrona walorów środowiska:

- ♦ Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności;

3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej:

- ♦ Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych;

3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu:

- ♦ Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce;

- ♦ Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe);
- ♦ Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa);
- ♦ Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.);
- ♦ Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych;
- ♦ Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych;

4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej:

- ♦ Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna);
- ♦ Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej.

Ryc. 13. Subregionie Obszaru Strategicznej Interwencji i lokalizacja Gminy Biszcza

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane powyżej kierunki inwestycji znalazły odzwierciedlenie w celach i kierunkach rozwoju Strategii rozwoju Gminy Biszcza do roku 2030.

Poniższa tabela przedstawia zależności między celami Strategii rozwoju Gminy Biszcza do roku 2030, a celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.

Tabela 8. Zależności między celami Strategii rozwoju Gminy Biszcza do roku 2030, a celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.			
Cele strategiczne SRWL 2030	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
SEKTOR ROLNO-SPOŻYWCZY Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych			✓
PRZESTRZEŃ Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych	✓		✓

GOSPODARKA Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu			
SPOŁECZEŃSTWO Wzmacnianie kapitału społecznego			

Źródło: Opracowanie własne

6.3. Zgodność z dokumentami Gminy Biszczka

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Biszczka na lata 2016 – 2023			
Cele planu	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
1. Zwiększenie efektywności wykorzystania i wytwarzania energii w sektorze publicznym			
2. Efektywne zarządzanie infrastrukturą w sektorze mieszkalnym i jej rozwój ukierunkowany na wykorzystanie rozwiązań niskoemisyjnych			
3. Zmniejszenie emisji wywołanej transportem			
4. Wprowadzenie niskoemisyjnych wzorców konsumpcji energii			
Gminny Program Wspierania Rodziny			
Cele programu	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
Cel główny: Stworzenie spójnego systemu opieki nad dziećmi i rodziną w Gminie Biszczka			
1. Poprawa stanu			

bezpieczeństwa i funkcjonowania rodziny, warunków do rozwoju dziecka i wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej			
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny			
3. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się wsparciem rodziny			
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Biszczka na lata 2015 - 2020			
Cele programu	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Biszczka			
1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie			
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie			
4. Zwiększenie poziomu koncentracji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz			

podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług			
Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Biszczka na lata 2021 - 2031			
Cele Strategii	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
1. Zapewnienie mieszkańcom Gminy poczucia bezpieczeństwa socjalnego i poprawa opieki zdrowotnej			
2. Poprawa bezpieczeństwa oraz zapewnienie odpowiednich warunków prowadzenia zdrowego trybu życia mieszkańców Gminy			
3. Udostępnienie szerokiej oferty edukacyjno-kulturalnej pozwalającej na wszechstronny rozwój zainteresowań i zaspakajanie potrzeb mieszkańców			
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biszczka na lata 2019 - 2022 z perspektywą do roku 2026			
Obszary Strategiczne	1. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH I DZIAŁALNOŚĆ UZDROWISKOWA	2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW	3. ROZWINIĘTA LOKALNA GOSPODARKA ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE
1. Poprawa jakości środowiska			
2. Ochrona zasobów naturalnych			

7. SPIS RYCIN, TABEL, WYKRESÓW I FOTOGRAFII

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Biszczka na tle kraju, województwa i powiatu	6
Ryc. 2. Uwarunkowania rozwoju wpływające na model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Biszczka	68
Ryc. 3. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w modelu funkcjonalno-przestrzennym Gminy Biszczka	70
Ryc. 4. Uwarunkowania środowiska kulturowego oraz turystyki w modelu funkcjonalno-przestrzennym Gminy Biszczka	72
Ryc. 5. Podział administracyjny Gminy Biszczka.....	74
Ryc. 6. Układ osadniczy wraz z trendami demograficznymi na poziomie sołectw.....	75
Ryc. 7. Sieć komunikacyjna na terenie Gminy Biszczka	76
Ryc. 8. Użytkowanie terenu w Gminie Biszczka.....	78
Ryc. 9. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Biszczka	80
Ryc. 10. Zamierzenia rozwojowe planowane na podstawie modelu funkcjonalno-przestrzennego.....	82
Ryc. 11. Osi Miejskie Obszary Funkcjonalne	87
Ryc. 12. Podmioty biorące udział w procesie monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii	100
Ryc. 13. Subregionie Obszary Strategicznej Interwencji i lokalizacja Gminy Biszczka	116

SPIS TABEL

Tabela 1. Wskaźnik saldo migracji i przyrost naturalny w Gminie Biszczka	7
Tabela 2. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Biszczka	14

Tabela 3. Liczba interwencji podejmowanych przez jednostki OSP w 2020 roku na terenie Gminy Biszczka.....	15
Tabela 4. Dochody własne, wydatki majątkowe na 1 mieszkańca, udział subwencji z budżetu państwa w dochodzie.....	97
Tabela 5. Wskaźniki monitoringowe Strategii rozwoju Gminy Biszczka na lata 2023-2030	103
Tabela 6. Plan ewaluacji.....	108
Tabela 7. Rodzaje kryteriów ewaluacyjnych w odniesieniu do rodzaju ewaluacji.....	109
Tabela 8. Zależności między celami Strategii rozwoju Gminy Biszczka do roku 2030, a celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.	116

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Biszczka w latach 2009-2019.....	7
Wykres 2. Ludność według płci i wieku w Gminie Biszczka w 2019 roku.....	8
Wykres 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku w Gminie Biszczka.....	9
Wykres 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	10
Wykres 5. Dzieci w wieku przedszkolnym i objęte wychowaniem przedszkolnym	11
Wykres 6. Liczba uczniów w 2020 roku w placówkach na obszarze Gminy Biszczka	12
Wykres 7. Liczba prywatnych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych funkcjonujących w Gminie Biszczka.....	13
Wykres 8. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	15
Wykres 9. Pracujący w gminie wg płci.....	16
Wykres 10. Bezrobocie na terenie Gminy Biszczka w latach 2018-2020.....	17
Wykres 11. Wskaźnik pracujący na 1000 ludności w Gminie Biszczka	18
Wykres 12. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON	18
Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.....	24

Wykres 14. Wskaźnik syntetyczny: Lokalne środowisko przyrodnicze dla Gminy Biszczka i gmin z grupy porównawczej..... 27

Wykres 15. Wskaźnik syntetyczny: Ład i struktura przestrzenna obszaru dla Gminy Biszczka i gmin z grupy porównawczej 28

8. ZAŁĄCZNIKI